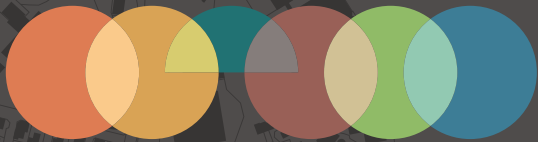

Tórshavnar
Kommuna

Kommunuætlan

2020

Kommunuætlan

2020

Tórshavnar Kommuna

FORORÐ >

TÓRSHAVNAR KOMMUNA ER Í STØÐUGARI MENNING. BYGDIRNAR OG HØVUÐSSTAÐURIN STANDA Í BLÓMA. NÓGV NÝTT VERÐUR BYGT, OG BORGARAR OG VINNA HAVA TAÐ GOTT. NÓGV MENTANARLIG TILTØK ERU AT FARA TIL, OG ÍTRÓTTARTILBOÐINI ERU NÓGV Í TALI.

Tað frættist aðrastaðni, at fólkid í okkara kommunu trívast, og henda atráttarmegin fær uppافتur fleiri at vilja búseta seg her.

Í Tórshavnar kommunu ganga trivnaður og vøkstur hond í hond. Tá ið borgararnir trívast, dregur hetta íløgur og vøkstur til sín. Og tá kunnu vit byggja nýtt, røkja øll øki í kommununi og flyta okkum fram á leið.

Kommunuætlanin, ið tú nú situr við, leggur dent á júst hetta: At lyfta lívsgóðskuna og geva rúmd fyri vøkstri. Vit leggja stóran dent á, at øll kunnu seta føtur undir egið borð. Stórus eftirspurningur er eftir bústøðum og ymiskum sløgum av bústøðum. Stórus eftirspurningur er eisini eftir pláss til vinnuligt virksemi, og stórus tørstur er á víðkaðum móguleikum fyri ítrótti og mentan. Vit vilja fegin skapa rúmd fyri, at høvuðsstaðurin og kommunan kunnu vaksa nógv ár fram í tíð.

Men vøksturin má ikki ganga út yvir lívsgóðskuna. Vit leggja stóran dent á at skapa eina samanhangiandi og grøna kommunu. Vit eru øll fegin um og vilja varðveita grøna blettirnar. Vit vilja gera tað lættari og tryggari at ferðast í grønum økjum millum býlingar, til gongu og á súkklu. Vit vilja betra almennu ferðsluna og minka um nógvu bilarnar í býnum. Vit vilja tryggja góðan trivnað og felagsskap í øllum økjum, í bygd og í býi.

Samstundis vilja vit hava eina burðardyggari kommunu, sosialt, búskaparliga og umhvørvisliga. Vit vilja minka um orkunýtsluna og leggja okkum eftir at nýta orku frá varandi orkukeldum. Vit vilja

tryggja, at øll hava góð kor og góðar móguleikar at støðast og liva - bæði núlivandi og komandi ættarlið.

Tað er at gleðast um, at arbeidssamar hendur og gløgg høvd hava skapt eina kommunu, sum so nógv vilja bígva í. Tað er gott fyri kommunalu fíggarstøðuna, at vit gerast fleiri til at fígga kommunalu tænaurnar. Tað gevur okkum móguleika áhaldandi víðka og betra um tænaurnar. Men vøksturin leggur eisini trúst á útreiðslurnar. Dagstovnaplássini gerast fleiri í tali, fleiri ganga í skúlunum, mentanar- og ítróttartilboðini merkja eisini støðugt størri áhuga og eftirspurningurin eftir bústøðum er ovurstórus. Um somu leið er umráðandi at virða grønu økini og fríðka bý og bygd. Hetta setir stór krøv til okkum. Hetta setir krøv til, hvussu vit umsita og raðfesta. Og hetta setir krøv til kommunuætlanina.

Við hesu dagferdu kommunuætlan hava vit lýst tørvin og lagt leistin fyri áhaldandi menning og burðardyggum vøkstri yvir langa tíð. Alt verður gjørt til tess at tryggja trivnaðin hjá øllum borgarum. Málið er framhaldandi at menna eina sterka kommunu, har rúmd er fyri øllum, og har vinnulívið blómar og fólkini trívast. Tí vit vita, at gongur tað væl í Tórshavnar kommunu, gongur tað eisini væl í Føroyum.

Annika Olsen
Borgarstjóri

INNLEIÐING >

Í 2014 KOM TÓRSHAVNAR KOMMUNA VIÐ FYRSTU KOMMUNUÆTLANINI Í FØROYUM. FRAMMANUNDAN VÓRU TVÆR HEILDARÆTLANIR GJØRDAR FYRI KOMMUNUNA, TANN FYRSTA Í 2003 OG SÍÐANI EIN DAGFØRD HEILDARÆTLAN Í 2006. Í 2010-2011 VAR ARBEITT VIÐ AT GERA EINA VISJÓN OG VAKSTRARÆTLAN FYRI KOMMUNUNA OG SEINNI VAR AVGJØRT AT DAGFØRA HEILDARÆTLANINA FRÁ 2006 TIL EINA KOMMUNUÆTLAN EFTIR DONSKUM LEISTI.

Í 2014 kom so fyrsta kommunuætlanin. Avbjóðingarnar tá vóru at seta ferð á menningarátøk og skapa fólkaøkstur í Tórshavn og kring býin. Mál vórðu sett fyri at gera tað lokkandi hjá nýútbúnum og øðrum tilflytarum at koma til kommununa at arbeiða ella seta á stovn fyrirkur, umframt at tryggja nóg mikið av lendi.

Nú vit skriva 2020 kemur næsta kommunuætlanin. Stórar broytingar eru farnar fram í samfelagnum og serliga í Tórshavnar kommunu síðan seinastu kommunuætlan. Talan er tí í stóran mun um eina heilt nýggja kommunuætlan, sum byggir víðari á stóra arbeiðið við fyrstu kommunuætlanini og leggur nógv nýtt afturat.

Kommunuætlanin 2020 er munandi meira víðfevnd enn tann fyrra, og viðgerð nýggja kommunuætlanin fleiri evni og ymisk politikkkøki í kommununi. Tó so er talan um eina áhaldandi menning. Henda kommunuætlanin er so enn eitt stig í eini tilgongd, har byggjast skal víðari á tað arbeiði, ið er longu er framt.

Hvat er ein kommunuætlan?

Kommunuætlanin er yvirskipaða stýringsamboðið fyri planlegging og menning av Tórshavnar kommunu.

Kommunuætlanin vísir, á hvørjum grundarlagi og innan hvørjar karmar avgerðir verða tiknar um lendisnýtslu í kommununi og hvørji atlit skulu takast og vigast upp móti hvørjum øðrum, tá avgerðir skulu takast um lendisnýtslu.

Kommunuætlanin samantvinnar landslógir um eitt nú býarskipan, vegir, náttúru- og umhvørvisvernd og almennar tænastrur við politikkir hjá kommununi um bústaðir, umhvørvi og orku, parkering, frítíð og ítrótt, eldrapolitik og barna- og ungdómspolitik. Harumframt lýsir kommunuætlanin framtíðar tørv á bústøðum, vegum, dagstovnum og skúlum, ellis- og røktarheimum og so framvegis.

Ein kommunuætlan hyggur ávikavist fyra og 12 ár fram. Ætlanin við eini kommunuætlan er, at hon skal dagførast fjórða hvørt ár, og at hvørt býráð skal meta, um tann galdandi kommunuætlanin skal dagførast lutvíst ella heilt.

Hetta merkir eisini at ein dagförd kommunuætlan natúrliga byggir víðari á nógv av tí, ið var í fyrru kommunuætlanini, sum framvegis er galdandi. Millum annað eru nógv av teimum økjum, sum í kommunuætlan 2014 vórðu víst á sum góð býarvakstrarøki, framvegis góð býarvakstrarøki. Ætlanirnar broytast í størri mun við broytingum í fólkatálinum, tækniligari menning, nýggjum krøvum, nýggjum móguleikum og avbjóðingum. Her mugu ætlanir tískil alla tíðina lagast til galdandi viðurskifti í samfelagnum og umheiminum sum heild.

Hví eina kommunuætlan?

Ein kommunuætlan er ein høvuðsætlan fyri býarskipan og menning í kommununi. Hon er eitt týðningarmikið og hent amboð, sum er við til at seta eina kós og tryggja ein samhangandi leist fyri virksemlig og menning í kommununi. Kommunuætlanin er samstundis eitt týðningarmikið amboð til kunning til borgarar, fyrítøkur, stovnar og áhugafelagsskapir, sum her kunnu fáa vitan og kunning um grundleggjandi viðurskifti í kommununi, hvussu arbeið verður og hvørjar ætlanir eru fyri framtíðina.

Í Føroyum er einki krav um kommunuætlan. Tórshavnar kommuna sær eina kommunuætlan sum eitt týðningarmikið og hent amboð í býarskipanini, og hevur tí av sínum eintingum valt at gera kommunuætlan fyri Tórshavnar kommunu.

Allar danskar kommunur skulu sambært donsku Planloven gera kommunuætlan fyri 12 ár í senn, sum verða endurskoðaðar fjórða hvørt ár. Henda kommunuætlanin er gjørd eftir líknandi leisti, sum nýttur verður í Danmark, tillagað til okkara viðurskifti og føroyska lóggávu. Kommunuætlanin er eitt sjálvboðið býarskipanarligt amboð, og krevur tí onga aðra góðkenning enn av býráðnum.

Føroyska lóggávan um býarskipan er einföld og løtt hjá kommununum at arbeiða við. Hon setur ikki krøv um, at býarskipanir skulu endurskoðast regluliga, og ásetur ikki reglur um frávik frá býarskipanum og byggisamtyktum.

Býráðið útvegar býarskipan fyri ávíst øki, ið er grundarlag, tá byggisamtyktir skulu gerast. Samtyktirnar eru treyt fyri, at kommunan kann geva byggiloyvi. Landsstýrið kann áleggja kommunum at gera ella endurskoða býarskipanir. Landsstýrið skal góðkenna býarskipanina og móguligar broytingar í henni. Í lógini eru ongar ásetingar um at viðgera frávik frá býarskipanini.

Í býarskipanini skal verða greitt frá, hvussu økið, ið skipanin fevnir um, er vorðið í lötuni, og hvussu tað er ætlað skipað og bygt.

Býráðið hevur skyldu yvir fyri Landsstýrinum og borgarunum í kommununi at fylgja býarskipanini. Borgararnir eru hinvegin í øllum byggimálum bundnir av byggisamtyktunum.

Málbólkur

Kommuætlanin er stutt sagt ætlað øllum.

Hon er gjørd sum eitt kunningaramboð til borgarar, fyrítøkur, stovnar, áhugafelagsskapir, embætisfólk, politikarar, byggimeistarar, lógarsmiðir og so framvegis.

Hon er ætlað øllum teimum, ið so ella so koma í samband við Tórshavnar kommunu, brúka tænaastur frá kommununi og merkja tey inntriv, ið verða gjørd av kommununi.

Kommuætlanin er eitt týðningarmikið amboð, sum fyrisiting og politikarar í Tórshavnar kommunu nýta í teirra arbeiði, og hon er eitt týðningarmikið amboð til onnur at kunna seg um, hvussu fyrisiting og politikarar í Tórshavnar kommunu arbeiða.

Tí er kommunuætlanin ætlað øllum.

Útgevvari: Tórshavnar kommuna 2020

Lagt til rættis: Býarskipanardeildin

Stýrisbólkur: Annika Olsen, borgarstjóri

Björgfríð Ludvig, kommunustjóri

Eyðna Justinussen, miðfyrisingarstjóri

Marius Müller, tekniskur stjóri

Eyðfríð L. Jacobsen, heilsu- og umsorganarstjóri

Jóan Petur Hentze, trívnaðarstjóri

Birita Wardum, býararkitektur

Barbara Mikkelsen, deildarleiðari á býarskipanardeildini

Samskipari og skrivari: Rógvi Nybo

Kort: Sissal Christina Fosaa / Tórshavnar kommuna

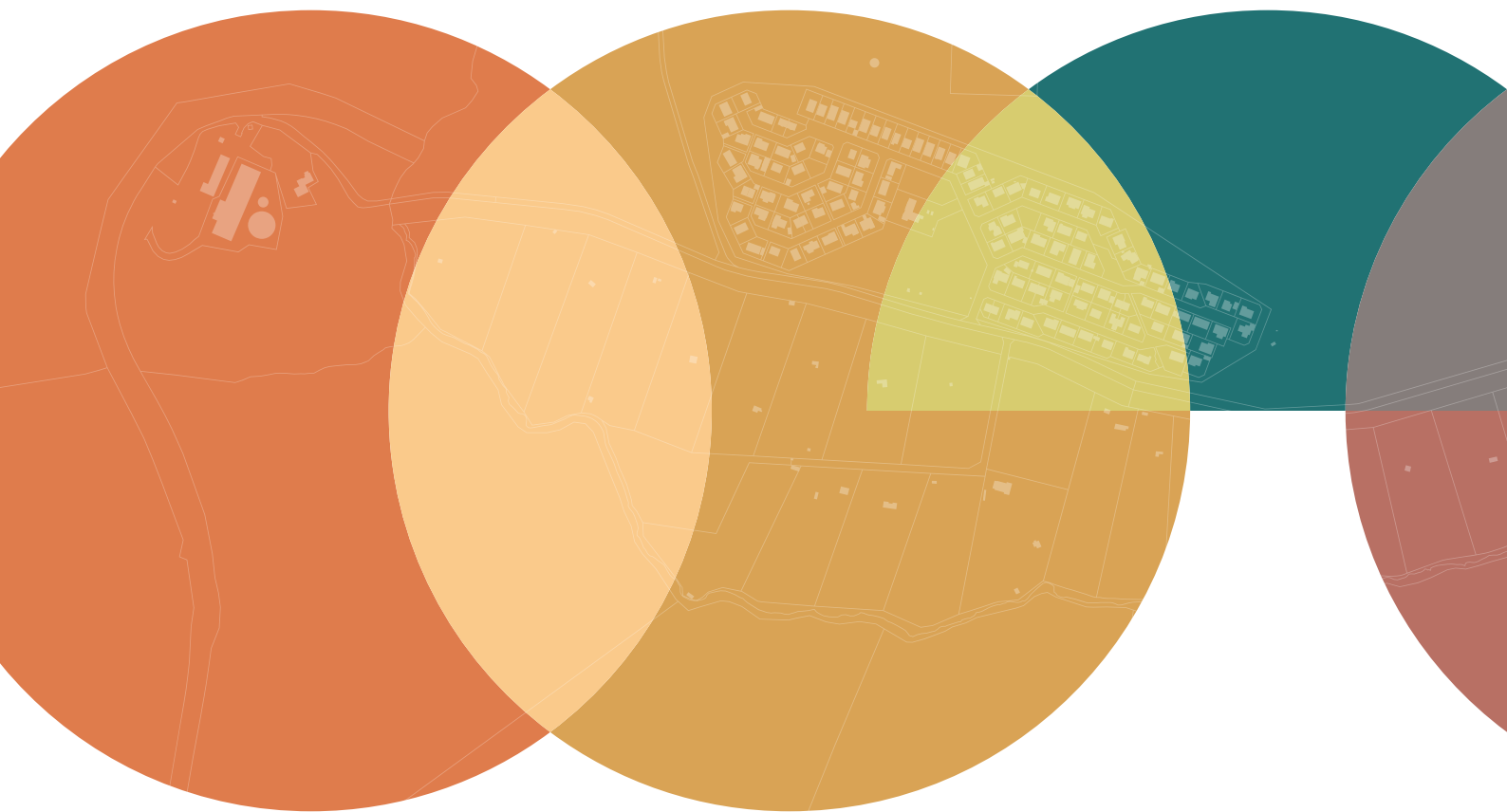
Rættlestur: Hanna Simonsen

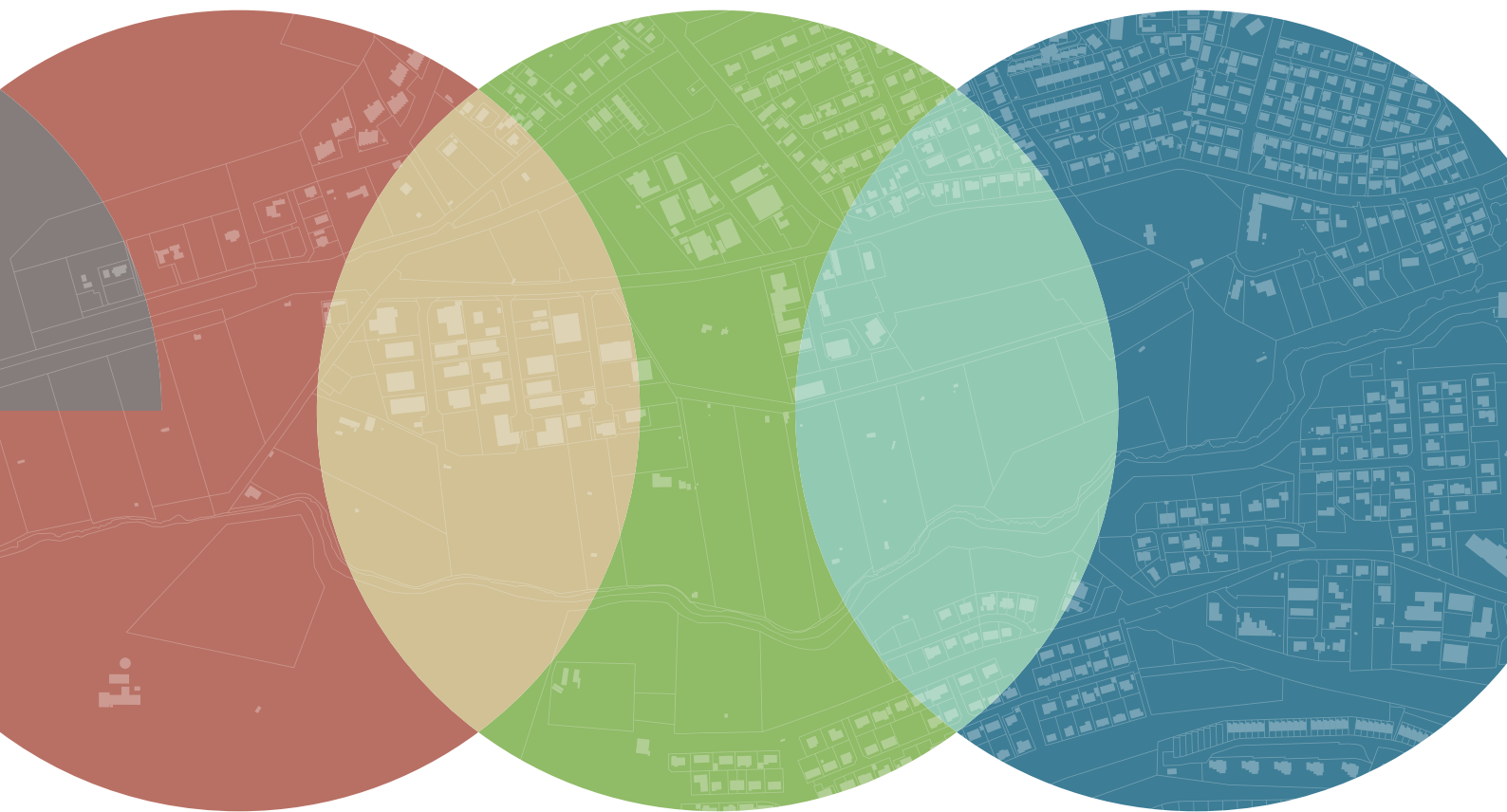
Snið og uppseting: Sendistovan

Myndir: Høgni Heinesen

Endurgeving: Við endurgeving av innihaldi í hesi kommunuætlan, skal Tórshavnar kommuna sjónliga upplýsast sum kelda.

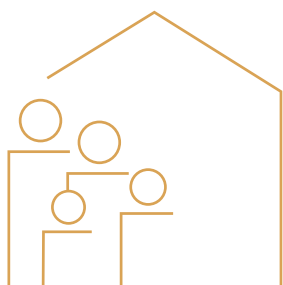

LESIVEG- LEIÐING >

HETTA ER EIN STUTT LESIVEGLEIÐING TIL KOMMUNUÆTLANINA HJÁ TÓRSHAVNAR KOMMUNU. KOMMUNUÆTLANIN ER TANN BERANDI OG YVIRSKIPAÐA ÆTLANIN, HAR BORGARAR, FYRITØKUR, STOVNAR OG ÁHUGAFELAGSSKAPIR KUNNU KUNNA SEG UM MÁL OG KARMAR FYRI LENDISNÝTSLU Í KOMMUNUNI.

HVUSSU LESI EG KOMMUNUÆTLANINA?

Kommunuætlanin er ein sera víðfevnd ætlan, sum samantvinnar landslógir, kommunalar politikkir, ætlanir og samtyktir. Tí er Kommunuuætlanin deild upp í seks ymisk evni, ið øll kunnu lesast einsæris.

- **Fólk og bústaðir**
- **Náttúra, varðveiting og umhvørvi**
- **Vinna**
- **Undirstøðukervið**
- **Mentan, frítíð og útlív**
- **Tænastuøkið**

Talan er tí ikki um eina ætlan, ið neyðturviliga skal lesast úr enda í annan, men heldur um eitt uppslagsverk, har borgarar, fyrirkur, stovnar og áhugafelagsskapir hava móguleika at kunna seg um ætlanir, mál og karmar, ið kommunan arbeiðir eftir innan eitt ávíst evni.

Av tí sama ganga onkur brot aftur. Eitt dømi um hetta er brotið um 'Gøtuskipanir', ið hevur týðning fyri og verður lýst saman við evninum um Fólk og bústaðir, tá kommunan við samantvinnaðum gøtuskipanum miðvíst roynir at skapa góðar karmar til at ferðast frítt og trygt til gongu millum býlingar í býnum. Gøtuskipanir eru eisini ein týðandi partur av undirstøðukervinum og hvussu fólk flyta seg í kommununi. Harumframt skulu gøtuskipanir eisini stuðla undir meira rørslu og aktivt frítíðarlív hjá borgarum, við góðum móguleikum at ferðast úti í náttúruni og burtur frá vegunum. Tískil kemur evnið 'Gøtuskipanir' fyri fleiri ferðir, undir ymiskum evnum.

Dømið omanfyri lýsir hvussu evni í kommunuuætlanini samantvinnað og hava týðning fyri hvørt annað. Talan er um eina heildarætlan, har tað er samanhangur í hvussu kommunan arbeiðir við staðseting av nýggjum bústøðum, almennum stovnum og gerandistilboðum, gøtuskipanir, grøn øki, ítróttar- og mentanartilboð, vegir og ferðslu og so framvegis. Alt hevur týðning fyri hvørt annað og ávirkan á hvørt annað.

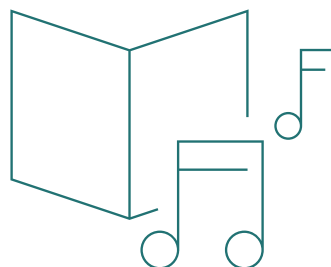
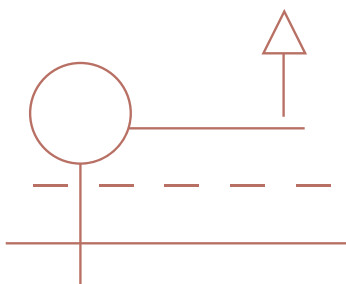
Hvørt evni kann soleiðis lesast einsæris og er bygnaðurin á evnunum lagaður til endamálið.

Hvørt evni hevur tí eina stutta lýsing av evninum, hvørjum leiðreglum arbeiðt verður eftir, umframt lýsing av lögfrøðiligu og politisku kørnunum. Hartil er eitt grundarlag, har farið verður í dýpdina innan tað ávísa evnið.

Tað kann vera broytingar í fólkatálinum, bústaðartørvur, lendistørvur og so framvegis. Tað kann eisini vera lýsingar av evninum og hvussu kommunan arbeiðir innan eitt ávíst evni.

Umframt tekst, eru kort og frágreiðandi talvur ein týðandi partur av kommunuuætlanini, sum eisini kunnu stuðla undir frágreiðingar í tekstinum.

Góðan lesihug!

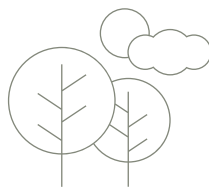

1.0

FÓLK OG
BÚSTAÐIR

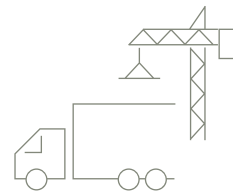
S. 16

2.0

NÁTTURA
VARVEITING OG
UMHVÖRVI

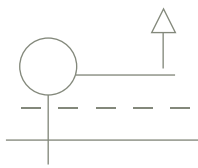
S. 46

3.0

VINNA

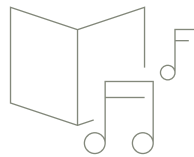
S. 76

4.0

UNDIRSTØÐU-
KERVERIÐ

S. 98

5.0

MENTAN
FRÍTÍÐ OG
ÚTILÍV

S. 130

6.0

TÆNASTUØKIÐ

S. 156

FÓLK OG BÚSTAÐIR

10

FÓLK OG BÚSTAÐIR

1.1	LEIÐREGLUR	22
1.1.1	Deplabygnaður.....	23
	Miðdepilin.....	23
	Bústaðardeplarnir.....	24
	Bygdirnar.....	25
1.1.2	Framtíðar bygging.....	26
	Býarvakstrarøki og krøv til staðseting.....	26
1.2	KARMAR	28
1.2.1	Lógir.....	29
1.2.2	Byggisamtyktir.....	29
1.2.3	Politikkir.....	29
	Bústaðarpolitikkur.....	29
1.3	GRUNDARLAG	30
1.3.1	Broytingar í fólkatalinum.....	30
1.3.2	Tørvur á bústøðum.....	33
	Bústaðarsløg í Tórshavnar kommunu.....	34
	Tørvur á øki til bústaðarbygging.....	36
1.3.3	Býarvøkstur fram til 2032.....	37
	Egnað øki til býarvøkstur.....	37
	Raðfest øki til býarvøkstur.....	40
	Broytt nýtsla av kommunalum bygningum.....	44
1.3.4	Flogvøllur á Glyvursnesi.....	44

- TÓRSHAVNAR KOMMUNA ER Í SKJÓTARI MENNING OG VIT FJØLGAST SKJÓTT, BÆÐI Í BYGD OG BÝ. FÓLKIÐ ER GRUNDARLAGIÐ Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU, OG VIT VILJA FEVNA OG HJÚKLA UM BORGARAN. SAMSTUNDIS VILJA VIT TRYGGJA ØLLUM MØGULEIKA AT SETA FØTUR UNDIR EGIÐ BORD

Evnið Fólk og bústaðir snýr seg um planlegging av býarvøkstri og bústaðarbygging. Greitt verður frá deplabygnaði, bústaðarpolitikki og staðseting av býarvakstrarøkjum. Greinað verður hvussu fólkatálið í kommununi broytist, hvussu stórir tørvurin á bústøðum verður í framtíðini og hvørjir møguleikar eru fyri at rúma bygging til bústaðir og teir hentleikar og stovnar, ið tørvur er á.

Trýstið á bústaðarmarknaðin er stórt. Ein stór avbjóðing hjá kommununi er at vera virkin viðleikari til at nækta eftirspurningin eftir nøktandi og fjølbroyttum bústøðum í kommununi og at tryggja nóg mikið av byggilendi til at rúma vøkstrinum og geva fólki møguleika at seta føtur undir egið borð.

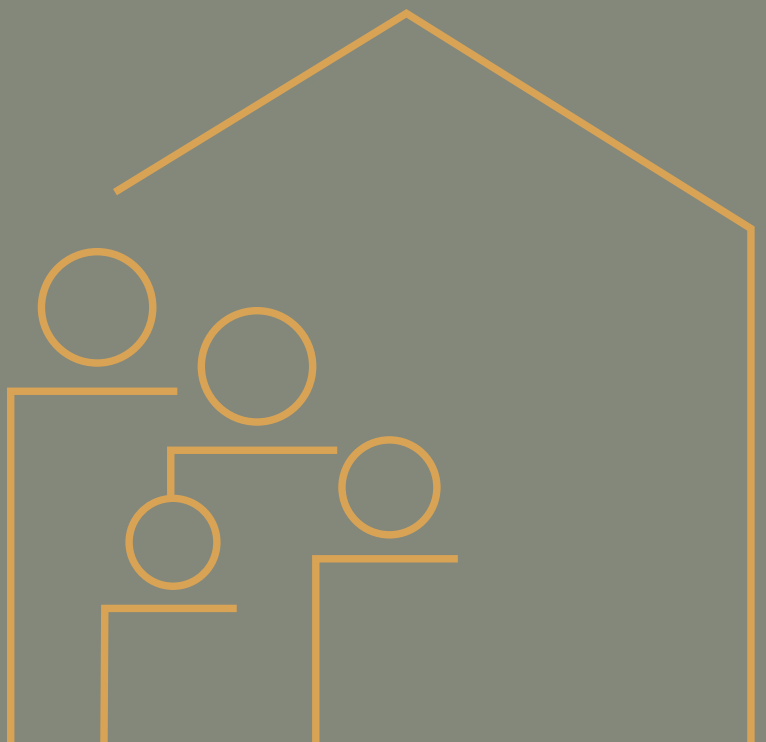
VIT VIRKA FYRI:

- at Tórshavnar kommuna framvegis er ein spennandi kommuna at búgva og liva í
- at nøkta bústaðartørvin og veita borgarum møguleika at seta føtur undir egið borð
- at fáa fjøltáttaða bústaðarbygging framda, sum kann stuðla undir stóra fólkvæksturin í kommununi
- at varðveita grøn øki í býnum og opið landslag í økjum kring býin
- at varðveita velt lendi til landbúnaðarvirksemi
- at bústaðarbygging verður í deplum, har hvør depil hevur sín egna samleika, og har sereyðkenni fyri deplarnar verða ment og styrkt í samstarvi við borgararnar
- at skúlar, dagstovnar, innkeypsmøguleikar og onnur líknandi gerandistilboð eru í ella nærhendis bústaðardeplunum
- at bústaðar-, summarhús- og vinnubygging fer fram eftir tørvi í byggunum

1.1 LEIÐ- REGLUR >

EVNIÐ FÓLK OG BÚSTAÐIR SNÝR SEG UM BÝARSKIPANARLIGA PLANLEGGING AV BÝI OG BYGDUM Í KOMMUNUNI. HVAR OG HVUSSU SKAPA VIT RÚM FYRI FÓLKI OG BÚSTØÐUM Í ALLARI KOMMUNUNI, HVØRJI KRØV VERÐA SETT TIL NÝGGJ BÚSTAÐARØKI OG HVUSSU SKAPA VIT SAMBAND MILLUM BÚSTAÐARØKI, SAMSTUNDIS SUM VIT VARÐVEITA GRØN ØKI. TAÐ SNÝR SEG EISINI UM, HVUSSU VIT SKIPA ØKINI Í KOMMUNUNI, SOLEIÐIS AT TEY ERU LIVANDI OG ÁHUGAVERD. TÓRSHAVNAR KOMMUNA ARBEIÐIR EFTIR HESUM LEIÐREGLUM, TÁ UM FÓLK OG BÚSTAÐIR RÆÐUR.

1.1.1 DEPLABYGNADUR

Ein ávís miðsavnan er farin fram ymsastaðni í býnum. Tórshavnar Kommuna ynskir at varðveita og flokka hesa miðsavnan í deplar og arbeiða fyri víðari býarvøkstri í hesum økjum. Tað verður gjørt við útbygging av virksemlu so sum handlum við gerandisvørum, stovnum og skólum, mentanarligum virksemlu umframt við býlingshúsum og fleiri bústaðum í økjum.

Deplarnir eru skipaðir á hendan hátt:

Miðdepilin: Miðbýurin/Eysturbýurin

Bústaðardeplarnir: Vesturbýurin, Argir og Hoyvík/Ternuryggur

Bygdin: Kollafjørður, Signabøur og Oyrareingir, Kaldbaksbotnur, Kaldbak, Hvítanes, Norðradalur, Syðradalur, Velbastaður, Kirkjubøur, Koltur, Hestur og Nólsoy. Sund verður í hesum roknað sum vinnuøki.

Fyri at skapa áhugaverdar deplar verður skotið upp at hava fleiri sløg av virksemlu í deplunum. Umframt skular skulu handlar við gerandisvørum fáa fleiri fólk til økið. Samstundis skulu skipað útiðki skapa móguleikar hjá fólki at savnast í deplunum. Umráðandi er, at bústaðir verða staðsettir tætt við skular, so skúlabørnini sjálv hava móguleika at fara í og úr skúla.

Nýggjar íbúðir verða staðsettar annaðhvørt í deplunum, t.d. sum meirbygging í Miðbýnum, ella í útjaðaranum av býnum. Stuttir gonguteinar gera tað lagaligt hjá eldri og illa gongdum fólki, sum í framtíðini fara at hava áhuga í at búgva í íbúðum í bústaðardeplunum. Útbygdar gøtuskipanir og áhaldandi menning av bussleiðini binda deplarnar saman.

Miðdepilin

Miðdepilin í høvuðsstaðnum fevnir um **Miðbýin, Eysturbýin, Háls, Gundadal og Frælsið** og er týðningarmesti miðstaður í Føroyum. Her eru Løgtingið, Landsstýrið, Handilsmiðstöði SMS, Tórshavnar havn, flestu handlarnir, Landssjúkrahúsið, ítróttarøki, tænanu- og mentanartilboð umframt bústaðir.

Skotið verður upp, at arbeitt verður miðvíst við at miðsavna servøruhandlar, tænanuvinnuna og annað virksemlu her, soleiðis at hetta verður ein depil, ið umboðar og vendir sær til allar Føroyar. Harumframt er týðningarmikið, at framhaldandi verður arbeitt við at menna økið við bústaðum í miðdeplinum, í høvuðsheitum við býartætting, sum er, at bygningar, øki og byggilendi verða endurnýtt og umskapað til bústaðir.

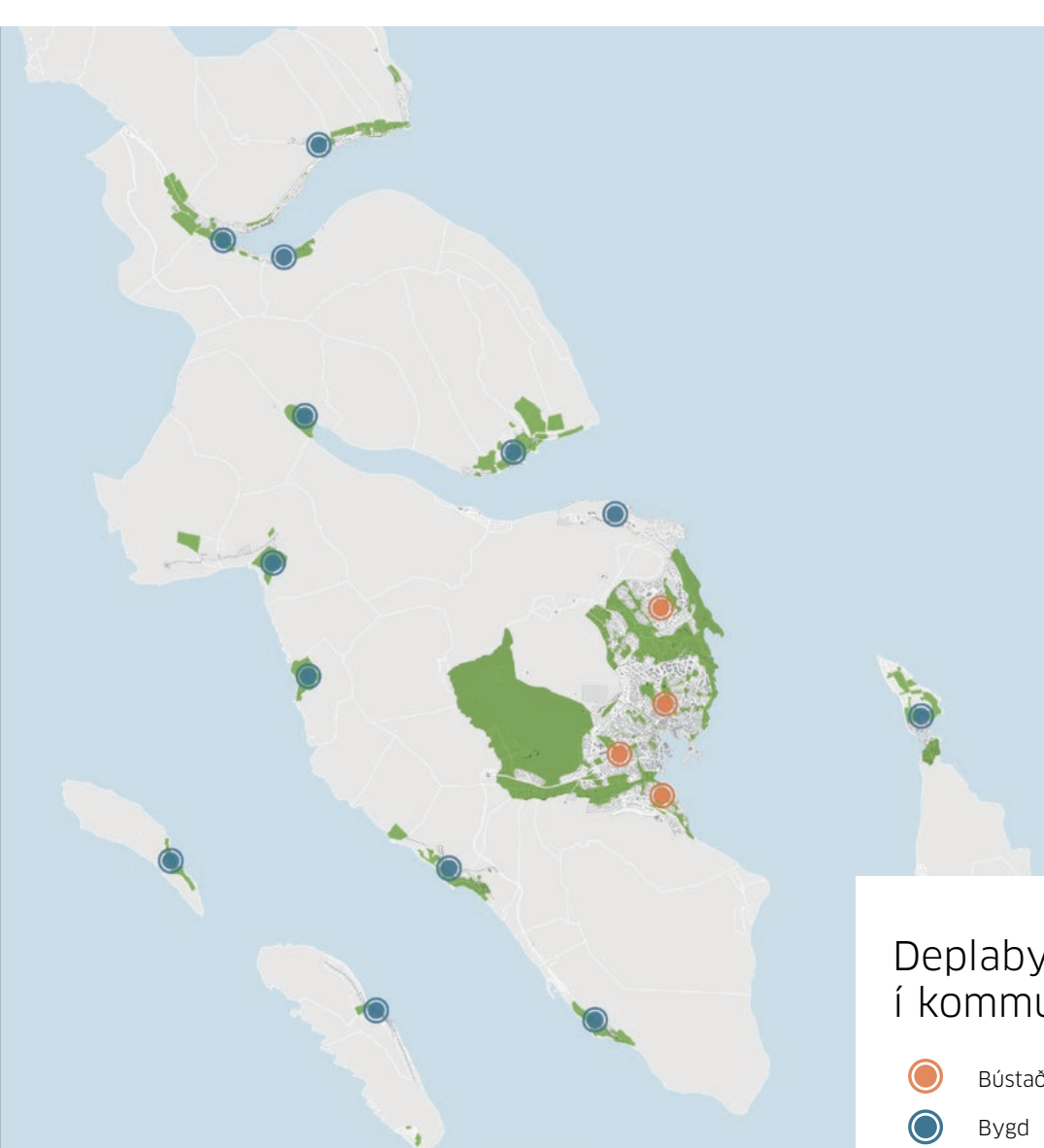
Deplabygnaður í Tórshavn

 Bústaðardepil

Bústaðardeplarnir

Bústaðardeplarnir í høvuðsstaðnum eru **Vesturbýurin, Argir** og **Hoyvík/Ternuryggur** og eru í høvuðsheitum øki til búseting. Bústaðardeplarnir venda sær til borgaran við gerandis-tænastum so sum barnaansing, skúlum, frítíðartilboðum, handlum við gerandisvørum umframt smærri tænastu-, smásølu- og mentanartilboðum. Samstundis skulu skipað útiðki skapa møguleikar hjá fólki at savnast í deplunum.

Harumframt skulu útiðki og tænastr vera lætt atkomulig hjá fólkunum, ið búgva har, eitt nú við samhangandi gøtuskipanum, so t.d. børnini sjálvi trygt og lætt kunnu fara í og úr skúla.

Deplabygnaður í kommununi

- Bústaðardepil
- Bygd

Bygdirnar

Bygdirnar í Tórshavnar kommunu eru 11 í tali og kunnu býttast upp í tríggjar bólkar:

Oyggjasamfeløg: Nólsoy, Hestur og Kultúr

Størru bygdirnar: Kollafjørður (íroknað Signabø og Oyrareingir), Kaldbak, Kirkjubøur og Velbastaður.

Smærru bygdirnar: Hvítanes, Syðradalur, Norðradalur og Kaldbaksbotnur (Sund verður roknað sum vinnuøki).

Bygdirnar í kommununi eru ymiskar í stødd og virkseimi og hava hvør síni sereykenni. Bygdirnar eru eisini ymiskar við bústaðar- og summarhúsøkjum, og flestu bygdirnar hava eisini smærri tænastr-, smásølu- og mentanartilboð. Tórshavnar kommuna arbeiðir fyri at skipa

vøksturin í bygdunum og varðveita tey sereykenni, ið bygdirnar hvør sær hava. Teir 11 bygdadeplarnir eru ógvuliga ymiskir og hava ymiskan tørv á menning.

Tórshavnar kommuna er við hesum býtt upp í tríggjar deplar, ið eru býarøki og bygdir í ymsum støddum, við ymsum virkseimi og egnum samleiða, við opnum og fjølbroyttum landsløgum, náttúruøkjum og siðsøguligum umhvørvum.

Hesin ymisleiki er karmur um lívið í kommunu. Tórshavnar kommuna sær ymisleika sum eina styrki og arbeiðir framsøkin við at skapa eina samanhangandi og fjølbroytta høvuðsstaðarkommunu. Hetta verður gjørt við at styrkja og leggja dent á tey ymsu eyðkennini, ið hvør einstakur depil hevur, knýta deplarnar saman við gøtuskipanum og útbygdari bussleið, umframt við at menna deplarnar gjøgnum eitt nú Kommunuaætlanina, Bygdaætlanir, Miðbýarætlan, Vakstrarætlan og Bústaðarpolitikkin.

1.1.2 FRAMTÍÐAR BYGGING

Tórshavnar kommuna stendur í stöðugum vøkstri. Tí er tað ein áhaldandi uppgáva hjá kommununi at nækta framtíðar tørv á bústøðum, barnaansing, skúlum, eldrabústøðum og arbeiðsplássum. Hetta arbeiðið verður framt so hvørt og út frá hesum býarskipanarligum leiðreglum, umframt almennu byggisamtyktini og serstøkum byggisamtyktum (lýst niðanfyri).

Fortreytirnar fyri framtíðar bygging í Tórshavnar kommunu eru hesar:

- Bústaðir verða bygdar nær bústaðardeplunum, og ynski er um fleiri íbúðir
- Skúlar eru nær bústaðardeplunum
- Deplarnir eru skipaðir soleiðis, at tað eggjar fólki at koma til økið
- Bústaðardeplarnir skulu við sínum virksemlu stuðla undir og skapa samleika í nærøkjum

Bústaðardeplarnir skulu vera lætt atkomuligir hjá fólkinum, ið bý har, m.a. við samhangandi gøtukervi. Stuttir gonguteinar gera tað lagligt hjá eldri og illa gongdum fólki, sum í framtíðini fer at hava áhuga at búgva í íbúðunum í miðdeplunum. Bústaðardeplarnir kunnu verða styrktir við at bjóða fólki, ið búgva har, við í byggingartilgongdina, so tey harvið fáa møguleika at seta sín egna dóm á økið.

Býarvakstrarøki og krøv til staðseting

Arbeitt verður í tveimum tættum við at útvega fleiri bústaðir, gjøgnum býartætting og meirbygging. Býartætting er, at bygningar, øki og byggilendi í býnum verða endurnýtt og umskapað til bústaðir. Hin er við meirbygging í nýggjum býarvakstrarøkjum, sum verða sett til vera egnað til bústaðir, vinnulív og ítróttarvirkssemi.

Øll økini kring høvuðsstaðin eru kannað og greinað. Greiningin vísir øll øki, sum út frá tekniskum ásetingum eru egnað til bygging.

Greiningin er gjørd við støði í niðanfyrirstandandi ásetingum:

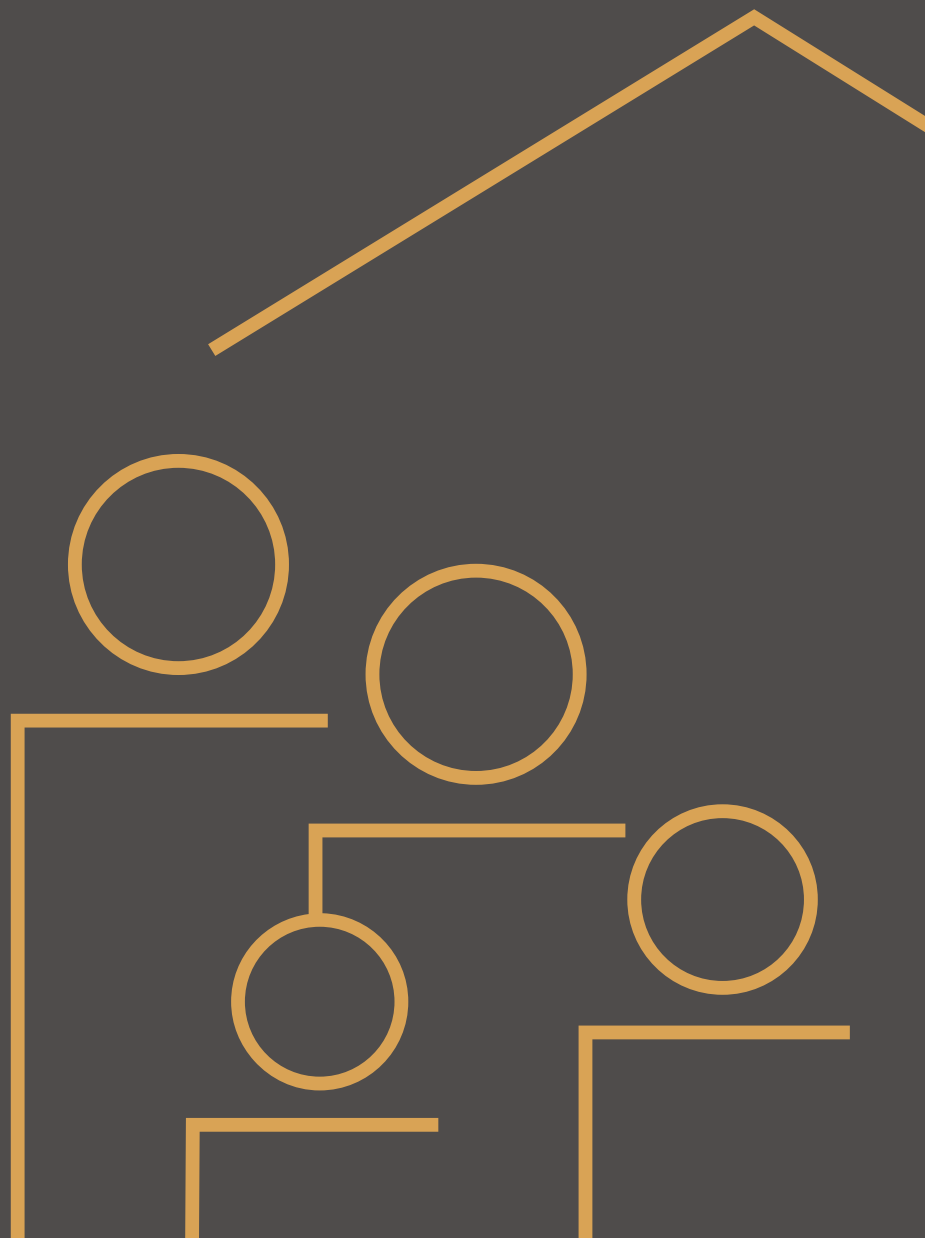
Krøv til byggilendi:

- Økið skal vera undir 210 metra hædd. Vatnveitingarmøguleikarnir í dag eru avmarkandi, tí hægsti vatnbrunnurin liggur í 250 metra hædd. Eisini er veðurlagið í hæddini ein forðing, tá tað snýr seg um bústaðar- og vinnuøki, og tað stuðlar undir hesa áseting.
- Bústaðarøki skulu í minstan mun vera á norðurvendum skráa, hetta við atliti til sólargang og hitalag um veturin. Har bygt longu er á norðurvendum skráa, eitt nú á Argjum, er tó møguligt at halda áfram við býarmenning.
- Økið skal hava minni enn 30 prosent hall. Bygt verður ikki í ov brøttum lendi, bæði tí tað er trupult at byggja, og tí tað er torført at gera atkomuligt við bili.
- Byggjast kann í økjum á Glyvursnesi, har ljóðið ikki verður harðari enn 55 desibel, um ein altjóða floghavn verður bygd.
- Sambært Løgtingslóg um náttúrufríðing eru verndarmørk fyri stórar áir 300 metrar hvørjumegin og frá sjónum 100 metrar niðan á land. Tá nýggj øki verða sett av til býarvækstur, verður ikki bygt á hesum økjum uttan við serligum loyvi frá friðingarmyndugleikunum sambært Løgtingslóg nr. 48 frá 9. juli 1970 um náttúrufríðing.
- Bygt verður ikki í friðaðum grønum geirum fram við stóru ánum Sandá og Hoydalsá, uttan við serligum loyvi frá friðingarmyndugleikunum sambært Løgtingslóg nr. 48 frá 9. juli 1970 um náttúrufríðing.

➤ TAD ER EIN ÁHALDANDI UPPGÁVA
HJÁ KOMMUNUNI AT NØKTA FRAMTÍÐAR
TØRV Á BÚSTØÐUM, BARNAANSING, SKÚLUM,
ELDRABÚSTØÐUM OG ARBEIÐSPLÁSSUM.

- Býarvakstrarøkini skulu vera atkomulig við atkomuvegum, ið ikki eru ov brattir. Hallið á atkomuvegum kann í mesta lagi vera upp til 80%.
 - Vatnveitingar og kloakkleiðingar til býarvakstrarøki skulu kunna gerast uttan órímliga stórar íløgur. Tískil er týðningarmikið í fyrstu atløgu at kanna móguleikarnar fyri býartætting.
 - Býarvakstrarøkini skulu hanga saman við býarøkjum, ið longu eru bygd.
 - Handlar við úrvalsvørnum verða í høvuðsheitum staðsettir í miðdeplinum, tó er økið á Hálsi áhugavert til stórar eindir.
 - Nýggj bústaðarøki verða staðsett so nær bústaðardeplunum, sum til ber, t.e. innan fyri 1.000 m radius og, um til ber, innan fyri 500 m radius.
 - Nýggir bústaðir verða staðsettir annaðhvørt í deplunum, t.d. sum meirbygging í Miðbýnum, ella í útjaðaranum av býnum. Ymisku støðini verða áhugaverd hvørt á sín hátt.
 - Skrivstovur og onnur lættari vinna kann verða staðsett saman við bústøðum fyri at fáa fjølbroytni í býarøkini innan fyri 1000 m radius frá miðdeplinum í býarøkinum. Hesi økini hava ikki so strong ljóðkrøv sum bústaðarøki.
 - Ídnaðarvinna verður vegna umhvørvisárin og ljóðdálking staðsett burtur frá bústaðarøkjunum í teimum ídnaðarøkjum, ið eru í dag, og í havnarøkjum, har atkomumøguleikarnir eru góðir. Tung ferðsla verður, í mestan mun leidd uttan um bústaðarøkini. **Les meira um hetta undir evninum 'Vinna'.**
- Út frá hesum krøvum ber til at vísa á øki kring høvuðsstaðin, ið sum útgangsstøði eru egnaði sum býarvakstrarøki og byggilendi. Tó eru fleiri atlit, ið skulu takast, áðrenn avgerð verður tikin um at fara undir útvegan av móguligum lendi. **Les meira um hetta undir "Býarvækstur fram til 2032".**
- Nakrar leiðreglur eru eisini at hugsa um, tá ræður um bygging og staðseting av bygging og býarvakstrarøkjum:**
- Ymisk krøv verða sett til bygging, alt eftir hvat slag av bygging talan er um og eftir staðsetingini í býarøkinum.
 - Deplavirksemi, handlar við gerandisvørnum, skúlar, stovnar og trivnaðarvirksemi verða eftir førimumi staðsett í bústaðardeplunum.

1.2 KARMAR >

1.2.1 LÓGIR Á ØKINUM

- Løgtingslóg um býarskipanir og byggisamtyktir
- Løgtingslóg um matrikulering og sundurbýti v.m.
- Løgtingslóg um friðan av fornminnum og bygningum
- Løgtingslóg um at byggja bygningar o.a.
- Løgtingslóg um landsvegir
- Løgtingslóg um umhvørvisvernd
- Løgtingslóg um verju av havumhvørvinum
- Løgtingslóg um náttúrufríðing
- Løgtingslóg um viðarlundir
- Løgtingslóg um landsjørð

1.2.2 BYGGISAMTYKTIR

- Almenna byggisamtyktin
- Serstakar byggisamtyktir

Tórshavnar kommuna nýtir almennu byggisamtyktina og serstakar byggisamtyktir til at gera neyvari ásetingar um bygging í allari kommununi. Her undir eisini ásetingar fyri fríøki.

Ein góðkend byggisamtykt er fyrirtreyt fyri, at kommunan kann geva byggiloyvi. Byggisamtyktin eigur at samsvara við býarskipanina, hvat ásetingum um byggjðki, vegaskipan, leiðingum, parkering og kirkjugørðum viðvíkur.

Ásetingarnar fyri bústaðardeplarnir eru tær fyri 3. grundumráði, ið er lagt út til bústaðarbygging, vinnubygging, miðstaðarendamál og almenn endamál.

1.2.3 POLITIKKIR

Bústaðarpolitikkur

Í 2017 tók Tórshavnar kommuna stig til at evna ein bústaðarpolitikk fyri kommununa. Ásannandi, at fráflytingin, ið vit sóu fyrst í 2010'unum, var vend til fólkaøkstur, var neyðugt at evna ein nýggjan bústaðarpolitikk. Bústaðarpolitikkurin skal tryggja, at rúm verður fyri fleiri og at Tórshavnar kommuna gerst ein kommuna við fjølbroyttum bústaðarsløgum, bústaðarstøddum og kostnaðarstigi.

Niðurstøðan í bústaðarpolitikkinum er, at tørvur er á smærri bústøðum í ymsum kostnaðarstigi, og at tað er bráðneyðugur tørvur á fyríbils loysnum til tilflytarar. Sum fólkatalið veksur, veksur bústaðartørvurin eisini, og roknast má við, at tørvur er á støðugt at økja um bústaðirnar.

Bústaðarpolitikkurin og Kommunuuætlanin eru tengd at hvørjum øðrum. Kommunuuætlanin er grundarlagið fyri framtíðar bústaðarbygging, og bústaðarpolitikkurin verður tikin við í býarskipanarlíga planlegging og staðseting av býarvakstrarøkjum.

1.3 GRUNNDAR- LAG >

1.3.1 BROYTINGAR Í FÓLKATALINUM

Metingin um framtíðar tørv á bústøðum, barnansing, skúlum, eldrabústøðum og arbeiðsplássum verður gjørd við støði í einari forsøgn um, hvussu fólkatalið fer at laga seg tey komandi árin. Henda forsøgn hevur stóran týðning fyri allar aðrar liðir í kommunuætlanini.

Broytingarnar í fólkatalinum í Tórshavnar kommunu hava síðan ár 2000 verið sera skiftandi. Í høvuðsheitum er antin stígur komin í fólkatalið ella hevur talan verið um vøkstur.

Tórshavnar kommuna er landsins størsta kommuna. Eins og vit síggja í grannalondum okkara, stendur fólkatalið í høvuðsstaðarøkinum í størri vøkstri enn í landinum annars. Frá túsundáraskiftinum er parturin av fólkinum í Føroyum, sum býr í Tórshavnar kommunu, vaksin úr 39,5 prosentum upp í 42 prosent av fólkinum. Væntast kann, at hendan miðsavnandi gongdin heldur áfram, og at kommunan veksur lutfalsliga meira enn aðrar kommunur.

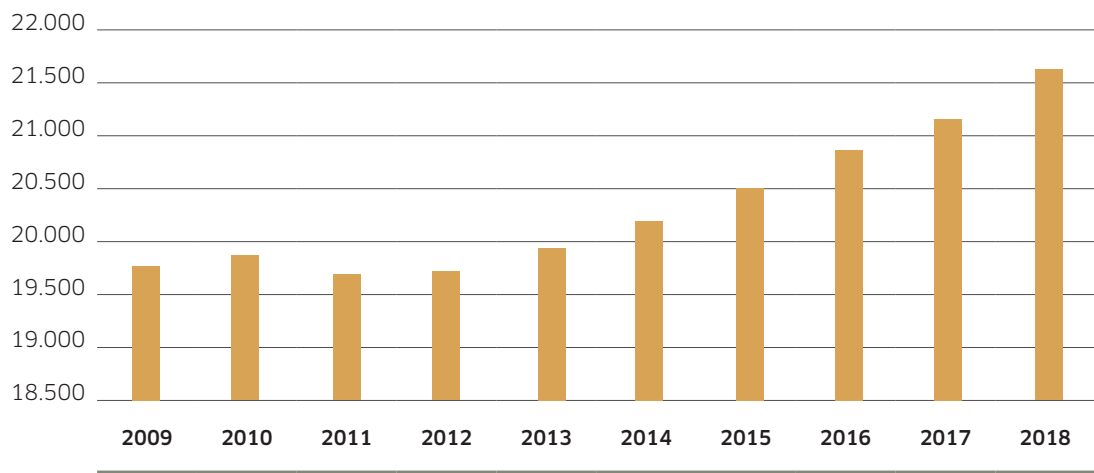
Tórshavnar kommuna hevur frá 2009 til 2019 havt fólkavøkstur, sum í miðal liggur um 1,0 prosent. Árin frá 2014-2018 hevur vøksturin ligið um 1,6 % í miðal.

Frá 2009 til 2012 stóð fólkatalið í stað. Í 2013 byrjaði fólkatalið at vaksa, tá við 0,8 prosentum, og helt áfram at vaksa fram til 2016, tá fólkavøksturin var 1,8 prosent. Í 2017 minkaði vøksturin aftur til 1,1 prosent, meðan fólkatalið í 2018 veruliga tók dik á seg aftur; tá vaks fólkatalið við 2,3 prosentum.

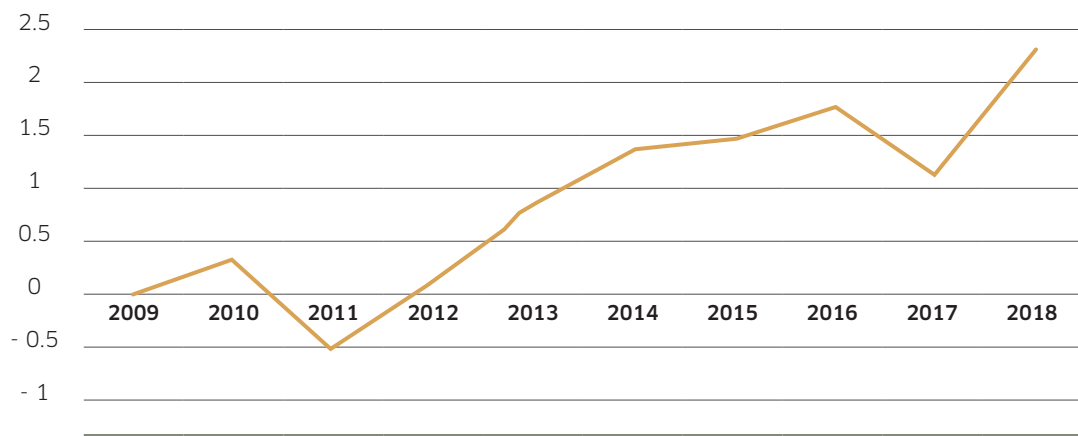
Fólkatal í Tórshavnar kommunu		
Ár	Fólkatal pr. 31.des	Fólkatalsbroyting (%)
2009	19.799	-
2010	19.866	0,34
2011	19.762	-0,52
2012	19.771	0,05
2013	19.935	0,83
2014	20.206	1,36
2015	20.499	1,45
2016	20.869	1,80
2017	21.113	1,17
2018	21.604	2,33

Kelda: Hagstova Føroya

Fólkatal í Tórshavnar kommunu pr. 31. des

Fólkatalsbroyting í Tórshavnar kommunu

Saman við ráðgevarafyrirkuni Rambøll hevur Tórshavnar kommuna mett um fólka­vøksturin komandi árin. Tá fólka­vøksturin hevur verið vaksandi seinastu árin, og heili 2,3 prosent í 2018, verður roknað við einum framtíðar árligum fólka­vøkstri upp á 2,0 prosent fram til 2024. Tá tað kortini ikki tykist sannlíkt, at stóri fólka­vøksturin fer at halda fram alt tíðarskeiðið, hendan kommunuætlanin er galdandi, verður roknað við, at fólka­vøksturin verður 1,5 prosent árliga frá 2024 til 2032.

Henda meting er sannlíkt í ovára lagi, men tá ið metast skal um tørvin á nýggjum bústøðum, skúlum, dagstovnum og líknandi tey komandi árin, og ikki minst teirri tíðini, tað tekur at seta nýggjar verkætlanir í gongd, er betri at vera á tryggju síðuni og risikera yvirmeta fólka­vøksturin enn at renna aftan á stórum fólka­vøkstri. Tað er bæði lættari og bíligari at bíða við eini stórar verkætlan enn at noyðast at seta eina stóra bygging í verk undir trýsti.

Við hesum framskrivingum, sum byggja á ein árligan fólka­vøkstur, sum er 2,0 prosent fram til 2024 og 1,5 prosent víðari fram til 2032, fer fólka­atalið væntandi at síggja út sum víst niðan­fyri. Hesi tøluni skulu endurskoðast, tá kommunu­ætlanin verður dagførd aftur.

Framrokning av fólka­atali í Tórshavnar kommunu	
Ár	Fólka­atal
2018	21.600
2024	24.300
2032	27.400

Allir aldursbólkarin í Tórshavnar Kommununi vaksa tó ikki lutfalsliga eins. Elstu aldursbólkarin vaksa væntandi lutfalsliga meiri enn yngstu aldursbólkarin. Aldursbólkurin við fólki, sum eru 80 ár og eldri, er tvífaldaður síðan ár 2000 og heldur væntandi fram at vaksa.

Minsti aldursbólkurin er tey í 20-unum til mitt í 30-unum. Hetta kemst av, at ein stórus partur av

føroyska ungdóminum fer uttanlands at nema sær hægri útbúgving.

Nýggjastu tøluni frá Studna vísa, at í dag tekur umleið helvtin av føroyingum undir hægri útbúgving sína útbúgving uttanlands. Í 2018/2019 vóru 975 lesandi skrásett í Føroyum, meðan 991 vóru skrásett at vera lesandi uttanlands. Hetta tal er grundað á, hvussu nógv hava søkt ferðastuðul, og kann veruliga talið á lesandi uttanlands tí væntast at vera størri enn hetta.

Greiða gongdin er tó, at lutfalsliga fleiri velja at taka hægri útbúgving í Føroyum. Tøl frá Studna vísa eisini, at umleið 60 prosent av teimum, sum hava tikið hægri útbúgving uttanlands, flyta heim til Føroya aftur, og at hetta tal sum heild er vaksandi.

Hagstova Føroya metti í 2015, at størsti fólka­vøksturin í reinum tølum fer at vera í aldurs­bólkinum 40+, meðan tað verður 67+ aldurs­bólkurin, sum fer at vaksa lutfalsliga mest í mun til býtið millum aldursbólkarin í dag. Tórshavnar kommuna er ein kommuna við nógvum eldri borgarum, og framskrivingar benda á, at hesin bólkurin fer at vaksa lutfalsliga meira enn bólku­rin av fólki í arbeiðs­førum aldri.

Sostatt verður eisini tørvur á fleiri starvsfólku­m í eldrarøktini í framtíðini. Hetta kann eisini fara at vísa seg at vera trupult, eftirsum samlaða arbeiðsmegin minkar lutfalsliga. Harafturat verða lutfalsliga færri skattgjaldarar, sum skulu gjalda fyri lutfalsliga størri tørv á eldrarøkt.

Núverandi og framtíðar fólkasamansetingin í Føroyum seta ávís krøv til planlegging og bústaðarútbøð. Tað er týðningarmikið, at tað verður arbeitt miðvíst við bæði at skapa nøktandi eldrabústaðir, samstundis sum at arbeitt verður fyri at fáa fleiri ung at velja at taka útbúgving í Føroyum og soleiðis varðveita tilknýtið til samfelagið, og at tað verður arbeitt við at fáa tey ungu, sum fara av landinum at nema sær útbúgving, at flyta heim aftur aftan á loknan lesnað. Hetta kann alt gera, at javnvágin í fólkasamansetingini verður betri í framtíðini, enn higartil er spátt.

- TÁ IÐ METAST SKAL UM TØRVIN Á NÝGGJUM BÚSTØÐUM, SKÚLUM, DAGSTOVNUM OG LÍKNANDI TEY KOMANDI ÁRINI, OG IKKI MINST TEIRRI TÍÐINI, TAÐ TEKUR AT SETA NÝGGJAR VERKÆTLANIR Í GONGD, ER BETRI AT VERA Á TRYGGU SÍÐUNI OG RISIKERA YVIRMETA FÓLKAVØKSTURIN ENN AT RENNA AFTAN Á STÓRUM FÓLKAVØKSTRI

1.3.2 TØRVUR Á BÚSTØÐUM

Um fólkatilvæðing, vaksur bústaðartørvurin eisini. Samstundis minkar støddin á húskjunum spakuliga. Í teimum seks árunum frá 2013 – 2018 minkaði støddin á húskjunum í Tórshavnar kommunu við umleið 7,5 prosentum til at vera 3,0 fólk í hvørjum húski. Roknast kann tí við, at húskini kunnu gerast uppaftur minni. Til samanberingar kann nevast, at húskini í Danmark eru munandi minni í miðal; har búðu í 2018 í miðal 2,15 fólk í hvørjum húski.

Tí verður roknað við, at húskini minka við uppaftur 10 prosentum frá 2018 fram til 2032. Sostatt verður roknað við, at húskini fara frá at vera í miðal 3,0 fólk fyri hvørt húski í 2018 til at vera 2,70 fólk í hvørjum húski í 2032.

Tørvurin á nýggjum bústøðum í kommununi stavar sostatt bæði frá fólkvøkstri og at húskini gerast smærri.

Við støði í teimum bústøðum, sum vóru við árslok 2018, íroknað teir bústaðir, sum byggiloyvi er givið til, verður tørvur á umleið 1.200 nýggjum bústøðum í Tórshavnar kommunu fram til ár 2024. Fram til ár 2032 verður tørvur á uppaftur 1.800 nýggjum bústøðum.

Hetta svarar til, at tørvur verður á umleið 200 nýggjum bústøðum um árið fram til 2024 og 225 nýggjum bústøðum um árið frá 2025 til ár 2032.

Framtíðar bústaðarbygging verður sum útgangsstøði gjørd í teimum býarøkjum/deplum, sum longu eru. Roknað verður við, at bústaðir verða staðsettir í blandaðum vinnu- og bústaðarøkjum, í tættari bygðum økjum og í bygningum í fleiri hæddum.

Framrokning av bústaðartørvu í Tórshavnar kommunu

Ár	Íbúgvar	Húskisstødd	Bústaðir	Bústaðartørvur
2018	21.600	3,00	7.200	-
2024	24.300	2,89	8.400	1.200
2032	27.400	2,70	10.200	3.000

Bústaðarsløg í Tórshavnar kommunu

Í 2018 hevur Tórshavnar kommuna gjørt ein bústaðarpolitikk fyri kommununa. Bústaðarpolitikkurin leggur dent á, at arbeið verður fyri at skapa ein fjølbroyttan bústaðarmarknað við blandaðum bústaðarsløgum. Eisini verður lagt upp til, at byggjast skal tættari í miðbýnum og í verandi bústaðarøkjum.

Av teimum 7212 bústøðunum, sum vóru í Tórshavnar kommunu í 2018, vóru heili 72 prosent sethús. Sethús eru størsti parturin av bústaðarmongdini í Tórshavnar kommunu. Umleið 720 bústaðir eru í bygdunum; í høvuðsheitum er talan um sethús.

Í 2018 vóru 11 prosent av øllum bústøðum í kommununi íbúðir og 17 prosent tví- og raðhús. Roknað verður við, at hesin parturin fer at vaksa munandi, av tí at stórir eftirspurningur er eftir serliga smærri bústøðum í Tórshavn, Hoyvík og á Argjum.

Bústaðarslag	2003	2013	2016	2018	%
Sethús	5.300	5.000	5.000	5.200	72,2
Tvíhús/raðhús		800	900	1.200	16,7
Íbúðir	300	400	500	800	11,1
Í alt	5.600	6.200	6.400	7.200	100

- Í FØROYUM ER FRAMVEGIS EITT GREITT YNSKI UM AT SETA FØTUR UNDIR EGIÐ BORD, OG TAÐ VIL HJÁ NÓGVUM SIGA AT BYGGJA EGIN SETHÚS. TÓRSHAVNAR KOMMUNA FER TÍ FRAMHALDANDI AT GERA ÚTSTYKKINGAR TIL SETHÚS.

Í Føroyum er framvegis eitt greitt ynski um at seta føtur undir egið bord, og tað vil hjá nógvum siga at byggja egin sethús. Tórshavnar kommuna fer tí framhaldandi at gera útstykkingar til sethús. Í mun til fólkasamanseting og burðardyggja planlegging er hetta bústaðarslagið tó ein avbjóðing. Tískil ynskir Tórshavnar kommuna at stuðla undir, at tað í størri mun eisini verða bygdar íbúðir og tví- og raðhús við ymsum ognarviðurskiftum.

Tórshavnar kommuna ynskir, at býtið millum bústaðarsløgini í framtíðini verður soleiðis, at sethús verða 60 prosent av samlaðu bústøðunum, tvíhús og raðhús verða 20 prosent av samlaðu bústøðunum í kommununi.

Út frá galdandi tølum og teimum bústaðarbyggingum, sum eru farnar í gongd, verður skotið upp, at framtíðar bygging verður framd út frá hesum karmi.

Við tí væntaða fólkaøkstrinum verður tørvur á umleið 1200 bústøðum afturat í 2024 og so uppafur 1800 bústøðum áðrenn 2032.

Fólkaøkstur og bústaðartørvur eru torfør at meta um, tá hugt verður langt inn í framtíðina. Tí er áhaldandi neyðugt at dagføra tøluni, framskrivingarnar og tær ætlanir, ið eru tengdar at framskrivingunum.

Bústaðarslag	Bústaðir í 2018	2024			2032		
		Uppskot vøkstur	Bústaðir í alt	Bústaðir í %	Uppskot vøkstur	Bústaðir í alt	Bústaðir í %
Sethús	5.200	400	5.600	67	1.000	6.200	61
Tvíhús/raðhús	1.200	300	1.500	18	700	1.900	19
Íbúðir	800	500	1.300	15	1.300	2.100	20
Í alt	7.200	1.200	8.400	100	3.000	10.200	100

Tørvur á øki til bústaðarbygging

Øktur bústaðartørvur merkir eisini øktur tørvur á byggilendi. Verður fólkavøkstur, sum her er roknað við, og vit fáa tørv á í alt 3.000 nýggjum bústøðum fram til 2032, vísir greining frá Rambøll, at tørvur verður á umleið 116 hektarum, ella 1.160.000 m² av nýggjum lendi til bústaðir tey komandi 12 árin.

Hetta er grundað á tøl, sum vísa miðal økisnýtsluna fyri nýggjar bústaðir. Tølini fevna bæði um grundøki, fríøki og øki til undirstøðukervið. Lyklatølini eru frá kommunuætlan fyri Tórshavnar kommunu frá 2014.

Sammett við nýttu virðini í Danmark, er økistørvurin fyri hvønn nýggjan bústað settur heldur lágt. Sambært donskum royndum eru tølini ávikavist 10, 20 og 30 bústaðir pr. ha. Sostatt hongur samlaði økistørvurin óloysiliga saman við støddini á grundstykkjum og økjum til hvørja bústaðareind.

Umframt tørvin á 116 hektarum til bústaðarbygging fram til 2032, verður eisini ein øktur tørvur á øki til vinnubygging. Mett verður, at fram til 2032 verður tørvur á umleið 40 hektarum til nýggj vinnuøki. Nærri frágreiðing, sí 'Framtíðar tørvur á vinnuøkjum' undir evninum Vinna.

Til tess at taka sum minst burtur av haganum til nýtt byggilendi verður mælt til at troyta møguleikarnar fyri býartætting sum mest. Tórshavnar kommuna eigur umleið 24 hektarar av lendi í verandi býi, sum kunnu nýtast til býartætting.

Tó slepst ikki undan, at tørvur verður eisini á at útvega meira lendi til býarvøkstur, til tess at kunna nøkta bústaðartørvin fram til 2032.

Bústaðarslag	Bústaðir pr. ha	2020-24		2020-32	
		Nýggir bústaðir	Økisinýtsla (ha)	Nýggir bústaðir	Økisinýtsla (ha)
Sethús	14	400	28,6	1.000	71,4
Tvíhús/raðhús	33	300	9,1	700	21,2
Íbúðir	55	500	9,1	1.300	23,6
Í alt	-	1.200	46,8	3.000	116,2

Roknaður tørvur á øki til bústaðarbygging í 2024 og 2032 (1 ha =10.000m²)

1.3.3 BÝARVØKSTUR FRAM TIL 2032

Stórir eftirspurningur er eftir bústøðum og grundøki í Tórshavnar kommunu. Við væntaða fólkaøkstrinum fram til 2032 verður tørvur á útivið 1200 bústøðum afturat fram til 2024 og uppافتur 1800 bústøðum fleiri fram til 2032. Hetta svarar til 3000 nýggjar bústaðir í 12 ár, í miðal einar 250 nýggjar bústaðir um árið.

Skal Tórshavnar kommuna veita møguleika fyri at byggja so nógvar bústaðir, verður neyðugt at vaksa um verandi bý, bæði við at byggja tættari í verandi býarøkjum og við at útvega meira lendi til býarvøkstur. Skulu nýggj øki leggjast út til býarvøkstur og útstykkingar gerast longur niðan í hagarnar, skal atlit takast til, hvørja ávirkan hetta hevur á náttúru og djóralív í haganum. Harumframt skal neyðuga undirstøðukervið bindast uppí og leiðingar til vatn, kloakk og spillivatn leggjast til nýggju økini.

Við at tætta í verandi býi ber til at fáa fleiri bústaðir uttan at víðka um verandi bý. Fyrimunur við tætting er, at í stóran mun er undirstøðukervið til bústaðarbygging, so sum vegir og tekniskar leiðingar, longu lagt út til økini. Tó er neyðugt at tryggja, at undirstøðukervið megnar økta trústið av tættari bygging. Eisini er neyðugt at taka atlit til tørvin á at varðveita grøn fríøki inni í býnum. Millum býlingar eru ofta lagdir grønir geirar av til fríøki, og eigur ikki at verða bygt á hesum økjum. Møguleikarnir við býar-tætting eru í stóran mun at gagnnýta traðir og aðra jørð, ið ikki er lögð út til fríøki, umframt at taka niður og byggja nýtt ella at broyta verandi bygningar til bústaðar- ella miðstaðarendamál.

Tórshavnar kommuna hevur nógvan landbúnað, og er umleið helvtin av allari mjólkjarframleiðslu í landinum í Tórshavnar kommunu. Týðningarmikið er tí eisini at taka atlit til hetta og royna at varðveita góð dyrkilendi til tess at stuðla undir landbúnað og framleiðslu av landbúnaðarvörum í Føroyum. Tí verður, í mest móguligan mun, ikki lagt upp til at leggja velta landbúnaðarjørð út til býarvøkstur, hóast góð landbúnaðarjørð oftast eisini er væl egnað til býarvøkstur.

Egnað øki til býarvøkstur

Út frá teimum leiðreglum, ið eisini eru ávistar undir evninum “Býarvakstrarøki og krøv til staðseting”, hevur Tórshavnar kommuna, í samstarvi við Rambøll A/S í Danmark, gjørt eina greining av øllum økinum kring høvuðsstaðin, við tí endamáli at kunna vísa á egnað øki til byggilendi. Til tess at finna tey lendi kring høvuðsstaðin, ið eru egnað til býarvøkstur, eru øll økini kring høvuðsstaðin kannað og greinað við støði í hesum krøvum:

Krøv til byggilendi:

- Økið skal vera undir 210 metra hædd. Vatnveitingarmøguleikarnir í dag eru avmarkandi, tí hægsti vatnbrunnurin liggur í 250 metra hædd. Eisini er veðurlagið í hæddini ein forðing, tá tað snýr seg um bústaðar- og vinnuøki, og tað stuðlar undir hesa áseting.
- Bústaðarøki skulu í minstan mun vera á norðurvendum skráa, hetta við atlit til sólargang og hitalag um veturin. Har bygt longu er á norðurvendum skráa, eitt nú á Argjum, er tó móguligt at halda áfram við býarmenning.
- Økið skal hava minni enn 30 prosent hall. Bygt verður ikki í ov brøttum lendi, bæði tí tað er trupult at byggja, og tí tað er torført at gera atkomuligt við bili.
- Byggjast kann í økjum á Glyvursnesi, har ljóðið ikki verður harðari enn 55 desibel, um ein altjóða floghavn verður bygd.
- Sambært Løgtingslóg um náttúrufríðing eru verndarmørk fyri stórar áir 300 metrar hvørjumegin og frá sjónum 100 metrar niðan á land. Tá nýggj øki verða sett av til býarvøkstur, verður ikki bygt á hesum økjum uttan við serligum loyvi frá friðingarmyndugleikunum sambært Løgtingslóg nr. 48 frá 9. juli 1970 um náttúrufríðing.

GRUNDARLAG

- Bygt verður ikki í friðaðum grønum geirum fram við stóru áunum Sandá og Hoydalsá, uttan við serligum loyvi frá friðingarmyndugleikunum sambært Løgtingslóg nr. 48 frá 9. juli 1970 um náttúrufriðing.
- Býarvakstrarøkini skulu vera atkomulig við atkomuvegum, ið ikki eru ov brattir. Hallið á atkomuvegum kann í mesta lagi vera upp til 80 %.
- Vatnveitingar og kloakkleiðingar til býarvakstrarøki skulu kunna gerast uttan órímiliga stórar íløgur. Tískil er týðningarmikið í fyrstu atløgu at kanna møguleikarnar fyri býartætting.
- Býarvakstrarøkini skulu hanga saman við býarøkjum, ið longu eru bygd.

Harumframt eru atlit tikin til varðveitslu av landbúnaðinum í Tórshavnar kommunu. Nógvur landbúnaður er í Tórshavnar kommunu, og tí eisini nógv velt lendi. Velt lendi liggur oftast soleiðis fyri, at tað eisini er væl egnað til býarvøkstur og bústaðarbygging.

Ynskiligt er at varðveita og stuðla undir landbúnað í kommununi, og tí er velt lendi, sum tekniskt sæð er egnað til landbúnað, raðfest fyri seg. Endamálið er ikki at leggja hesi øki út til býarvøkstur í nærmastu framtíð, men einans at vísa á, at hesi lendini eru egnaði til býarvøkstur í framtíðini, til dømis um festini verða niðurløgd ella onnur viðurskifti gera, at økini ikki longur verða nýtt til landbúnað.

Eisini eru atlit tikin til aðra ætlaða nýtslu av økjum, eitt nú í Havnardali og lutvíst í Flatnahaga, har ætlanir eru um at varðveita nøkur fríøki, at skógfriða og annars at hava møguleika fyri ymiskum frítíðarvirksemi. Víst verður á hesi øki sum egnaði til býarvøkstur, tó at hetta sannlíkt liggur sera langt úti í framtíðini.

Á kortinum verður tí víst á fimm ymiskar raðfestingar av økjum, sum eru egnaði til býarvøkstur ella býartætting.

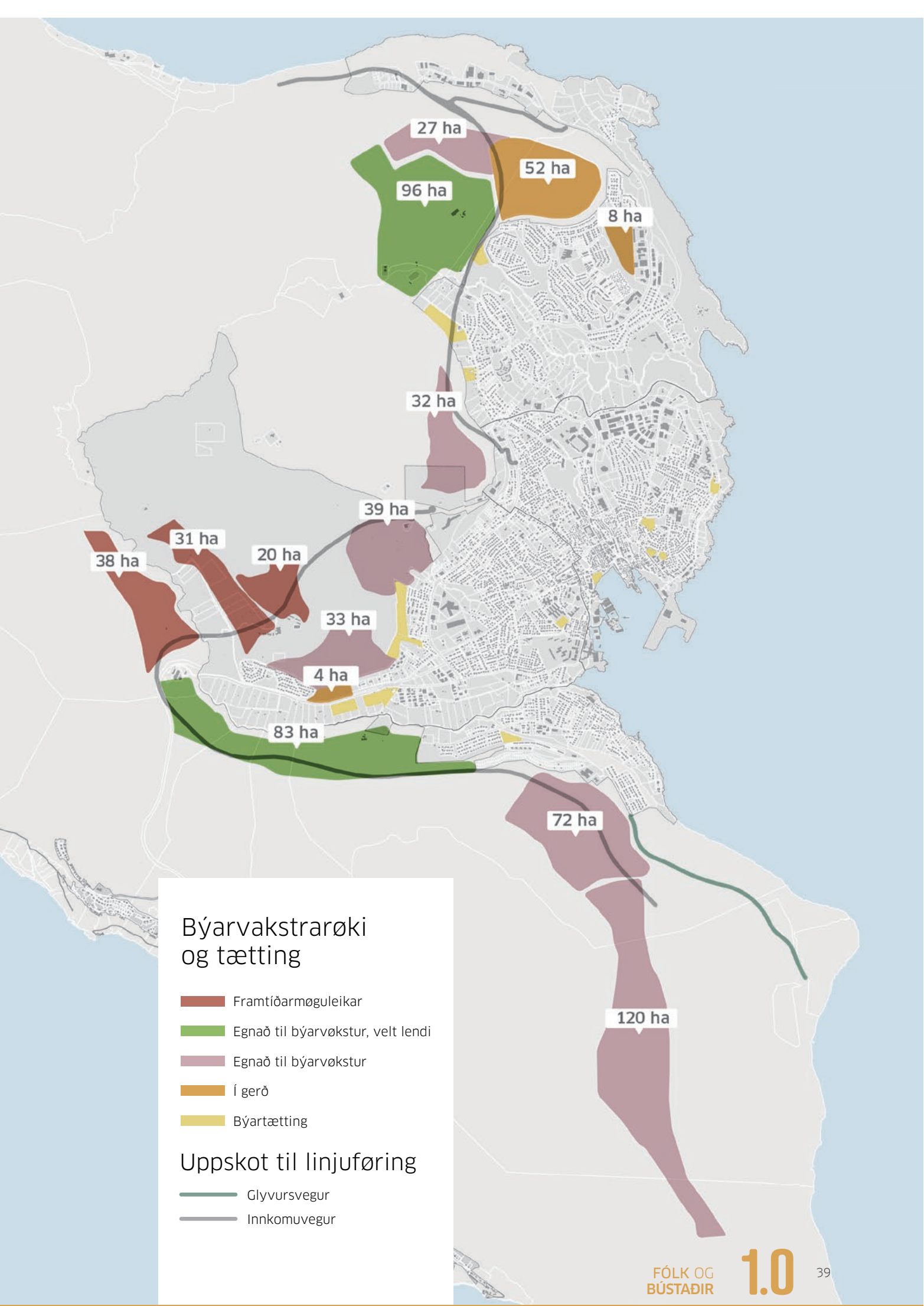
Talan er her um

1. Øki, ið farið er undir at skipa
2. Øki, ið eru egnað til býarvøkstur
3. Øki, ið eru egnað til býarvøkstur, men sum eru velt lendi
4. Øki, ið eru egnað til býarvøkstur, men sum bert verður víst á sum ein framtíðar møguleiki
5. Kommunal øki, ið eru egnað til býartætting

Í økisgreiningini er talan um bruttoøki, sum í roynd og veru mugu metast at minka nakað orsakað av staðbundnum viðurskiftum, so sum klettur, áir, grøn øki, mentanarminni og fagurfrøðilig virði. Í vavi er ymiskt frá øki til øki, hvussu stór minkingin er av hesum orsøkum, og skal hetta metast um ítøkiliga fyri hvørt øki sær, tá eitt øki verður skipað. Tað verður mett, at ávístu økini í miðal kunnu roknast við at minka við umleið 20 prosentum.

Atlit eru ikki tikin til ognarviðurskifti, tá greiningin av egnaðum økjum til býarvøkstur er gjørd. Til býartætting verður tó einans víst á øki, ið Tórshavnar kommuna sjálv eigur.

Raðfesting av økjum	Bruttoøki (ha)	Nettoøki (ha)
Í gerð	64 ha	51 ha
Øki til býarvøkstur	323 ha	258 ha
Øki til býarvøkstur, velt lendi	179 ha	143 ha
Kommunal øki til býartætting	24 ha	19 ha
Framtíðarmøguleikar	89 ha	71 ha
Í alt	679 ha	542 ha

Býarvakstrarøki og tætting

- Framtíðarmöguleikar
- Eignað til býarvækstur, velt lendi
- Eignað til býarvækstur
- Í gerð
- Býartætting

Uppskot til linjuföring

- Glyvursvegur
- Innkomuvegur

Raðfest øki til býarvøkstur

Tey økini, ið eru ávíst sum egnaði øki til býarvøkstur, liggja ymiskt fyri og hava hvørt sær fyrimunir og avbjóðingar í mun til býarvøkstur. Tí verður mett um økini út frá ymsum fortreytum og hvussu væl tey lúka hesar fortreytir. Hetta er gjørt til tess at kunna gera eina raðfesting millum tey egnaðu økini.

Fortreytirnar, ið økini eru mett út frá, eru:

- **Atkoma**
- **Veðurlag**
- **Umhvørvisárin**
- **Trivnaðarviðurskifti**
- **Lendisúttvegan**
- **Fíggjarligar avleiðingar**

Atkoma fatar partvíst um atkomu til høvuðsveg og partvíst um frástøðu frá býnum. Øki við stuttari frástøðu til høvuðsveg og nær býnum eru væl egnað til býarvøkstur.

Veðurlag er ein samanrenning av hitaviðurskiftum, tá atlit eru tikin til hæddina í lendinum, vind o.a. Hagtøl vísa, at vesturættirnar eru vanligast í Havn, jbr. Vindrósuna. Í síni heild er minni vindur í Havn enn flestu onnur støð í Føroyum. Flestu støð í Havn lívir á vesturættini. Øki lágt yvir sjónum, har tað ikki er ábært fyri nógvum vindi, eru væl egnað til býarvøkstur.

Umhvørvisárin lýsir, hvussu økini eru ávirkað av óljóði frá vegum, havnum, vindmyllum og floghavnum og av útláti annars. Øki væl burtur frá móguligum keldum til umhvørvisárin eru væl egnað til býarvøkstur.

Trivnaðarviðurskiftini snúgvá seg um, at sosialar umstøður og trivnaður verða vígað eftir fráleika og fjarstøðu til miðbýin og bústaðardeplarnar. Tað hevur týdning fyri trivnaðin at hava dygdargóð býararúm. Øki, sum eru nær núverandi bústaðardeplunum, eru tí væl egnað til býarvøkstur.

Lendisúttvegan snýr seg um móguleikarnar fyri at útvega lendi til býarvøkstur. Hetta er ofta torført og kostnaðarmikið, tí tað er grundað á

ognarviðurskifti og galdandi jarðarprísir. Øki, ið kommunan longu eigur, ella sum verða mett at vera lutfalsliga lætt at útvega, eru væl egnað til býarvøkstur.

Fíggjarligar avleiðingar fata um íløgur í byggibúning, undirstøðukervi, leiðingar o.a. Øki, sum krevja lutfalsliga fáar íløgur í hesi, eru væl egnað til býarvøkstur.

Býarvakstrarøkini eru mett eftir, hvussu væl tey lúka hesar fortreytirnar. Fyri hvørja fortreyt er ásett, um økið er væl egnað (+1), miðal (0) ella ikki væl egnað (-1) til býarvøkstur. Henda samanteljing sæst í talvuni, sum vísir úrslitið av raðfestingunum.

Eitt øki er sjáldan væl egnað innan allar fortreytir. Tí eru eisini onnur viðurskifti, ið gera seg galdandi, eitt nú at ymisk sløg av bygging fáa fyrimun av ymskum fortreytum. T.d. er umráðandi fyri bústaðarbygging, at trivnaðarviðurskiftini eru góð. Hinvegin er hetta ikki líka umráðandi, tá vinnuvirki verða bygd.

Viðmerkjast skal, at einstøku fortreytirnar eru ósamanberiligar, og at tað tí í roynd og veru ikki gevur meining at leggja tøluni saman. Til dømis kunnu fíggjarligu avleiðingarnar vera so mikið stórar, at hetta ber av øllum hinum fortreytum, eitt nú um nýggjar høvuðsleiðingar til kloakk skulu leggjast gjøgnum bygd øki, soleiðis sum støðan t.d. er við økinum í Húsahaga (2). Kortini eru tøluni lægd saman, til tess at geva eitt betri yvirlit.

GRUNDARLAG

ØKI	NAVN	ATKOMA	VEDURLAG	UMHVÖRVIS- ÁRIN	TRIVNAÐAR-VIDUR- SKIFTI	LENDIS- ÚTVEGAN	FIGGJARLIGAR AVLEIÐINGAR	SAMANTALT
1	Stóratjörn	+1	+1	0	+1	0	+1	+4
2	Húshagi	+1	0	0	-1	0	-1	-1
3	Undir Vesturvarða	+1	+1	0	+1	+1	-1	+3
4	Flatnahagi	+1	0	0	0	+1	-1	+1
5	Klingurstjörn	+1	-1	+1	0	0	+1	+2
6	Glyvursnes	-1	-1	-1	-1	0	-1	-5

Niðanfyri eru raðfestu býarvakstrarøkini býtt í fýra bólkar eftir, hvussu góð staðsetingin av einum býarvakstrarøki er, mett út frá fortreytunum omanfyri.

Staðseting	Býarvakstrarøki	Bruttoøki (ha)	Nettoøki (ha)
Besta staðseting	Stóratjörn (1)	79 ha	63 ha
Næstbesta staðseting	Undir Vesturvarða (3), Klingurstjörn (5)	111 ha	89 ha
Góð staðseting	Flatnahagi (4),	29 ha	23 ha
Minni góð staðseting	Húshagi (2), Glyvursnes (6)	152 ha	122 ha
Í alt		371 ha	297 ha

GRUNDARLAG

Best egnaða økið til býarvækstur er heilt vist økið við Stórutjørn í Hoyvík. Víst verður her bæði á økið, ið farið longu er undir at skipa, og økið norðanfyri, ið er egnað til býarvækstur, men ikki er velt. Veðurlagið er hampuligt, hóast økið liggur ovarlaga í Hoyvíkshaganum. Atkomuviðurskiftini eru sera góð, serliga tá nýggi innkomuvegurin til Havnar er gjørdur. Økið liggur eisini tætt upp at bústaðardepilinum í Hoyvík, har skúli, ítróttarvirksemi, handlar og almennir stovnar eru. Viðvíkjandi kloakkviðurskiftum liggur økið væl fyri, tá tað ber til at føra nýggja høvuðskloakkleiðing út á sjógv, uttan at fara gjøgnum bygt øki. Tí er økið best egnað til býarvækstur.

Næstbestu staðsetingarnar av økjum eru væl egnaðar til býarvækstur, men verða ikki raðfestar eins høgt og Stóratjørn.

- **Undir Vesturvarða (3)** liggur sera væl tá hugsað verður um veðurlag, vegakervi og trivnaðarviðurskifti. Tó verður mettt, at ein neyðug íløga í kloakkviðurskifti kann gerast dýr, um neyðugt verður at leggja nýggja høvuðsleiðing gjøgnum verandi bý.
- **Klingurstjørn (5)** liggur minni væl tá tað snýr seg um veðurlagið. Hinvegin eru atkomuviðurskifti og umhvørvisárin í hesum øki sera góð. Eisini verður mettt, at fíggarligu avleiðingarnar av at menna hetta økið til býarvækstur eru lutfalsliga smáar, tá vegakervið er tætt við og tað ber til at leiða kloakkirnar út á sjógv uttan at fara gjøgnum verandi bý.

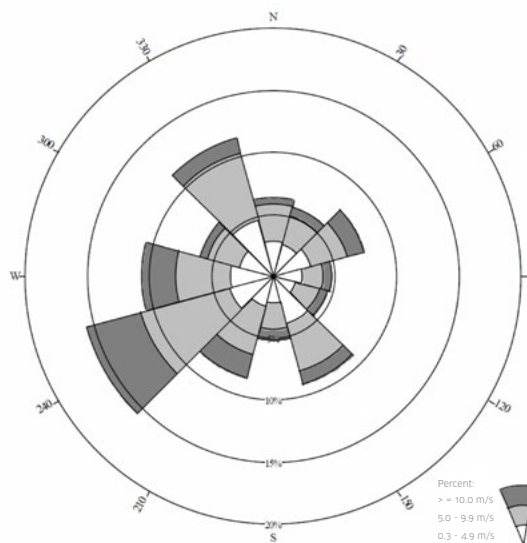
Ein góð staðseting av býarvakstrarøki hevur ávísar fyrimunir og vansar, ið neyðugt er at taka støðu til, um farið verður undir býarvækstur í hesum øki.

- Atkomuviðurskiftini eru góð í **Flatnahaga (4)**, serliga tá innkomuvegurin til Havnar er gjørdur. Økið liggur lutfalsliga høgt uppi og ábært í mun til veðurlag. Hinvegin er tá møguleiki fyri góðum útsýni. Tórshavnar kommuna eigur lendið, og er tí ongar forðingar fyri at nýta lendið til býarvækstur. Tó er ein stórur vansi við økinum, at mettt

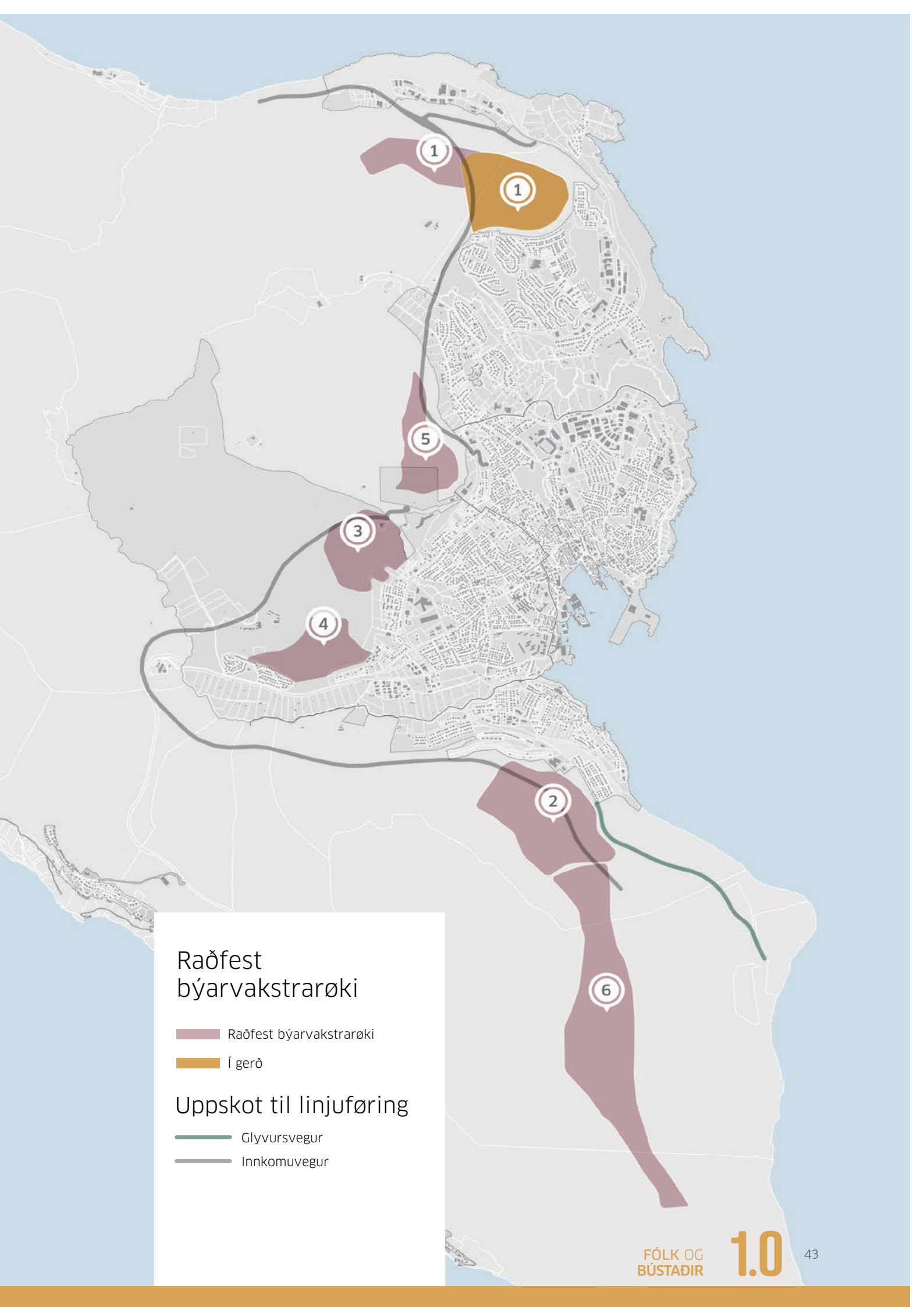
verður, at neyðuga íløgan í at leggja gera/leggja? kloakk í økinum er sera dýr.

Tær minni væl egnaðu staðsetingarnar av økjum hava ávísar fyrimunir og lutfalsliga størri vansar, og verða tí raðfestar lægst av teimum ávístu og raðfestu býarvakstrarøkjum.

- Atkomuviðurskiftini í **Húsahaga (2)** eru sera góð, tá til ber at koma inn á økið frá Oyggjarvegnum. Økið liggur lutfalsliga avbyrgt og langt burtur frá øðrum. Tí eru trivnaðarviðurskiftini ikki so góð her. Mettt verður, at neyðuga íløgan í kloakk, um økið skal nýtast sum bústaðarøki, er órímliga dýr. Tí kann hugsast, um økið her kann nýtast til vinnuøki, tá tað ikki krevur eins nógv av kloakering.

Mynd: Vindrósa fyri Havnina gjørd við støði í mátinum í tíðarskeiðinum 1963-2000

Raðfest býarvakstrarøki

- Raðfest býarvakstrarøki
- Í gerð

Uppskot til linjuføring

- Glyvursvegur
- Innkomuvegur

Broytt nýtsla av kommunalum bygningum

Umframt at byggja nýtt og at byggja tættari finnast eisini móguleikar í at gagnnýta verandi tilfeingi betur. Tað kann eitt nú vera við at umskipa verandi bygningar til aðra nýtslu.

Tórshavnar kommuna eigur nógvar bygningar í Havn, ið verða nýttir til ymiskt virksemin. Summir av bygningunum verða einans nýttir fáar tímar um vikuna. Tískil kann umskipan av hesum virksemin útvega fleiri tómar bygningar, sum so kunnu umvælast og umskipast til t.d. bústaðir.

Ein annar móguleiki er, at kommunan kann selja onkrar av bygningunum, á sama hátt sum tá Kommunuskúlin varð seldur við tí fyri eyga at útvega fleiri bústaðir.

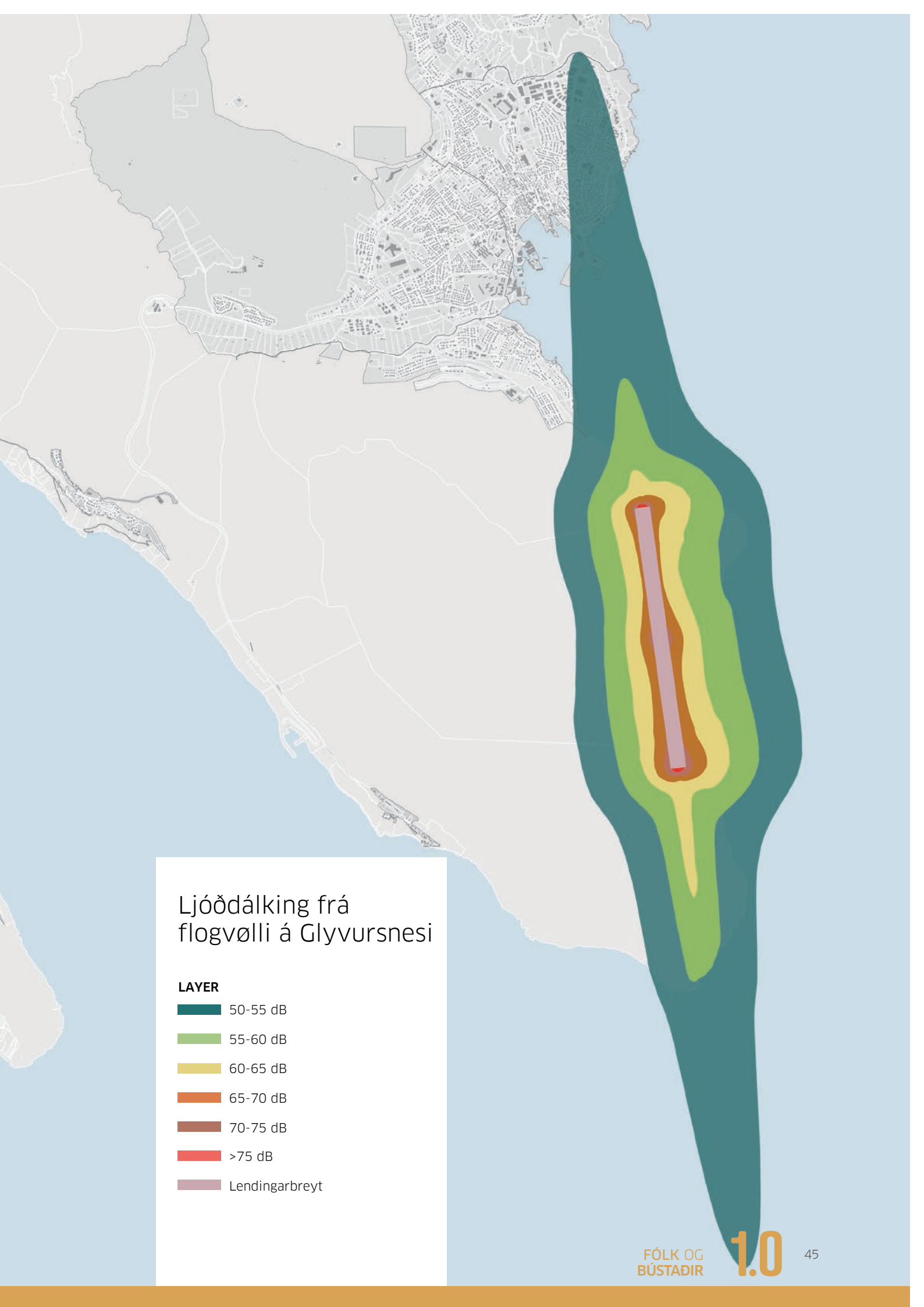
1.3.4 FLOGVØLLUR Á GLYVURSNESI

Hugskotið at gera nýggja føroyska floghavn á Glyvursnesi er frá miðskeiðis í 80-árunum. Floghavnin skuldi kunnað tikið móti størri flogførum. Veðurkanningar vísa á móguleikar fyri betri reglusemin í flogferðsluni. Býarvakstrarøkini á Hamrinum og undir Kirkjubøreyni verða sambært árinnskanning frá ráðgevarafyrirkuni Rambøll A/S ikki órógvad av óljóði frá floghavnini.

Ein kanning av óljóðinum frá floghavnini varð upprunaliga gjørd í 2008, og eru býarvakstrarøki út eftir Glyvursnesi ávíst út frá tí, at tey ikki koma at liggja nærri flogvøllinum, enn at ljóðið frá flogvøllinum verður harðari enn 55 dB. Tá varð útgangsstøði tikið í einum altjóða flogvølli, sum var 2700m til longdar, og teimum mest aktuella sløgunum av flogførum, nevniliga Airbus 319, 320 og 321, umframt flogfær av slagnum Boeing B737 og B757.

Í 2019 hevur Rambøll endurskoðað kanningina frá 2008, til tess at vita, um nakað gevur høvi til at broyta upprunaligu staðsetingarnar. Niðurstøðan er, at hóast loftferðslan til og úr Føroyum er vaksin nóg, skal munandi meira og størri ferðsla til, fyri at neyðugt verður at broyta frástøðuna. Samstundis gongur tøkniliga menningin tann vegin, at flogfærini yvirhøvur geva minni ljóð frá sær.

Samsvarandi niðurstøðuni hjá Rambøll A/S verður tí hildið fast við upprunaliga ávístu býarvakstrarøkini út eftir Glyvursnesi, tá hesi ikki verða órógvad óneyðuga nóg av ljóði frá einum móguligum altjóða flogvølli á Glyvursnesi.

NÁTTÚRA,
VARÐVEITING
OG **UMHVØRVI**

2020 >

NÁTTÚRA, VARÐVEITING OG UMHVØRVI

2.1	LEIÐREGLUR	52
2.1.1	Náttúran	53
2.1.2	Varðveiting og friðing	53
2.1.3	Orku- og umhvörvismál	54
2.1.4	Samstarv við áhugabólkar	54
2.2	KARMAR	56
2.2.1	Lógir á økinum	56
2.2.2	Byggisamtyktir	56
2.2.3	Politikkir og ætlanir	56
	Umhvørvispolitikkur	56
	Orkupolitikkur	56
2.2.4	Frílendisætlanir	57
	Boðanes - Hoydalar	57
	Havnardalur	57
2.2.5	Varðveitingarvirði	57
2.3	GRUNDARLAG	58
2.3.1	Náttúran	59
	Hagin	59
	Bygda- og varðagøtur	60
	Jarðfrøðisvirði, plantu- og djóralív	61
	§2-økini: Áir og vøtn, strendur og viðarlundir	62
	Grøn øki	64
	Gróðurseting fyri lívd	66

FRAMHALD Á NÆSTU SÍÐU >

NÁTTÚRA, VARÐVEITING OG UMHVØRVI FRAMHALD

(2.3 GRUNDARLAG)

	Gøtuskipan	66
	Fríendisætlan fyri Havnardal	68
	Fríendisætlan fyri Boðanes - Hoydalar.	68
2.3.2	Varðveiting og friðing.	69
	Søguligi mentanararvurin	69
	Skráseting av varðveitingarverdum bygningum og mentanarumhvørvi	70
	Fornminni	71
	Mentanarlig umhvørvi	71
2.3.3	Orku- og umhvørvismál	72
	Umhvørvispolitikkur	72
	Umhvørvisátøk.	73
	Orkupolitikkur	73
	Tey 17 heimsmálini fyri burðardyggari menning	74

- JØRÐIN ER OKKARA TIL LÁNS FRÁ KOMANDI ÆTTARLIÐUM. Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU VILJA VIT GANGA Á ODDA FYRI AT VERJA VØKRU NÁTTÚRUNA OG GERA OKKARA TIL AT MINKA UM TEY ÁRIN, VIT HAVA Á OKKARA UMHVØRVI. VIT VILJA VIRÐA OG VARÐVEITA TEIR VARÐAR OG TEY MERKI, IÐ ERU SETT AV TEIMUM, SUM VÓRU UNÐAN OKKUM HER.

Evnið Náttúra, varðveiting og umhvørvi snýr seg um tey virði, ið knýta seg til okkara vakra umhvørvi og náttúru. Greitt verður frá, hvussu Tórshavnar kommuna arbeiðir, tá tað snýr seg um varðveiting av mentanarumhvørvi og eyðkendari byggifrøði. Tað snýr seg eisini um, hvussu kommunan arbeiðir við at verja okkara umhvørvi, at endurnýta og gagnnýta tilfeingið og alla orku sum best.

VIT VIRKA FYRI:

NÁTTÚRA

- > at náttúran skal vera ein týðandi partur av samleikanum í kommununi, sum bæði borgari og vitjandi kunnu fáa gagn av
- > at styrkja fjølbroytni innan lívfrøði og náttúrugóðsku gjøgnum varðveiting og rakstur
- > at tryggja atgongd til náttúruupplivingar, hagan og uttangaðslendið
- > at verja og styrkja øki við hóttum plantu- og djórasløgum í kommununi
- > at grøn øki og frílandi í kommununi verða varðveitt, náttúrufriðað og røkt, soleiðis at tey hava eina ávísa dygd
- > at tryggja atgongd til samhangandi náttúruøki við høgligum gøtum
- > at tryggja, at nýtt byggivirksemi hefur fyrilit fyri virðinum í landslagnum, og at sereyðkenni í kommununi og í landslagnum verða varðveitt
- > at stuðla gróðurseting, luta út plantur og kunna um tann týðning, ið plantuvækstur hefur fyri veðurlag og trivnað

VARÐVEITING

- > at varðveita tað fysiska mentanarlaga umhvørvið við at tryggja, at bygningar við høgum varðveitingarvirði ikki verða tiknir niður og einans umbygdir soleiðis, at tey berandi virðini varðveitast
- > at bygningar og mentanarlig umhvørvi verða varðveitt frá smálutum til heild
- > at bera fram teir varðveitingarverdu bygningar og mentanarlig umhvørvi á ein áhugaverdan og viðkomandi hátt gjøgnum býarskipanina

- > at nýggjar verkætlanir og umvælingar taka støði í nærumhvørvinum og verða gjørdar eftir landslagnum, sum tær skulu gerast ein partur av
- > at tey mentanarligu umhvørvinu og tann samlaði søguligi mentanararvurin gerast eitt týðandi amboð fyri býarskipanina í kommununi, fyri málsviðgerðir og fyri frágreiðing um ta serligu søguna og fysisku virðini á staðnum

ORKA OG UMHVØRVI

- > at aðalmálið í øllum kommunalum virksemi skal vera at minka um dálking og ovurnýtslu
- > at stimbra grønar orkuloysnir
- > at allir nýbygningar og umvælingar av almennum bygningum í Tórshavnar kommunu skulu vera orkusparandi og byggja á grønu hugsjónina um varandi orkukeldur
- > at fjarhitaskipanin verður knýtt upp í skipanirnar við varandi orkukeldum sum eitt nú jarðhita og sjóhita
- > at hava neyva stýring við innkeypi, soleiðis at hugsað verður um grønar loysnir í øllum viðurskiftum
- > at stuðla undir at fremja meira endurnýtslu og at varðveita munandi meira av verandi tilfeingi í ringrás
- > at stuðla undir, at Heimsmáluni um burðardyggja menning verða framd í verki

2.1 LEIÐ- REGLUR >

NÁTTÚRA, VARÐVEITING OG UMHVØRVI FEVNIR Í STÓRAN MUN UM, HVUSSU TÓRSHAVNAR KOMMUNA SÆR OG ARBEIÐIR VIÐ AT STYRKJA, VERJA OG VARÐVEITA NÁTTÚRUNA, MERKISVERDAR BYGNINGAR OG BÚSTAÐARUMHVØRVI OG EITT REINT OG GOTT UMHVØRVI. TÓRSHAVNAR KOMMUNA ARBEIÐIR VIÐ HESUM LEIÐREGLUM, TÁ UM NÁTTÚRU, VARÐVEITING OG UMHVØRVI RÆÐUR.

2.1.1 NÁTTÚRAN

Náttúran er eitt einastandandi tilfeingi fyri íbúgvar og ferðafólk í Tórshavnar kommunu. Tórshavnar kommuna fevnir um nógv sløg av náttúru. Fyri borgarar í høvuðsstaðnum eru tey grønu økini sera dragandi í sambandi við frítíðarvirksemi og heilsubót.

Tað er av stórum týðningi fyri Tórshavnar kommunu, at náttúran framhaldandi verður ein týðandi partur av samleikanum. Tí skal nýtt byggivirksemi taka atlit til virðini í landslagnum, og sereyðkenni í kommununi og í landslagnum verða varðveitt. Ráðleggingin í Tórshavn og byggunum skal hava fyrilit og vera við til at varðveita náttúruna.

Harafturat skulu skapast grønar geirar millum bygdu økini í høvuðsstaðnum, ið eins og geislar ota seg oman ímóti Miðbýnum og niðan frá sjóvarmálanum.

Harumframt hefur tað týðning fyri kommununa at tryggja góða atgongd til náttúruupplivingar og samanhagandi náttúruøki við høgligum gøtum

2.1.2 VARÐVEITING OG FRÍÐING

Hin feroyski mentanararvurin fevnir um eina frágreiðing um samfelagsmenning frá landnáms-tíðini til í dag. Hetta merkir stórt sæð alt, sum menniskjað hefur latið eftir seg gjøgnum tíðina. Kommunuætlanin fevnir einans um tann jarðfasta

mentanararvin; tað vil siga alt tað, ið ikki kann flytast, so sum bygningar, fornminni og mentanarlig umhvørvi.

Eitt mentanarligt umhvørvi er eitt geografiskt avmarkað øki, sum lýsir týðandi partar av tí samfelagsligu menning, ið hefur verið, har menniskjað gjøgnum tíðina hefur sett sín dóm á býin gjøgnum bygging og lendisnýtslu. Tað mentanarliga umhvørvið ber tískil við sær samleikan á økinum. Í Tórshavnar Býaratlasi eru størri heildir í býnum, minni øki og býarpartar skrásett, umframt at varðveitingarvirðið á øllum bygningum er met.

Tórshavnar kommuna hefur nógv byggilistarlig og siðsøgulig virði, ið neyðugt er at verja og varðveita. Kommunan ynskir at varðveita og verja tey berandi virðini innan byggilist, mentanarlig umhvørvi og landsløg. Hesi virðini skulu somuleiðis mennast og endurnýggjast, soleiðis at tey framhaldandi styðja upp undir samleikan og lívið, ið er á staðnum.

Mentanarligu umhvørvini og tann samlaði søguligi mentanararvurin skulu vera eitt týðandi amboð fyri býarskipanina í kommununi, fyri málsviðgerðir og fyri frágreiðing um ta serligu søguna og fysisku virðini á staðnum.

LEIÐREGLUR

2.1.3 ORKU- OG UMHVÖRVISMÁL

Sum hövuðsstaðarkommuna liggur ein ábyrgd á Tórshavnar kommunu at ganga undan við at seta eina grøna og burðardyggja dagsskrá, at stimbra og seta í verk nýggjar og burðardyggar loysnir og at taka umhvørvið við í øllum virkseimi.

Í sambandi við altjóða veðurlagsráðstevnuna COP21, sum varð hildin í Paris í desember 2015, undirskrivaðu borgarstjórar í norðurlenskum hövuðsstøðum eina yvirlýsing um veðurlagsbroytingar - 'Nordic Capitals' Declaration on Climate Change'. Norðurlensku hövuðsstaðirnir eru sinnaðir at ganga á odda móti veðurlagsbroytingum og taka tøk til tess at venda gongdini og tálma alheimsupphitingini.

Tórshavnar kommuna leggur tí dent á nýhugsandi býarplanlegging, at hava fyrilit fyri lívfrøðiligum margfeldi í býunum, at nýta nýhugsandi loysnir til at skerja útlátið av vakstrarhúsgassum við alsamt at minka um orkunýtsluna og leggja um til orku frá varandi orkukeldum.

'Úti í heimi virka onnur eisini fyri grønum broytingum. Eins og vit taka royndir frá øðrum til okkara, hava royndir okkara eisini týdning fyri fólk aðrastaðni og kunnu tí somuleiðis geva býum og bygðum úti í heimi íblástur.

2.1.4 SAMSTARV VIÐ ÁHUGABÓLKAR

Tórshavnar kommuna ynskir og eggjar til samstarv við áhugabólkar í øllum arbeiði við náttúru, varðveiting og friðing, eins væl og innan orku- og umhvørvismál. Tað kunnu til dømis verða áhugabólkar innan eitt ávíst ella fleiri av hesum økjum. Vit bjóða samstarvi við áhugabólkar og einstaklingar vælkomnum og vilja gjarna vera við til at skapa karmarnar rundanum.

Nógvar avbjóðingar eru og kunnu stinga seg upp, sum best verða loystar í samstarvi millum almennar myndugleikar og sivilsamfelagið, harundir sjálvboðin fólk og áhugabólkar.

Eitt dømi um samstarv millum Tórshavnar kommunu og sivilsamfelagið á hesum økjum kann vera, at ein áhugabólkur vendir sær til Tórshavnar kommunu við hugskoti um eitt átak, og at Tórshavnar kommuna síðani kann vera við til at skipa karmarnar fyri átakinum. Eitt annað dømi kann vera, at felags átøk verða sett í verk í samstarvi millum áhugabólkar og Tórshavnar kommunu t.d. náttúruni og umhvørvinum at frama.

2.2 KARMAR >

2.2.1 LÓGIR Á ØKINUM

- Løgtingslóg um býarskipanir og byggisamtyktir
- Løgtingslóg um friðan av fornminnum og bygningum
- Løgtingslóg um at byggja bygningar o.a.
- Løgtingslóg um landsvegir
- Løgtingslóg um umhvørvisvernd
- Løgtingslóg um verju av havumhvørvinum
- Løgtingslóg um náttúrufríðing
- Løgtingslóg um landsjørð
- Løgtingslóg um viðarlundir

2.2.2 BYGGISAMTYKTIR

- Almenna byggisamtyktin
- Serstakar byggisamtyktir

Tórshavnar kommuna nýtir almennu byggisamtyktina og serstakar byggisamtyktir til at gera neyvari ásetingar um bygging í allari kommununi. Her undir eisini ásetingar fyri fríðing.

Ein góðkend byggisamtykt er fyrirtreyt fyri, at kommunan kann geva byggiloyvi. Byggisamtyktin eigur at samsvara við býarskipanina, hvat ásetingum um byggjðki, vegaskipan, leiðingum, parkering og kirkjugørðum viðvíkur.

Ásetingarnar fyri bústaðardeplarnir eru tær fyri 3. grundumráði, ið er lagt út til bústaðarbygging, vinnubygging, miðstaðarendamál og almenn endamál.

2.2.3 POLITIKKIR

Umhvørvispolitikkur

Tórshavnar kommuna hevur, sum framhald av sínum arbeiði fyri umhvørvinum, samtykt ein umhvørvispolitikk, Grøna Leiðin, sum er eitt stýriamboð til at minka um útlát, burturkast og dálking. Eftir teimum ætlanum og politikki, sum mynda virksemd í Tórshavnar kommunu, skulu ásetingarnar í umhvørvispolitikkinum takast stigið víðari, har alt virksemd hjá kommununi skal taka støði í umhvørvinum.

Umhvørvispolitikkurin hevur sostatt týðning fyri kommunuætlanina, grønu ætlanina, gulu ætlanina, ferðslutrygdarætlanina, parkeringspolitikkin, innkeypspolitikkin, orkupolitikkin og hitaætlanina v.fl.

Umhvørvispolitikkurin er úrslit av einum víðfevndum arbeiði, sum byrjaði í 2015. Politikarar, umsiting, serkøn, borgarar og áhugabólkar hava verið partur av tilgongdini, og málið er, at grøna visjónin í umhvørvispolitikkinum skal seyra út í alt samfelagið.

Umhvørvispolitikkurin er skipaður í fýra øki. Varandi orka snýr seg um útlát av vakstrarhúsgassi, Minni burturkast, meiri endurnýtsla um tilfeingisnýtslu, Okkara náttúra um dálking og grønt virksemd og Kommunan tekur ábyrgd um, hvussu umhvørvisatlit gerast partur av virkseminum hjá kommununi og hennara stovnum. Til hvørt øki hoyra tvey ítækilg mál, ið skulu røkkast.

Orkupolitikkur

Tórshavnar kommuna arbeiðir við at orða ein orkupolitikk, sum skal varpa ljós á orkunýtsluna í kommununi. Stórus dentur verður lagdur á at hyggja eftir, hvar møguleiki er at minka mest um orkunýtsluna og samstundis at tryggja, at nýggir bygningar, veitingar og nýggj tækni eisini eru orkusparandi.

Somuleiðis arbeiðir kommunan við at menna eina hitaætlan, sum leggur dent á, hvussu bygningar hjá kommununi verða hitaðir, við fjarhita ella varandi orkukeldum.

2.2.4 FRÍLENDISÆTLANIR

Boðanes – Hoydalar

Tvær fríleendisætlanir eru gjørdar fyri Hoydalar, ið áseta, hvussu økið skal verða ment bæði viðvíkjandi røkt og nýtslu. Fríleendisætlanin Boðanes – Hoydalar frá 2013 er uppskot um fríleendisætlan grundað á greiningar av vøkstri, jarðfrøði og øðrum. Fríleendisætlanin fyri Hoydalar frá 2012 er uppskot um at fáa í lag ymiskt virksemi til borgaran í dalinum.

Havnardalur

Tórshavnar kommuna gjørdi í 2018 uppskot til eina yvirskipaða ætlan fyri, hvussu økini í Havnardali í framtíðini kunnu mennast og skipast. Uppskotið leggur upp til, at økini í Havnardali verða skipað, og at nýggj tiltøk verða sett í verk, sum eitt nú styðja upp undir verandi viðarlund, víðka um gøtukervið og skapa atgongd til størri part av økinum.

2.2.5 VARÐVEITINGARVIRÐI

Í Tórshavnar kommunu eru nógvir bygningar og serstøk umhvørvi, ið hava stórt varðveitingarvirði. Sambært teimum serstøku byggisamtyktunum skal atlit takast til býarøki og bygningar, ið eru friðaðir og hava eitt varð-

veitingarvirði. Her kann krav verða sett til húsaveggir, tøk, vindeygu, kvistar v.m. og krav til serligt tilfar.

Í Tórshavnar Býaratlasi, sum er frá 2014, eru skrásett 20 mentanarlig umhvørvi við einum varðveitingarvirði. Harumframt eru bygningar virðismettir byggilistarliga, siðsøguliga, umhvørvisliga, eftir upprunaskapi og eftir hvørjum standi teir eru í. Varðveitingarvirðið er ásett eftir einum talstiga frá 1-9, har virðið á friðaðum bygningum er 1.

Talan kann vera um hesi sløg av friðing:

- **Náttúrfriðing**
- **Friðing av bygningum**
- **Friðing av viðarlundum**
- **Friðing av fornminnum**
- **Friðing av krígsmínum**

Bygningar, sum eru tilnevndir við einum varðveitingarvirði á talstiganum 2-3, skulu hava eina serliga grundgeving, um teir skulu takast niður. Tryggjast skal, at umbyggingar, ið ávirka útsjónd á hesum bygningum, fara fram í samljóði við tey berandi virðini, ið bygningurin hevur, bæði við vali av tilfari og byggilist.

Tórshavnar Býaratlas hevur ikki nakra heimild í sær sjálvum. Tó at Tórshavnar Býaratlas ikki hevur nakra sjálvstøðuga heimild í løtuni, eru skrásetingar og frágreiðingar av økjum eitt amboð, ið kommunan nýtir í býarskipanini í og rundan um økini, ið eru friðað ella mett við einum varðveitingarvirði.

Í serstøku byggisamtyktini fyri Reyn eru ásetingar, sum hava til endamáls at varðveita dámin í økinum. Møguleiki er eisini at lýsa serstakar byggisamtyktir við sama endamáli fyri aðrar partar av býnum og kommununi.

2.3 GRUNNDAR- LAG >

NÁTTÚRA, VARÐVEITING OG UMHVØRVI SNÝR SEG Í STÓRAN MUN UM VARÐVEITSLU OG VERND. Í NÁTTÚRUNI ERU NÓGV OG YMISK ØKI, SUM Á HVØR SÍN HÁTT HAVA TÝDNING FYRI OG ERU VIÐ TIL AT MYNDA NÁTTÚRUNA Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU, OG SUM ATLIT SKULU TAKAST TIL Í BÝARSKIPANINI.

Tað sama ger seg galdandi við varðveiting av bygningum og mentanarligum umhvørvi. Í býarskipanini skal atlit takast til býarøki og bygningar, ið eru friðaðir og hava eitt varðveitingarvirði.

Við umhvørvispolitikkinum hjá kommununi verða atlit serliga tikin til, hvussu kommunan á bestan hátt kann vera við til minka um útlátið av vakstrarhúsgassum, verja umhvørvið og vaksa um grønt virkseml.

Her greina og lýsa vit grundarlagið undir evninum Náttúra, varðveiting og umhvørvi.

2.3.1 NÁTTÚRAN

Í Tórshavnar kommunu er stórvingin náttúra. Havnin er býtt upp í tveir stórar dalar við áum, Hoydalar og Havnardalur. Móti strondini og haganum er øki við veltum lendi. Sumt er privat ogn, men stórir partur er tøkur, opin og atkomuligur hjá borgarunum við góðum gøtum. Næst býnum liggur hagin, sum er eitt móguligt øki til býarmenning. Eftirspurningur er eisini eftir lendi til frítíðarendamál, vinnu og helst eisini øki til framtíðar orkuútvinning.

Náttúruøkini fevna um ein stóran part av kommununi. Her kunnu nevnast áir, strendur, vøtn og viðarlundir, ið eru vard av grein 2 í Náttúrufríðingarlógini og tískil verða kallað §2-øki. Tey skógfríðaðu økini í Havn eru serlig náttúruøki, sum seta sín dóm á býarmyndina. Nevnt kunnu Viðarlundin/Plantasjan í Havn, plantuøkið í Havnardali, við gomlu vatnbyggingina við Rættará og viðarlundin í Kerjum.

Umleið 90 prosent av øllum skógfríðaðum øki í Føroyum eru í Havn. Afturat hesum kunnu nevnast hagi og landbúnaður, sum eru fevnd av tí, sum í býarskipanarligum høpi verður nevnt '4. Grundumráði' og er tað, ið liggur uttan fyri vanligu byggisamtyktirnar og verður nýtt til landbúnað, alment frílendi og tílíkt.

Í allari kommununi er serstøk og vøkur náttúra. Í Kollafirði og Kaldbak eru djúpir firðir og høg fjøll. Nólsoy, Hestur og Koltur eru oyggjar við vakrari óspiltari náttúru við fjølbroyttum fugla- og

djórálvi. Kirkjubøreyn hevur eyðkenda náttúru við stórum steinkløddum fløtum, og á Hvítanesi eru serlig plantu- og djórasløg fram við sjóvarmálanum á nesinum.

Tórshavnar kommuna hevur sett í verk tvær ætlanir, Bláa ætlanin og Grøna ætlanin, fyri at styrkja og varðveita tey yvirskipaðu eyðkennini í landslagnum og sambondini millum tey. Tey vøkru landsløgini í Tórshavnar kommunu skapa eitt fjølbroytt umhvørvi, har tey ábygdu økini eru lagaði í samanspæli millum hagalendi, viðarlundir, vøtn, strendur og áir.

Hagin

Ein stórir partur av náttúruni í Tórshavnar kommunu er hagi. Hagin er óbyggt øki uttan fyri býar- og bygdaøkini og verður í býarskipanarligum høpi og í byggisamtyktunum nevndur '4. Grundumráði'. Í høvuðsheitum er bert loyvt at byggja til landbúnaðarvirksemi í haganum. Onnur bygging krevur serstaka byggisamtyktarviðgerð.

Økisvíddin í Tórshavnar kommunu er 140 km², har umleið 90 prosent eru óbyggt øki. Talan er í stóran mun um landsjørð, sum einamest verður nýtt til seyðahald og á teimum veltu økjum mjólkframløislu. Harumframt verða økini í haganum nýtt til vatnsavnan- og veiting, orkuframløislu og frítíðaráhugamál. Harafturat eru nøkur øki egnað til framtíðar býarvøkstur.

➤ MEIRI FRÍTÍÐARVIRKSEMI ER Í HAGANUM Í DAG, ENN TAÐ HEVUR VERIÐ FYRR. TÍ HEVUR KOMMUNAN EINA SERLIGA ÁBYRGD AT VERJA OG SKIPA HESI ØKI, SOLEIÐIS AT TEY MONGU VIRÐINI Í NÁTTÚRUNI VERÐA VARÐVEITT, OG AT HILDIÐ VERÐUR FAST Í TÍ TÝÐULIGA MARKINUM MILLUM BÝ OG HAGA.

Fyri at fáa samanhag í býarvøksturin er ofta neyðugt at fáa til vega landsjørð. Ávísar forðingar eru fyri tí, serliga har lendið er velt, tí har verður lendið dýrt at fáa til vega. Tí vil Tórshavnar kommuna fyrst og fremst nýta tað lendið til býarmening, ið hon sjálv eigur. Samstundis vil kommunan byggja tættari í verandi býarøkjum, soleiðis at hagin verður varðveittur til landbúnað og náttúruøki.

Meira frítíðarvirksemi er tó í haganum í dag, enn tað hevur verið fyrr. Tí hevur kommunan eina serliga ábyrgd at verja og skipa hesi øki, soleiðis at tey mongu virðini í náttúruni verða varðveitt, og at hildið verður fast í tí týðuliga markinum millum bý og haga. Hetta tryggjar virðismiklu landsløgnum vernd móti óhóskandi nýtslu, bygging og gróðurseting.

Landslagið í haganum avmyndar okkara siðsøgu við einum týðiligum samanspæli gjøgnum nógv ár millum náttúrugrundarlagið og lendisnýtsluna. Farvegurin eftir torvskurð til orkuveiting hevur myndað landslagið við afturløgðum torveygum og kráum. Hagin ber merkir av seyðahaldi og seyðabiti gjøgnum øldir, og í lendinum síggjast nútímans seyðahús og leivdir av bóllum. Varðarnir, ið hava hjálpt fólki fram á leið í øldir, verða varðveittir, og teir vísa á gamlar farleiðir millum bygdir. Áðrenn landsvegalógina vóru tað

einans bygdagøturnar, sum smb. hagalógini frá 1937 og Gøtulógini frá 1850 vóru at meta sum lógligar farleiðir millum bygdir.

Hesi virðismiklu landsløgini eru øki, ið hava heilt serlig virði við sterkum sereyðkenni, ið kommunan vil varðveita.

Bygda- og varðagøtur

Tað er frítt at ganga á bygda- og varðagøtunum í Føroyum, og nógv fólk, bæði føroyingar og ferðafólk, nýta høvið at síggja náttúruna á henda hátt. Av tí at fleiri av varðagøtunum verða so nógv nýttar, sæst tað aftur í sambandi við ringt gonguundirlag, móru o.s.fr. Tað vindur ikki minst upp á seg við gongutúrum við ferðafólkum. Tey koma í stórum bólkum, sum leggja stórt trýst á gøturnar.

Tað er ábyrgdin hjá kommununum í landinum at taka sær av bygda- og varðagøtum, harundir at merkja gøturnar upp og tryggja, at tryggin er í háseti.

Kommunan arbeiðir regluliga við at viðlíkahalda gøturnar, eisini í samstarvi við viðkomandi partar, so sum lendiseigararnar og partar innan ferðavinnuna. Mælt verður til støðugt at taka atlit til økta ferðafólkatalið og stóra trýstið á ymsu gøturnar.

Jarðfrøðisvirði, plantu- og djóralív

Tórshavnar kommuna er merkt av landsløgum, ið eru hamralendi. Tey heldur lágu reynini og fellini eru sermerkt sum mild landsløg. Í hamralendinum er gott grót til vinnuligt endamál. Serstakt í økinum kring Havnina, og týðiligast at síggjast í Hoydølum, eru teir nógvu stóru steinarnir, sum ísurin legði eftir seg. Samstundis eru Hoydalsá og Sandá millum størstu áirnar í landinum. Hesi eru jarðfrøðisvirði av stórum týðningi, sum týðningarmikið er at verja og fara væl um.

Umleið tríggjar fjórðingar av øllum plantusløgum í landinum eru at finna í Tórshavnar kommunu, og her finnast eisini nógv plantusløg, ið eru sjáldsom. Í Havn sæst gróðurseting í gørdum aftur í farnari øld, m.a. síggjast nógv av størstu leyvtrøunum í landinum og tær størstu viðarlundirnar. Nógv sløg av útlendskum trøum, runnum og øðrum innfluttum urtagarðsvøkstri eru at síggja.

Plantuvøxturin er fjølbroyttur og sostatt væl egnaður til útferðir fyri áhugaði. Tórshavnar kommuna má tó hava eftirlit við hesum, soleiðis at vøxturin ikki misferst.

Ríkt djóralív er í Tórshavnar kommunu. Urðin í Nólsoy hevur, umframt væl av lunda,

helst heimsins størsta ból av drunnhvíta. Bládúgvustovnurin í Nólsoy er áhugaverdur, tí lítið er blandað uppí av tomum dúgvum.

Í bø og haga er væl av heiðafugli, og í fjøruni og við áir og vøtn er væl av vaðfugli. Tann lutfalsliga nógv trævøxturin í økinum nærir um talið av skógarfugli. Fleiri sjáldsamir fuglar eru gestir her í flytitíðini.

Nevnast kann eisini, at í miðlandinum er væl til av haru. Sandagerðisvík er hvalvág, og Kaldbaksbotnur, Fjarðará, og Sandagerðisvík eru góð sjósílastøð. Um oyggjarnar eru eisini ávís støð við nógvum kópi. Hartil er Nólsoyarfjørður tiltikið fiskivatn, samstundis sum stutt er á góð skelja- og fiskimið.

Í Tórshavnar kommunu er sera ríkt djóralív, sum neyðugt er at ansa eftir, tá nýggj øki verða sett av til bygging ella vinnu, og tá vegir og leiðingar skulu leggjast. Eisini er neyðugt at tryggja áirnar móti dálking, til tess at verja og varðveita sjósílastøðini.

GRUNDARLAG

§2-økini: Áir og vøtn, strendur og viðarlundir

Flestu vøtnini, áirnar, strendurnar og viðarlundirnar, eisini kallað §2-økini, eru vard av náttúru-friðingarlógini §2 stk. 2. Hetta merkir, at økini hava eina verndarlinju, sum er:

- **100m frá strond**
- **300m frá viðarlundum**
- **300m frá vøtnum, ið eru størri enn 1 ha.**
- **300m frá áum, ið eru meiri enn 4m breiðar í botninum**

Hendan verndarlinjan frámerkir eitt ráðlegg-ingarøki, sum merkir, at ráðlegging innan fyri økið skal vera við atlit til náttúru og landslagi, umframt at tað krevst góðkenning frá friðingarmyndug-leikanum.

Nógv av uppruna búsetingini í Tórshavn og í nógvum av bygdunum í Tórshavnar kommunu liggur innan fyri 100 m frá strondini. Fólkið hevur á fyrsta sinni valt sær hesa staðseting orsakað av láglandinum niðri við sjógvin, atkomumøgu-leikunum við báti, lívd frá vindi, vernd fyri oman-lopi úr fjøllunum og tilfeingi frá tí nógva rekaviði, ið kom inn á strondina og varð nýtt til brenni og bygging. Tískil hevur henda staðsetingin verið natúrlig.

Í 1970 kom náttúrufriðingarlógin, ið m.a. skal tryggja, at plantulív, djóralív og jarðfrøðin við strondina verða vard, og tískil kann ikki byggjast her, uttan at friðingarmyndugleikin verður hoyrdur.

Fram við teimum báðum stóru áunum, ið renna gjøgnum býin, Sandá og Hoydalsá, eru tveir vakrir grønir geirar. Økini fram við hesum báðum áunum eru vard av reglunum í byggisamtyktunum og av áarverndarásetingum í náttúrufriðingarlógini.

Hoydalsá rennur oman gjøgnum Hoydalar, norðan fyri Ringvegin millum Hoyvíkshaga og oman á Boðanes, og skilur Hoyvík frá restini av býar-økinum. Eitt stórt samhangandi náttúruøki við trøum og plantuvøkstri er heilt úr Boðanes-gjógv niðan gjøgnum dalin fram við Hoydalsá. Tórshavnar kommuna og Føroya Landsstýri gjørdur í 2009 avtalu um at leggja alt økið hjá landinum í Hoydølum út til náttúruøki.

Sandá rennur oman gjøgnum Havnardal, sum skilur Argir frá restini av býarøkinum.

Tvæ smærri áir, Rættará og Havnará, renna eisini oman gjøgnum Havnina og eru við til at mynda býin. Havnará varð innilokað frá Viðarlundini og oman til Kongabrúnna í 1956.

Friðingar

- Strandarlinja 100 m
- Skógfriðing
- Friðaðir bygningar
- Verndarlinja rundan um áir

GRUNDARLAG

Grøn øki

Grøn øki í kommununi fevna um:

- **Øki, ið eru lögð av til fríøki sambært byggisamtykt**
- **Øki, ið eru lögð av til grøn øki sambært byggisamtykt**

Í miðbýnum eru urtagarðar, grasagarðar, smá øki við trøum og runnum. Kirkjugarðar, skúla- og stovnsøki, trø og torg. Á henda hátt fær miðbýurin ein fjøltáttaðan og serligan dóm. At varðveita hesi eyðkenni krevur serlig átøk, sum verða skipað saman við øðrum ætlanum í miðbýnum.

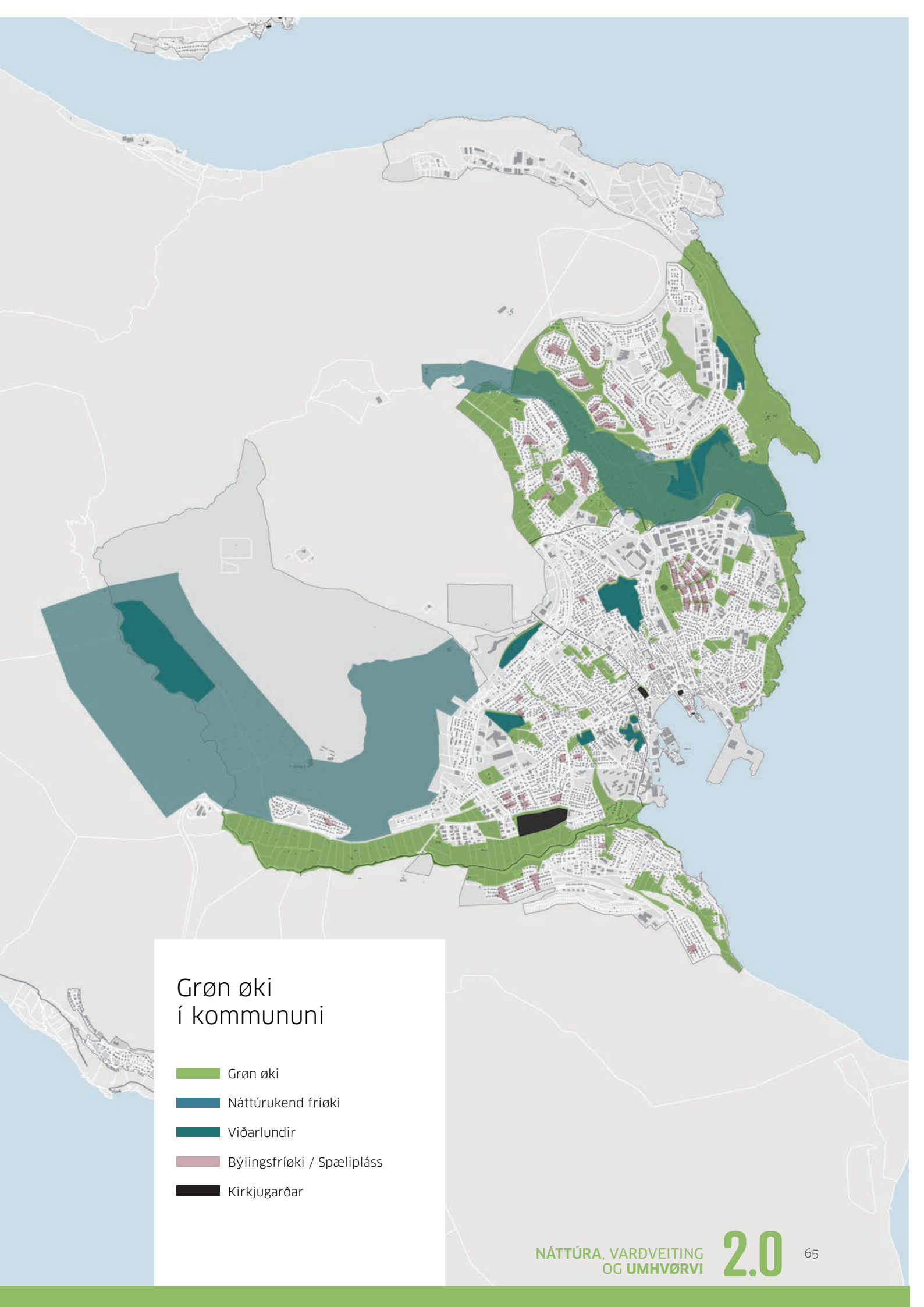
Ásetingarnar um óbygdu økini í almennu byggisamtyktini eru eisini galdandi fyri grasagarðar og kirkjugarðar í býnum. Av hesum er vert at nevna Viðarlundina, sum varð gjord í 1880-árunum og er eitt væl vitjað friðsælt stað í býnum, og 200 ára gamla kirkjugarðin á Svínaryggi, ið verður nýttur sum býarpark, tí hann ikki longur verður brúktur til jarðarferðir.

Eitt ávíst arbeiði er gjørt við at skráseta grøn øki í kommununi. Endamálið er at gera eina ætlan við fullfíggaðum yvirliti yvir tey grønu økini í kommununi.

Bygdirnar hava sín egnu dóm og sjálvstøðugar búsetingar við egnari lokalarí mentan. Tí verða grønu økini á bygd viðgjørð fyri seg. Tað rættasta er at taka støði í teimum fortreytum og tí tørvi, sum bygdarfólkið tosar um. Tað er eisini umráðandi, at bygdarfólkið sjálvst orðar grønu virðini í økinum og hvussu hesi verða fatað. Í fyrstu atløgu er tískil neyðugt at skráseta lokalu umstøðurnar.

Lokal virði verða skrásett í teimum ymisku bygdonum – eitt nú grøn øki, atgongd til hagan, mentanarspor, vøkstur, fríøki o.a.

Í sambandi við arbeiðið at skráseta grønu økini í býnum skulu tey hava eina serliga støðu í byggisamtyktini (D1 ella líknandi). Hetta krevur eina lýsing av endamálinum við økjunum og eina broyting í almennu byggisamtyktini.

Grøn øki í kommununi

- Grøn øki
- Náttúrukend fríøki
- Viðarlundir
- Býlingsfríøki / Spælipláss
- Kirkjugarðar

Gróðurseting fyri lívd

Veðurlagið um okkara leiðir ger, at tað er umráðandi at skapa lívd kring bygningar og tilhaldsstøð. Hetta ger umstøðurnar betri, tá ið tú ert úti, og hetta er somuleiðis gott fyri urtagarðsrøkt.

Somuleiðis er hetta orkusparandi, av tí at bæði mold og bygningar verða ikki so kaldir.

Plantað verður á royndarstigi kring stovnar og fríðki. Endamálið er at menna og lýsa háttin í sambandi við at velja og dyrka runnar og annan vøkstur, ið gevur lívd.

Gøtuskipan

Gøturnar eru týðandi partur av uttandura frítíðarvirkseminum í kommununi. Verandi gøtur eru gjørdar yvir eini 20 ár, og arbeitt verður við at víðka munandi um hesar. Kommunan arbeidir við at gera eina samanhagandi og lætt atkomuliga gøtuskipan í og kring Havnina, soleiðis at tað skal gerast dámligt og áhugavert at ferðast hjá fólki til gongu og á súkklu.

Nógvar gøtur eru í Havn, soleiðis at borgarar kunnu ferðast trygt millum býlingar og út í lendið kring býin. Hetta er serliga galdandi í nýggju býarpartunum, har rúm hevur verið fyri at leggja gøturnar til rættis. Í eldri býarpartum eru gøturnar ikki eins samanhagandi. Tó ber til at ferðast trygt í hesum økjum eftir gøtum og vegum við lítlari ferðslu.

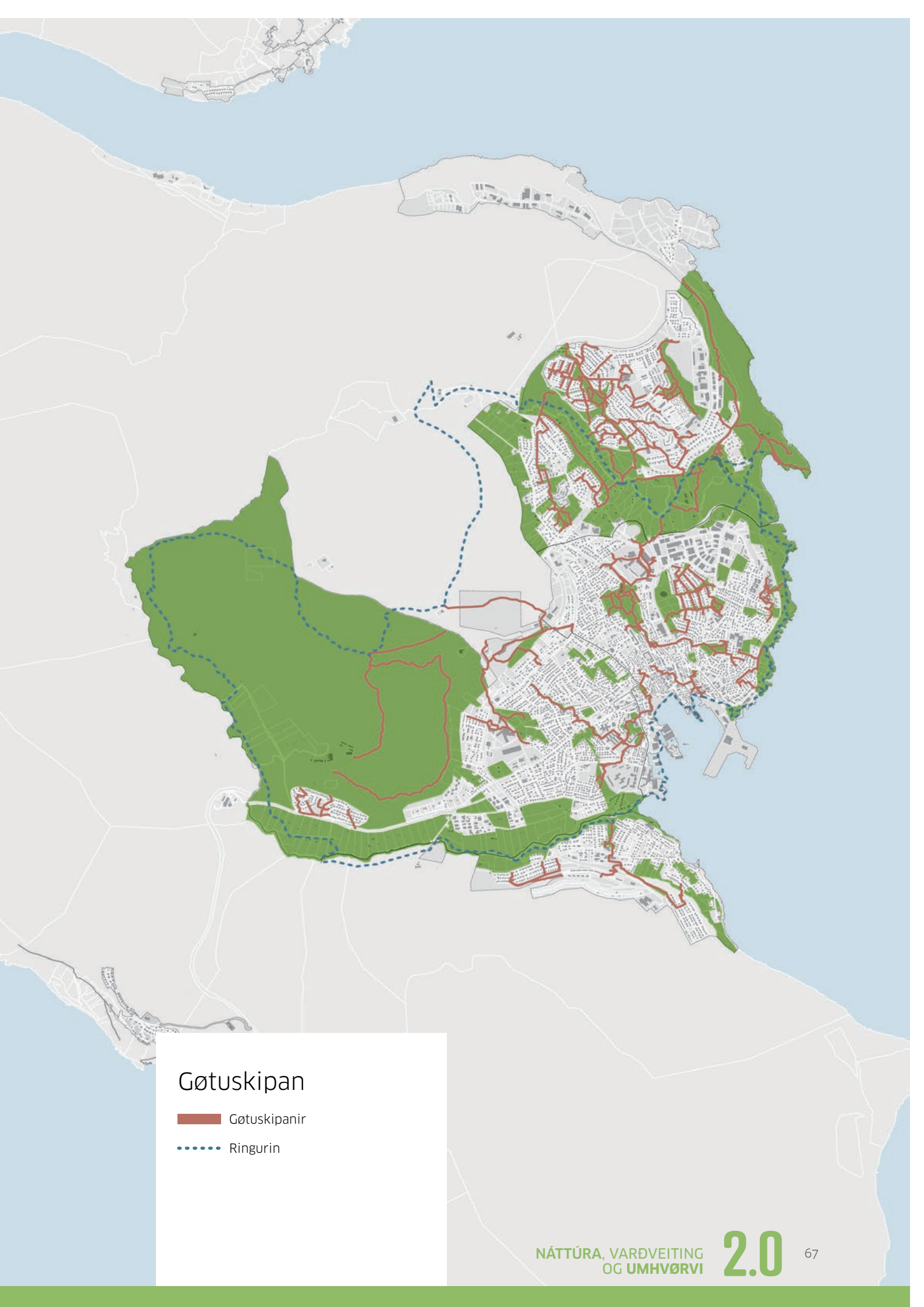
Í Tórshavn verður arbeitt við verkætlanini 'Ringurin', hvørs endamál er at binda gøturnar saman í ein ring kring Havnina. Gøturnar eru til fleirnýtisendamálar, so sum gongutúrar, renning, rossagøta, súkkling og so framvegis, tó ikki til motordrivnar súkkjur og akfør.

Á kortinum síggjast útbygdar gøtuskipanir í Havn, umframt at stiplaða linjan vísir ætlaðu leiðina á verkætlanini 'Ringurin'. Hetta er áhaldandi arbeiði. Nakrar av hesum gøtum, sum tilsamans skulu verða 'Ringurin' eru gjørdar, meðan aðrar gøtur eru eftir at fremja í verki.

Upplivingin av gøtum verður støðugt víðkað við at gera eina røð av virknis- og vitjanarstøðum á rutuni. Hetta fyri at leggja dent á teir fjøltáttaðu móguleikarnar, sum eru í kommununi fyri fólk í øllum aldri, sum bæði geva móguleika fyri rørslu og frálíkari náttúruuppliving.

Teir grønu frílendiskílarnir eru óbygd øki, skipað við gøtum, og eru til uppihald og frítíðarítriv. Ansast skal væl eftir teimum virðum, sum har eru, tá nýggj býarbygging verður skipað. Tá gøtuskipanin verður útbygd, skal atlit takast til markviðurskipti, staðlýsing og planting.

Kommunan arbeidir støðugt við at økja um útboðið av gøtum. Gøturnar skulu merkjast, og kommunan eigur at kunna borgarar, tilflytarar og ferðafólk um gøturnar við skelting og faldarum.

Gøtuskipan

— Gøtuskipanir

..... Ringurin

Frílendisætlan fyri Havnardal

Tórshavnar kommuna gjørdi í 2018 uppskot til eina yvirskipaða ætlan fyri, hvussu økini í Havnardali í framtíðini kunnu mennast og skipast. Her verður greitt frá høvuðsmálunum við frílendisætlanini fyri Havnardal.

Serligur dentur verður í fyrstu atløgu lagdur á eitt øki, ið hevur eina samlaða vídd á umleið 2,5 milliúnir fermetrar (ein kilometur breitt og tveir kilometrar langt). Ein partur av økinum, umleið 283.000 fermetrar, er skógfriðað øki við viðarlund, mosa- og mýrulendi, og ber hesin parturin av økinum brá av at vera náttúrulund. Lendið er serstakt við bleytum morenu-heyggjum, opnum vátlendisfløtum, mosa og mýrulendi. Sandá rennur mitt gjøgnum dalin og góðar gøtur eru í hesum økinum. Økið verður mettt at hava nógvar dygdir og góðar menningarmøguleikar sum frílendisøki til heilsubót.

Nógvar dygdir eru í økinum í dag, og mælt verður tí til, at hóvliga verður farið fram, tá tiltøk verða framd. Økið kring verandi viðarlund, leigutradirnar og rossagøturnar verður nógv nýtt í dag til ymisk endamál, serliga av traðar- og rossafólki, men eisini av dagstovnum og skúlum, ið nýta økini fram við ánni til spæl, ítriv og uppihald. Seinnu árinu eru fólk farin at tjalda í økinum, og súkkulukappingar verða hildnar á eyrgøtunum.

Frílendisætlanaruppskotið leggur upp til, at økini í Havnardali verða skipaði, og at nýggj tiltøk verða sett í verk, sum eitt nú styðja upp undir verandi viðarlund, sum víðka um gøtukervið og skapa atgongd til størri part av økinum. Samstundis verður skotið upp at gera fleiri benkur fram við gøtunum og at lætta um atgongd tvørtur um ána á ávísam støðum við at gera smáar timburbrýr. Eisini verður skotið upp at gera útsýnisstøð frá hægstu heyggjunum, og at smá skýli verða gjørd, ið kunnu nýtast til uppihald, lívd og til at gista í. Eisini verður mælt til at gera skipaði vesi- og vatnviðurskifti í økinum.

Eisini verða leigutradirnar mettar at hava eitt ávíst virði og móguleikar fyri at vísa børnum og øðrum áhugaðum vanligt djórahald. Umhugsast

kann, um partar av traðunum kunnu leggjast undir skipaði viðurskifti, har dagstovnar og skúlar kunnu koma at vitja í sambandi við lembing, fletting, gásaroyting og annað.

Endamálið er, at tað í størri mun verður stuðlað undir ymisku nýtsluna av økinum, so sum tjalding, útferðir av ymsum slag, gongutúrar, sílaveiðu og annað, við at gera hesi smáu tiltøk, ið gera økið meira atkomuligt og nýtiligt.

Øll tiltøkini skulu tó fremjast soleiðis, at atlit verður tikið til lendið og tær dygdir, sum eru har í dag.

Frílendisætlan fyri Boðanes – Hoydalar

Á vári í 2017 varð frílendisætlanin fyri økið Boðanes – Hoydalar liðug og almannakunngjørd. Ætlanin hevur verið leingi ávegis. Upprunaliga varð arbeiðið sett í gongd í juni 2006, tá Føroya Landsstýri gjørdi av at leggja hetta stóra økið í niðastu Hoydølum, sum Føroya Landsstýri eigur, til frílendi til gagns fyri almenningin.

Eftir at Umhvørvisstovan varð skipað, varð tað litið stovninum upp í hendi at varða av lendinum, og á heysti í 2009 varð ein arbeiðsbólkur settur at gera uppskot til eina dispositiónsætlan fyri økið. Í 2017 var ætlanin liðug. Her verður greitt frá høvuðsmálunum í frílendisætlanini fyri Boðanes – Hoydalar.

Við grundarlagi í útgreiningum av teimum ymsu viðurskiftunum í økinum við atlit til lendinum, náttúru, siðsøgu og tekniskum virðum og bindingum v.m. er gjørd ein brúksætlan, har dentur verður lagdur á móguleikarnar fyri náttúru- og frílendisupplivingum í økinum.

Frílendisætlanin leggur upp til, at gøtuskipanin í Hoydølum og yvir á Boðanes verður bygd út við fleiri samhangandi gøtum. Samstundis verður lagt upp til, at økið verður skipað við ymskum virknisplássum fram við gøtunum, umframt at økið undir Óðinshædd verður sett av til fríleiki at lufta húsdjórum í.

Eisini mælir ætlanin til, at farið verður undir gróðurseting í Hoydølum fyri at skapa betri lívd og skjól eins og verju móti høvuðsvegnum. Somuleiðis er eitt av málunum at skapa framsýningarmøguleikar fyri ymiskum gróðri, eisini føroyskum upprunavøkstri. Mælt verður til, at skipað verður eitt sonevnt "in situ" savn, at verja og vísa uppruna føroyskan viðarvøxtur, umframt at skipa ein villblómugard at sýna fram ymiskan villan føroyskan gróður.

Frílendisætlanin vísir á eina brúkksskipan, har tey yvirskipaðu atlitini eru umrødd og lýst, soleiðis at hesi kunnu verða tikin við sum partur av teimum ítøkiligum menningar- og røktarætlanunum fyri økið.

Í 2018 fóru Tórshavnar kommuna og Umhvørvisstovan undir at gera tær fyrstu gøturnar sambært ætlanini. Aðrir partar av verkætlanini biða eftir, at formligu viðurskiftini kring verkætlanina falla endaliga upp á pláss.

2.3.2 VARÐVEITING OG FRÍÐING

Varðveiting og friðing snýr seg um, hvussu serligar dygdir og varðveitingarvirði knýta seg til náttúruna, landslagið, virðismiklar bygningar og til mentanarlig umhvørvi.

Tórshavnar kommuna ynskir, at byggimentanin førir við sær, at Tórshavn er eitt dragandi stað at búgva, arbeiða, vitja og hava fyrirtøku. Teir søguligu bygningar og býarumhvørvi skulu stuðla undir eitt dragandi mentanar- og handilslív, draga borgarar at sær og virka til frama fyri ferðavinnuna.

Gjøgnum býarskipan og fyrisiting hefur Tórshavnar kommuna serligt fyrilit fyri varðveiting av virðismiklum bygningum og býarumhvørvi, sum t.d. partar av eini bygd ella einum býarøki – sum virkar til at styrkja samleikan í hesum øki.

Tórshavnar kommuna ynskir somuleiðis at eggja privatum eigarum til at taka størri byggilistarlig atlit í samband við tillaging av nýggjari bygging, niðurtøku og umbygging.

Søguligi mentanararvurin

Kommunuætlanin fevnir um jarðfasta søguliga mentanararvin; hetta vil siga alt tað, ið ikki kann flytast, so sum bygningar, fornminni og mentanarlig umhvørvi.

Eitt mentanarligt umhvørvi er eitt geografiskt avmarkað øki, sum lýsir týðandi partar av tí samfelagsligu menningini, ið hevur verið, har menniskjað gjøgnum tíðina hevur sett sín dóm á býin gjøgnum bygging og lendisnýtslu. Tað mentanarliga umhvørvið ber tískil við sær samleikan á økinum. Í Tórshavnar Býaratlasi eru bæði størri heildir í býnum, minni øki og býarpartar skrásett, umframt at varðveitingarvirði á øllum bygningum er met.

Tórshavnar kommuna hevur nógv byggilistarlig og siðsøgulig virði, ið neyðugt er at verja og varðveita. Kommunan ynskir at varðveita og verja tey berandi virðini innan byggilist, mentanarlig umhvørvi og landsløg. Hesi virðini skulu somuleiðis mennast og endurnýggjast, soleiðis at tey framhaldandi styðja upp undir samleikan og lívið, ið er á staðnum.

Tórshavnar kommuna vil nýta tey mentanarligu umhvørvini og tann samlaða søguliga mentanararvin sum týðandi amboð fyri býarskipanina í kommununi, fyri málsviðgerð og frágreiðing um ta serligu søguna og fysisku virðini á staðnum.

Skráseting av varðveitingarverðum bygningum og mentanarumhvørvi

Tað er ein landsáhugi at eggja kommunum til at útnevna bygningar, ið hava eitt mett varðveitingarvirði, til tess at bera fram mentanarsøguna í býnum. Tað er landið, ið hevur ábyrgdina av teimum friðaðu bygningum, og tað er Tjóðsavnið, sum skrásetur og tekur endaligu avgerðina um friðing.

Løgtingslógin um býarskipanir og byggisamtyktir veitir tó kommunalum myndugleikum heimild til viðtøkur um nýtslu og vernd av økjum, t.d. við atliti at mentanarminnum. Kommunuuætlanin kann tískil hava eitt yvirlit yvir bygningar og mentanarlig umhvørvi, ið eru verd at varðveita. Tórshavnar kommuna ynskir, at bygningar, ið eru serlig dømir um ymisk byggilistarlig tíðarskeið, og sum verða mettir at vera ein týðandi partur av býarmyndini, landslagnum ella av heildini, verða skrásettir.

Bygningar mettir við einum varðveitingarvirði eru bygningar, sum hava eina serliga byggilistarliga góðsku, eitt siðsøguligt virði og týðning fyri býarøkið.

Tórshavnar kommuna hevur nýtt skrásetingarnar frá Tórshavnar Býaratlasi av slíkum bygningum til tess at tryggja byggjarvin í kommununi. Skrásetingar frá Tórshavnar Býaratlasi verða eisini nýttar sum íblástur at lýsa bygningar og mentanarlig umhvørvi.

Hesar skrásetingar ynskir Tórshavnar kommuna at hava við sum ein týðandi part av framtíðar býarmeningini og bera teir bygningar, ið hava eitt mett varðveitingarvirði, fram á ein áhugaverdan og gjøgnumskygdan hátt.

Tórshavnar Býaratlas hevur ikki nakra heimild í sær sjálvum. Hóast Tórshavnar Býaratlas ikki hevur nakra sjálvstøðuga heimild í lötuni, eru skrásetingar og frágreiðingar av økjum eitt amboð, ið kommunan nýtir í býarskipanini í og rundan um økini, ið eru friðað ella mett við einum varðveitingarvirði.

Samlað eru skrásett 20 mentanarlig umhvørvi og umleið 1800 bygningar, ið eru bygdur áðrenn 1958. Av bygningum í Tórshavnar kommunu eru eitt sindur undir 50 bygningar friðaðir, umleið 200 mettir við høgum varðveitingarvirði, okkurt um 1100 við miðalhøgum varðveitingarvirði og eitt sindur undir 50 bygningar eru mettir við lágum varðveitingarvirði.

Bygningar, ið eru bygdur eftir 1958, eru ikki við í omanfyri nevndu uppgerð, og tí verður samanlagda talið minni enn 1800 bygningar.

Skrásetingin er evnað út frá SAVE mannagongdini, har býarøki og bygningar viðvarðveitingarvirði verða kortlagdir, skrásettir og mettir. Hendan kanningin tekur støðið í fimm metingarevnum: byggilistarliga virðið á bygninginum, týðningur bygningurinn hevur fyri umhvørvið uttanum, siðsøguliga virðið, uppruni og standur á bygninginum. Samlað ber hetta við sær eitt samanlagt varðveitingarvirði á talstiganum frá 1-9, har tað hægsta virðið er 1. Tey fimm metingarevnini verða mett soleiðis, at byggilistin, mentanarvirðið og týðningurinn fyri umhvørvið rundanum verða mett hægri enn standurinn, sum bygningurinn er í.

- **Varðveitingarvirði 1** er ein friðaður bygningur
- **Varðveitingarvirði 2-3** er eitt høgt varðveitingarvirði
- **Varðveitingarvirði 4-6** er eitt miðalhøgt varðveitingarvirði
- **Varðveitingarvirði 7-9** er eitt lágt varðveitingarvirði

Í Tórshavnar kommunu eru 25 friðað hús. Tey friðaðu húsini umboða ta mest eyðkendu byggilistina fyri teirra tíðarskeið og hava týðning fyri okkara tjóðarsøgu.

Friðaðu bygningarnir eru tryggjaðir gjøgnum eina tinglýsing, og eru tað friðingarnevndirnar, sum kunnu taka mál um friðing upp eftir ynski ella áheitan frá kommunum ella einstaklingum. Yvirfriðingarnevndin staðfestir ella broytir avgerðir tiknar av lokalu friðingarnevndunum og tekur støðu til umsóknir um undantøk frá

➤ Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU ERU 25 FRÍÐAÐ HÚS. TEY FRÍÐAÐU HÚSINI UMBOÐA TA MEST EYÐKENDU BYGGILISTINA FYRI TEIRRA TÍÐARSKEIÐ OG HAVA TÝDNING FYRI OKKARA TJÓÐARSØGU.

lógini og mál um náttúrufríðing. Tjóðsavnið hevur ábyrgdina av at skráseta, kanna og lýsa jarðføst fornminni sum bústaðarleivdir, gravstaðir, húsatofdir og annað tilíkt, sum er fríðað við løgtingslóg, harundir eisini bygningar og gripir.

Á heimasíðuni hjá Tjóðsavninum er ein dátugrunnur við kunning um fríðaðar bygningar í Føroyum. Undir hesum dátugrunni er kunning um hvønn einstakan bygning og um tey mál og kanningar, ið knýta seg til bygningin.

Tað eru umleið 100 fríðaðir bygningar í Føroyum. Hesir bygningar hava eina serliga byggilist ella siðsøguligt virði fyri alla tjóðina. Tá ein bygningur er fríðaður, merkir hetta m.a., at eigarin skal halda bygningin í virðiligum standi, og at bæði innan- og uttandura umvælingar, ið ikki metast at vera vanligt viðlíkahald, skulu góðkennast av fríðingarmyndugleikanum.

Fornminni

Tórshavnar kommuna hevur tey flestu og nøkur av týðningarmestu fornminnunum í landinum. Av hesum eru fornminni í Kirkjubø, í Tinganesi og Skansin tey mest kendu. Niðri á Bakka á Velbastað er eisini fornfrøðiliga sera áhugaverdur útgrevstur, sum vísir prógv um búseting í mið-øldini. Serliga hevur 'Gátuføri ringurin' vakt stóran ans her og uttanlands. Í Nólsoy og Koltri sæst eisini farvegur eftir forna kornvelting. Havnin hevur nógv týðandi fornminni sum miðdepil fyri fyrising og handil í føroyska samfelagnum gjøgnum tíðina.

Tórshavnar kommuna ynskir at stuðla verju og varðveitslu av fornminnum, sum eru týðandi partar av føroyska mentanararvinum og Føroya søgu. Tjóðsavnið hevur ábyrgdina av at skráseta, kanna og lýsa jarðføst fornminni sum bústaðarleivdir, gravstaðir, húsatofdir og annað tilíkt, sum er fríðað við løgtingslóg, harundir eisini bygningar og gripir.

Mentanarlig umhvørvi

Í Tórshavnar Býaratlasi eru 20 mentanarlig umhvørvi við varðveitingarvirði skrásett. Hesi øki umboða hvørt sær menningarsøgu Føroya gjøgnum tíðina.

Innan býarskipan og málsviðgerð skal atlit takast til tey berandi varðveitingarvirðini og sereyðkennini í teimum mentanarligu umhvørvunum. Kommunan vil bera tey mentanarligu umhvørvini fram á ein áhugaverdan hátt gjøgnum býarskipanina.

Mentanarligu umhvørvini skulu framhaldandi vera sjónlig dømir um siðsøguligu menningina í kommununi. Somuleiðis skulu týðandi útsýnis- og miðingarlinjur tryggjast í sambandi við bygging rundanum.

Mentanarligu umhvørvini og søguligi mentanararvurin eru týðandi amboð fyri býarskipanina í kommununi, fyri málsviðgerð og sum frágreiðing um serligu søguna og fysisku virðini á staðnum.

2.3.3 ORKU- OG UMHVØRVISMÁL

Umhvørvið og orkunýtsla hava seinnu árinum fingið størri týðning og áhuga hjá einstaka borgaranum og í samfelagnum sum heild. Yvirhøvur er semja um, at skulu núlívandi og komandi ættarlið hava somu móguleikar at skapa eitt trygt, gott og mennandi lív, skulu tøk takast fyri at verja umhvørvið og minka orkunýtsluna.

Tí samtykti Tórshavnar kommuna í 2016 ein umhvørvispolitikk – Grøna Leiðin.

Umhvørvispolitikkurin er eitt stýriamboð til at fyrirbyggja útláti, burturkast og dálking, og setur út í kortið, hvussu vit í øllum virkseimi taka atlit til umhvørvið.

Sum ein avleiðing av umhvørvispolitikkinum er kommunan somuleiðis í ferð við at orða ein ítøkilig orkupolitikk, sum setur út í kortið, hvussu Tórshavnar kommuna skal skerja CO₂-útlátið við áhaldandi at seta átøk í verk til at minka orkunýtsluna, og somuleiðis hvussu orkunýtslan verður lögð um til varandi orkukeldur.

Umhvørvispolitikkur

Grundleggjandi fyri umhvørvispolitikkurin er visjónin um, at komandi ættarlið skulu hava somu móguleikar at gagnnýta náttúruna sum undanfarin ættarlið. Tórshavnar kommuna skal slóða fyri einum grønum og burðardyggum samfelagi.

Tórshavnar kommuna arbeiðir áhaldandi við verkætlanum, sum eru umhvørvinum at frama, og virkar fyri at ganga undan við at verja umhvørvið, minka orkunýtsluna, nýta meira varandi orku, minka um burturkast, endurnýta meira og í størri mun at varðveita tilfar og nýtiligar lutir í ringrás, heldur enn at tveita burtur.

Grøna Leiðin hjá Tórshavnar kommunu er eitt yvirskipað strategiskjal og hevur beinleiðis ávirkan á allar aðrar politikkir og ætlanir, sum mynda virkseimið í Tórshavnar kommunu. Umhvørvispolitikkurin hevur sostatt týðning fyri kommunuætlanina, grønu ætlanina,

ferðslutrygdarætlanina, parkeringspolitikkurin, innkeypspolitikkurin, orkupolitikkurin og hitaætlanina, fyri bert at nevna nøkur. Politikkirnir hava eisini beinleiðis ávirkan á arbeiðið hjá býráðnum og fyrisingini, har atlit skulu takast til umhvørvispolitikkurin og galdandi ætlanir og ásetingar í málsviðgerðini. Ætlanin er, at grøna visjónin skal seyra út í alt samfelagið.

Umhvørvispolitikkurin er skipaður í fýra øki, og til hvørt øki hoyra tvey mál:

- Varandi orka snýr seg um útlát av vakstrarhúsgassi
Mál 1: Allur hiti og streymur kemur frá varandi orku í 2030
Mál 2: Tvífalt so nógv ganga ella súkkla í 2020 í mun til 2016
- Minni burturkast, meiri endurnýtsla snýr seg um tilfeingisnýtslu
Mál 3: Burturkastið skal minka, og endurnýtslan av burturkasti skal vaksa við 30% í 2030 samanborið við 2016
Mál 4: Varðveita tilfeingið í ringrás
- Okkara náttúra snýr seg um dálking og grønt virkseimi
Mál 5: Umhvørvið verður ikki dálkað
Mál 6: Meiri grønt virkseimi
- Kommunan tekur ábyrgd snýr seg um, hvussu umhvørvisatlit gerast partur av virkseminum hjá kommununi og hennara stovnum.
Mál 7: Útlátið av vakstrarhúsgassi skal vera 50% minni í 2025 samanborið við 2016
Mál 8: Hóvlig og burðardygg nýtsla

Býráðið, politisku nevndirnar og umsitingin í Tórshavnar kommunu hava ábyrgd av at útvinna umhvørvispolitikkurin. Uppgávan hjá kommununi er at skapa røttu karmarnar, so at fólk í Tórshavnar kommunu hava móguleika at liva og virka burðardygt.

- GRØNA LEIÐIN HJÁ TÓRSHAVNAR KOMMUNU ER EITT YVIRSKIPAD STRATEGISKJAL OG HEVUR BEINLEIÐIS ÁVIRKAN Á ALLAR AÐRAR POLITIKKIR OG ÆTLANIR, SUM MYNDA VIRKSEMIÐ Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU
-

Umhvørvisátøk

Tórshavnar kommuna arbeiðir áhaldandi við umhvørvisvinarligum átøkum og grønum loysnum. Dentur verður lagdur á at gera átøk á teimum økjum, har møguleikin fyri orkusparing er størstur. Millum hesi kunnu nevnast eitt nú:

- Gjaldfría bussleiðin, hvørs endamál er at fáa fleiri fólk at nýta bussarnar og soleiðis minka bilferðsluna
- At betra umstøðurnar hjá bleytu ferðsluni, t.e. at gera gøtur, gongubreytir og súkklubreytir, so tað er trygt og høgligt hjá fólkum at flyta seg á annan hátt enn í bili
- At skifta gøtuljós út við orkusparandi LED-perur og harvið minka munandi um orkunýtsluna til upplýsing av býnum og bygdunum
- At kommunalir bygningar alsamt leggja um til varandi orkukeldur

Harumframt skipar Tórshavnar kommuna á hvørjum ári fyri ymiskum átøkum og tiltøkum við tí endamáli at upplýsa og broyta hugburð. Her kunnu nevnast Umhvørvisvikan, Earth Hour, Ruddingardagar o.fl. Eisini hevur Tórshavnar kommuna í mong ár veitt stuðul til umhvørvisvinarligar verkætlanir.

Orkupolitikkur

Tórshavnar kommuna arbeiðir við at orða ein orkupolitikk. Orkupolitikkurin er ein ítøkiligur politikkur og setur karmarnar fyri, hvussu kommunan skal fara fram á orkuøkinum, hvørji átøk og verkætlanir skulu fremjast fyri at rækka størstu orkusparingunum og harvið at rækka málunum viðvíkjandi orku og CO₂-útláti, sum eru sett í umhvørvispolitikkinum.

Somuleiðis arbeiðir kommunan við at menna eina hitaætlan, sum leggur dent á, hvussu bygningar hjá kommununi verða hitaðir við fjarhita ella varandi orkukeldum.

GRUNDARLAG

Tey 17 heimsmálini fyri burðardyggari menning

Tórshavnar kommuna hevur í 2019 viðgjørt og samtykt at styrkja arbeiðið hjá kommununi við heimsmálunum fyri burðardyggari menning.

Aðalfundarsamtykt Sameindu Tjóða “Transforming the world: the 2030 Agenda for Sustainable Development” frá 2015 heitir á heimsins tjóðir um at virka fyri at fremja 17 burðardugg menningarmál. Málini eru sett fyri tíðarskeiðið 2015 til 2030 og skulu seta eina greiða kós fram ímóti burðarduggari menning til gagns fyri bæði menniskju og náttúru.

Endamálið er, at hvørt landið tekur útgangsstøði í egnum veruleikum og við egnum raðfestingum virkar fyri at fremja málini.

Føroya Landsstýri hevur sett sær fyri at gera eina støðulýsing sum grundarlag undir eini komandi ætlan fyri at rækka heimsmálunum í landsins politikki.

Tórshavnar Býráð hevur í 2019 eisini samtykt at vera virkin í ætlanunum um at rækka heimsmálunum og fer tí at gera eina ætlan fyri, hvussu kommunan miðvíst arbeiðir við teimum heimsmálum, sum eru viðkomandi fyri Tórshavnar kommunu.

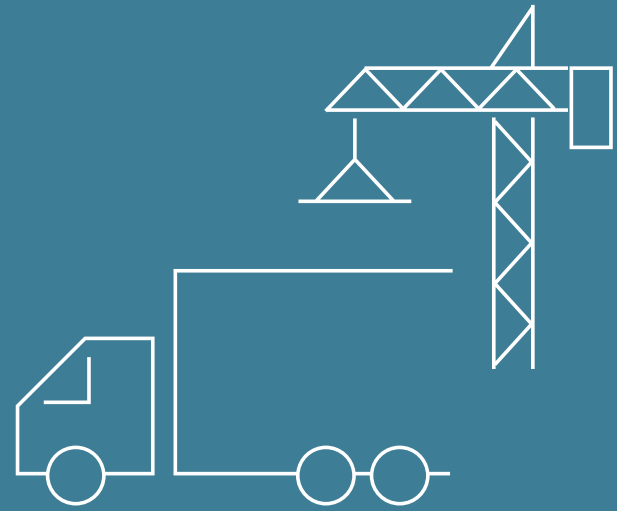
Tey 17 heimsmálini fyri burðarduggari menning

- 1. Mál.** Gera enda á fátækadømi í øllum tess líki allastaðni
- 2. Mál.** Gera enda á hungri, tryggja, at matur er tøkur, bøta um føðsludugg og virka fyri burðarduggum landbúnaði
- 3. Mál.** Tryggja øllum heilsugott lív og virka fyri trivnaði fyri øll í øllum aldri
- 4. Mál.** Tryggja øllum inkluderandi og rættvísa dygdargóða útbúgving og virka fyri lívlongum læringarmøguleikum fyri øll

- 5. Mál.** Fáa í lag javnstøðu millum kynini og máttmenna allar kvinnur og gentur
- 6. Mál.** Tryggja, at vatn og reinførisviðurskipti eru í lagi og umsitin á burðarduggan hátt
- 7. Mál.** Tryggja, at øll fáa álitandi, burðardugga og tíðarhóskandi orku, sum øll hava ráð til
- 8. Mál.** At virka fyri varandi, inkluderandi og burðarduggum búskaparvøkstri, fullum og úrtøkugóðum virkseimi og sømiligum arbeiði til øll
- 9. Mál.** Byggja sterk undirstøðukervi, virka fyri inkluderandi og burðarduggari ídnaðarmenning og eggja til nýhugsan
- 10. Mál.** Minka ójavnað í londum og ímillum lond
- 11. Mál.** Gera býir og búsetingar inkluderandi, tryggjar, haldgóðar og burðarduggar
- 12. Mál.** Tryggja burðardugg nýtslu- og framleiðslumynstur
- 13. Mál.** Sum skjótast seta í verk bráðneyðug átøk at berjast ímóti veðurlagsbroytingum og avleiðingum av teimum.
- 14. Mál.** Varðveita og á burðarduggan hátt nýta høvini, allan sjógv og sjófeingi til burðardugga menning.
- 15. Mál.** Verja, endurbøta og virka fyri burðarduggari nýtslu av jarðvístskipanum, á burðarduggan hátt rækja skóg, berjast ímóti oyðimarkarmyndan, steðga og venda landtýningum og lívmargfeldismissi.
- 16. Mál.** Virka fyri friðsomum og inkluderandi samfeløgum fyri burðarduggari menning. Útvega øllum atgongd til rættartrygd og byggja munagóðar, ábyrgar og inkluderandi stovnar á øllum stigum
- 17. Mál.** Styrkja amboðini at verkseta og stimbra Heimsfevnandi partalagið fyri burðarduggari menning

VINNA

3.0

VINNA

3.1	LEIÐREGLUR	82
3.1.1	Krøv til vinnubygging	83
3.2	KARMAR	84
3.2.1	Lógir á økinum	85
3.2.2	Byggisamtyktir	85
3.2.3	Parkering	85
3.3	GRUNDARLAG	86
3.3.1	Vinnudeplar	87
3.3.2	Handilsvinna og veitingarstøð	89
3.3.3	Landbúnaður	89
	Vetrarfriðing	89
3.3.4	Ferðavinna	90
3.3.5	Íverksetan og nýskapan	91
3.3.6	Havnir og sjóvinna	93
	Tórshavnar havn	93
	Útbygging av Tórshavnar havn	93
	Bátapláss	94
	Kollafjarðar Havn	94
	Gamlarætt	94
	Argir	94
	Sund	94
	Nólsoy	95
	Hestur	95
	Koltur	95
3.3.7	Framtíðar tørvur á vinnuøki	95
3.3.8	Staðseting av vinnuøkjum	95
	Umhvørvisflokkning av virkjum í Tórshavnar kommunu	95

- FORTREYTTIN FYRI FJØLBROYTTUM VINNULÍVI ERU GÓÐIR KARMAR OG AT VINNUREKANDI KUNNU MENNA OG VAKSA UM SÍTT VIRKSEMI. TÓRSHAVNAR KOMMUNA VIL TRYGGJA HESAR KARMAR, GEVA RÚMD FYRI SKAPANDI VINNULÍVI OG STIMBRA UNDIR OG DRAGA FLEIRI SKAPANDI KREFTIR TIL LANDIÐ

Evnið Vinna snýr seg um planlegging av vinnuligum virksemi í Tórshavnar kommunu. Greitt verður frá, hvussu Tórshavnar kommuna arbeiðir við vinnu, hvussu kommunan stuðlar undir at hava livandi og fjølbroytta vinnu í kommununi og hvørjum leiðreglum virkað verður eftir. Harumframt verður víst á tørv og staðsetingar av vinnuøki í Tórshavnar kommunu.

VIT VIRKA FYRI:

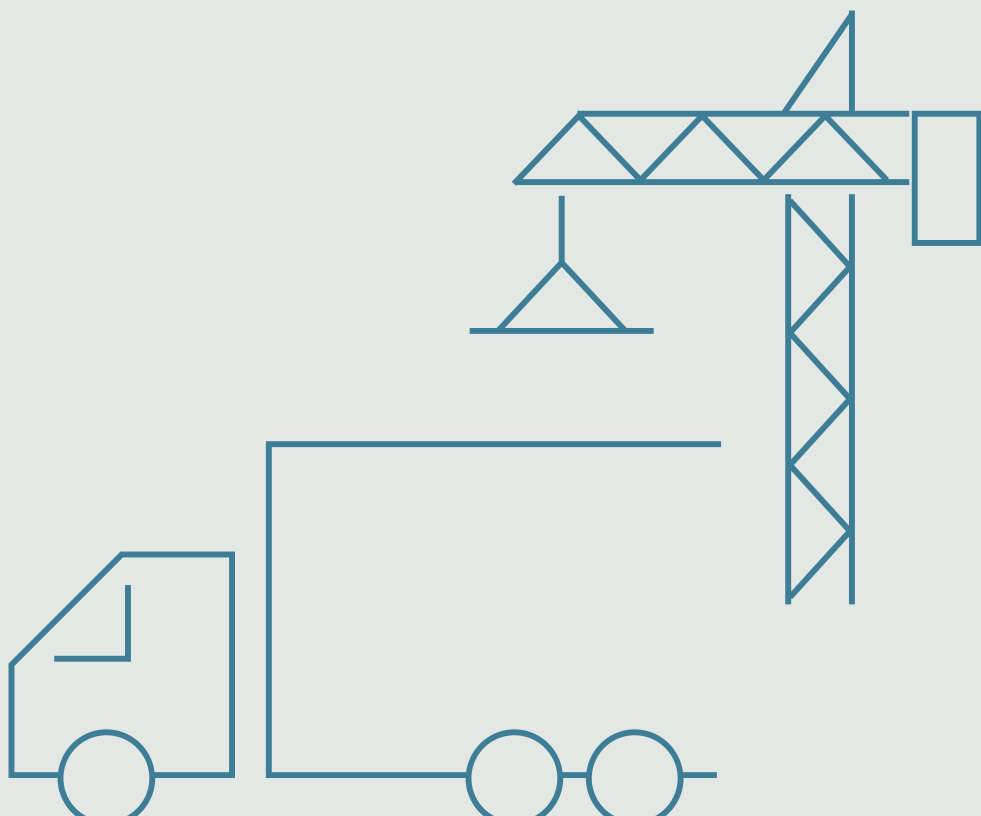
- at kommunan skal vera ein vakstrarmiðdepil í Føroyum og í Norðuratlantshavi
- at ganga á odda at skapa vinnulívinum bestu karmarnar at menna verandi vinnu og byggja upp nýtt virksemi
- at kommunan altíð hevur tøk vinnuøki at bjóða áhugaðum
- at stuðla undir, at nýggjar, fjølbroyttar og skapandi vinnur kunnu mennast og fjølgast
- at vera viðspælari og stuðla undir nýtt vinnulív, eitt nú við skjótari og hollari málsviðgerð
- at skapa góð atkomuviðurskifti til handils- og vinnulív í allari kommununi

3.1 LEIÐ- REGLUR >

VINNULÍVIÐ ER DRÍVMEGIN Í OKKARA SAMFELAG. TÆTT SAMSTARV MILLUM VINNU OG KOMMUNU ER EIN FORTREYTT FYRI VØKSTRI OG FRAMBURÐI. TÓRSHAVNAR KOMMUNA YNSKIR ÁHALDANDI AT BETRA VINNULIGU KARMARNAR, AT MENNA NÝGGJAR VINNUR OG GEVA VERANDI VINNUM GÓÐ VAKSTRARKOR. TÓRSHAVNAR KOMMUNA YNSKIR, AT HØVUÐSSTAÐURIN ER FREMSTUR Á HESUM ØKI.

TÓRSHAVNAR KOMMUNA ARBEIÐIR VIÐ HESUM LEIÐREGLUM, TÁ VINNA Í KOMMUNUNI VERÐUR SKIPAÐ.

3.1.1 KRÖV TIL VINNUBYGGING

Ymisk krøv verða sett til einstøku sløgini av bygging, alt eftir hvat slag av bygging talan er um og eftir staðsetingini í býarøkinum.

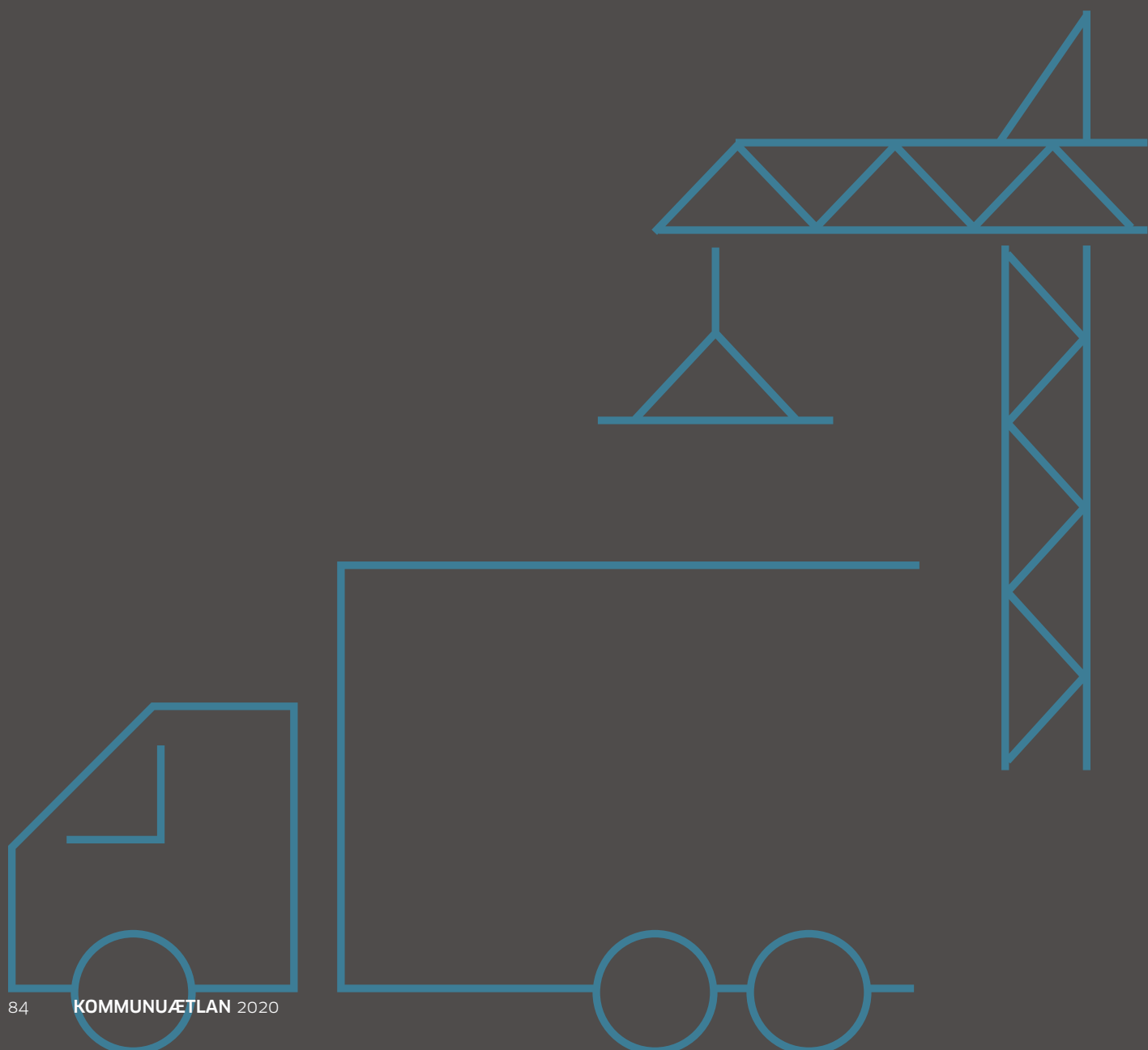
Deplavirksemi, handlar við gerandisvørum, skúlar, stovnar og trivnaðarvirksemi verða eftir førimumi staðsett í bústaðardeplunum.

Handlar við úrvalsørum verða í høvuðsheitum staðsettir í miðdeplinum, tó er økið á Hálsi áhugavert til stórar eindir.

Skrivstovur og onnur lættari vinna kunnu verða staðsett saman við bústøðum fyri at fáa fjølbroytni í býarøkinum, innan fyri 1000 m radius frá miðdeplinum í býarøkinum. Hesi økini hava ikki so strong ljóðkrøv sum bústaðarøki.

Ídnaðarvinna verður vegna umhvørvisárin staðsett burtur frá bústaðarøkjum, í teimum ídnaðarøkjum, ið eru í dag, og í havnarøkjum, har atkomumøguleikarnir eru góðir og tung ferðsla í høvuðsheitum verður leidd uttan um bústaðarøkini.

3.2 KARMAR >

3.2.1 LÓGIR Á ØKINUM

- **Løgtingslóg um býarskipanir og byggisamtyktir**
- **Løgtingslóg um friðan av fornminnum og bygningum**
- **Løgtingslóg um at byggja bygningar o.a.**
- **Løgtingslóg um landsvegir**
- **Løgtingslóg um umhvørvisvernd**
- **Løgtingslóg um verju av havumhvørvinum**
- **Løgtingslóg um náttúrufríðing**
- **Løgtingslóg um landsjørð**
- **Leiðbeining um umhvørvisflokkning av vinnuvirkjum**

3.2.2 BYGGISAMTYKTIR

- **Almenna byggisamtyktin**
- **Serstakar byggisamtyktir**

Tórshavnar kommuna nýtir almennu byggisamtyktina og serstakar byggisamtyktir til at gera neyvvari ásetingar um bygging í allari kommununi. Her undir eisini ásetingar fyri fríøki.

Ein góðkend byggisamtykt er fyritreyt fyri, at kommunan kann geva byggiloyvi. Byggisamtyktin eigur at samsvara við býarskipanina, hvat ásetingum um byggjðki, vegaskipan, leiðingum, parkering og kirkjugørðum viðvíkur.

Ásetingarnar fyri bústaðardeplarnir eru tær fyri 3. grundumráði, ið er lagt út til bústaðarbygging, vinnubygging, miðstaðarendamál og almenn endamál.

3.2.3 PARKERING

Parkering er ein týðningarmikil partur av bygging, bæði til bústaðir og til vinnuligt virksemini.

Tórshavnar kommuna hevur í 2015 orðað og samtykt ein parkeringsspolitikk, har greinað verður, hvussu parkeringsviðurskiftini í Tórshavnar kommunu skulu skipast. Eisini er ásett, hvussu parkeringsviðurskifti í sambandi við vinnuvirksemini skulu skipast.

Í almennu byggisamtyktini hjá Tórshavnar kommunu eru hesar ásetingar fyri, hvussu nógv parkeringspláss skulu gerast í sambandi við umsóknir um ný- og umbygging.

§3. Øki til bilstøð, stk. 1 er soleiðis orðað, "Nóg stórt øki skal verða lagt til bilstøð, soleiðis at íbúgvarnir og tey, sum hava arbeiði í húsinum, vitjandi viðskiftafólk, útvegamennt og onnur fáa sett motorakfar síni frá sær á økinum, ið hoyrir til húsinum".

Sum útgangsstøði skulu í minsta lagi gerast 1 parkeringspláss fyri hvørjar 25-60m² av bygningi, alt eftir hvat slag av vinnuligum virksemini talan er um. Tá talan er um gistingarhús, krevst eitt parkeringspláss fyri hvørt kamar á gistingarhúsinum.

Parkering og yvirskipaður parkeringsspolitikkur í Tórshavnar kommunu verða eisini lýst undir evninum "Undirstøðukervið".

3.3 GRUNNDAR- LAG >

VINNULÍVIÐ ER DRÍVMEGIN Í OKKARA SAMFELAG. GOTT OG TÆTT SAMSTARV MILLUM VINNU OG KOMMUNU ER EIN FORTREYTT FYRI VØKSTRI OG FRAMBURÐI. TÓRSHAVNAR KOMMUNA YNSKIR ÁHALDANDI AT BETRA VINNULIGU KARMARNAR, AT NÝGGJAR VINNUR FÁA RÚMD AT MENNAST OG GEVA VERANDI VINNUM GÓÐ VAKSTRARLÍKINDI. KOMMUNAN YNSKIR, AT HØVUÐSSTAÐURIN ER FREMSTUR Á HESUM ØKI. TÍ ER EISINI UMRÁÐANDI, AT KOMMUNAN VEITIR VINNUNI SKJÓTA OG GÓÐA TÆNASTU.

Vinnan í Tórshavnar kommunu er sera fjøltáttað. Stóru havnirnar í kommununi eru portrið inn í landið og út í heim, og meginparturin av bæði inn- og útflutninginum fer um bryggjukant her.

Matstovuvinnan og veitingarstøð eru í stórum vøkstri, og hendan vinnan veksur bæði í vavi, góðsku og fjølbroyttum úrvali. Alt frá Michelin-matstovuni til familjuvinarligar matstovur og matvognar eru at finna. Handilslívið stendur eisini í vøkstri, og útboðið av vørum og tænastrum í Tórshavnar kommunu økist í stórum við fleiri handlum og breiðari vøruúrvali.

Ferðavinnan er eisini vaksin munandi seinastu árin, og økir hon um grundarlagið fyri fleiri gistingarhúsum, fleiri matstovum, fleiri upplivingum og fleiri størvum.

Harumframt er Tórshavn høvuðssæti hjá landsfyrisingini og nógvum almennum stovnum. Eisini í privatu vinnuni er nógv umsiting og umboðan staðsett her. Almennar og privatar tænastrur eru ein týðandi partur av vinnulívinum í Tórshavn.

Landbúnaður er eisini sera týðandi í kommununi, og ein stóru partur av mjólkjarframleiðsluni í Føroyum er í Tórshavnar kommunu.

Ikki minst er nýskapanarhúsið Hugskotið við til at skapa karmarnar um eitt íverksetaraumhvørvi, haðani fleiri nýggj vinnuhugskot longu eru sprottin og nógv fleiri eru á veg.

Vinnulívið í Tórshavnar kommunu er fjøltáttað. Tað setur stór krøv til kommununa um at veita bestu karmar til, at vinnulívið kann fjølgast og trívast.

3.3.1 VINNUDEPLAR

Vinnulívið í høvuðsstaðnum er savnað saman í vinnudeplar. Í miðbýnum í Havn eru nógvir handlar, matstovuvinna og tænastruvinna, umframt at nógv fyrising er her. Talan er um blandað vinnuvirksemi, sum hóskar væl saman við bústøðum.

Á Eystaru bryggju og Vestaru bryggju er savnað havnar- og sjóvirksemi, umframt at Fróðskaparsetrið og Hugskotið nú eisini húsast í Sjóvinnubyggingunum á Vestaru Bryggju.

Síðani eru fyra vinnudeplar, har vinnuvirkir, verkstaðir og annað tænastruvirksemi eru savnað. Tað er í Hoyvík, á Hálsi, við Gamla Velbastaðvegin og á Argjum. Harumframt er størri og meira dálkandi vinna staðsett á Hjalla og á Sundi. Í Kollafirði og á Oyrareingjum er nógv havnarvirksemi, í Kollafirði er fiskaframleiðsla og onnur vinna og havnin á Oyrareingjum er góðshavn.

Vinnudeplar

- Handilsvinna og veitingarstöð
- Havna- og sjóvirksemi
- Vinnuvirki, verkstaðir og tænastruvirksemi

3.3.2 HANDILSVINNA OG VEITINGARSTØÐ

Stór handilsvinna, matstovuvinna og nógv veitingarstøð eru í Tórshavnar kommunu, og fleiri leggjast afturat. Í 2020 lata ikki minni enn tveir nýggj gistingarhús upp í Tórshavn, umframt at verandi gistingarhús verða munandi útbygd.

Til tess at tryggja handilsvinnu, matstovuvinnu og veitingarstøðum betri karmar arbeiðir Tórshavnar kommuna millum annað støðugt fyri at royna at betra atkomuviðurskipti og parkeringsviðurskipti, soleiðis at tað verður høgligari at sleppa til.

Eisini vil kommunan tryggja matstovuvinnuni og veitingarstøðum betri karmar, tá tað snýr seg um upplatingartíðir, soleiðis at hesar verða meira tíðarhóskandi.

Tórshavnar kommuna vil tryggja fyrítøkum lættari og betri atgongd til kommunalar arbeiðsuppgávur, millum annað við nýggja útbjóðingarportalinum. Tað er umráðandi, at handils- og vinnulív fáa greiðar og gjøgnumskygdar reglur í sambandi við útboð av verkætlanum.

Kommunan eigur ikki at reka vinnu og vera kappingaravlagandi, men eigur hinvegin at stimbra støðugan vøkstur og skapa neyðugar karmar, so at tað gerst møguligt hjá nýggjum vinnuspírurum at fóta sær.

3.3.3 LANDBÚNAÐUR

Tórshavnar kommuna er størsta einstaka landbúnaðarkommuna. Umleið helvtin av allari mjólkjarframleiðslu í Føroyum kemur úr Tórshavnar kommunu. Tí skulu neyðug atlit takast til landbúnað í allari menning og víðkan av byggjokjum. Dentur verður lagdur á at royna at varðveita góð dyrkilendi, til tess at stuðla landbúnað og lokala framleiðslu av landbúnaðarvørurum í Føroyum.

Hetta er í samljóði við Heimsmáluni hjá ST fyri burðardyggari menning, har serstakliga heimsmál 12 og 15 snúgvá seg um at tryggja burðardygg

nýttslu- og framleiðslumynstur og um at verja, endurbóta og virka fyri burðardyggari nýttslu av jarðvistskipanum.

Eisini her skal kommunan vera viðspælari í sambandi við viðgerð av loyvum til virkseimi og til útbyggingar. Harafturat ynskir kommunan at raðfesta, at vetrarfriðing verður framd, har ynski er um tað.

Vetrarfriðing

Vetrarfriðing snýr seg um at fáa seyðin út úr bygdum øki, so til ber at friðka um og skapa betri trivna millum fólk. Vetrarfriðing er eitt heiti, sum er úr Hagalógini um at friða bøin um summarið fyri at kunna hava fóður til seyðin um veturin. Ynskið er at seta upp eitt hegn, eitt sokallað 'vetrarhegn', sum forðar seyði at koma inn í bygdina og inn millum húsini.

Í hesum sambandi er Tórshavnar kommuna farin í holt við arbeiðið at seta hegn upp í øllum bygdunum í kommununi. Ein yvirskipað meting er gjørd av manglandi vetrarfriðing í Tórshavnar kommunu.

Øki, sum partvís hava fingið vetrarhegn:

- Hvítanes
- Høgvík
- Tórshavn
- Argir
- Kollafjørður, Signabøur, Oyrareingir
- Nólsoy

Bygdir, sum ikki hava fingið vetrarhegn enn:

- Kaldbak
- Velbastaður
- Kirkjubøur

Tórshavnar kommuna er farin í holt við at gera avtalur við avvarðandi eigarar og festarar av lendinum í omanfyri standandi bygdum um, hvussu og hvar hegnið skal setast upp.

➤ TÓRSHAVNAR KOMMUNA ER TANN KOMMUNAN Í LANDINUM, SUM TEKUR ÍMÓTI FLEST FERÐAFÓLKUM. TÍ ER TAÐ TÝDNINGARMIKIÐ AT VEITA RØTTU KARMARNAR, SOLEIÐIS AT FERÐAVINNAN STØÐUGT KANN MENNAST Á EIN ÁBYRGDARFULLAN OG BURÐARDYGGAN HÁTT.

3.3.4 FERÐAVINNA

Tórshavnar kommuna vil styrkja og menna ferðavinnuna og geva ferðafólki góðar upplivingar.

Tórshavnar kommuna er tann kommunan í landinum, sum tekur ímóti flest ferðafólkum. Tí er tað týdningarmikið at veita røttu karmarnar, soleiðis at ferðavinnan støðugt kann mennast á ein ábyrgdarfullan og burðardyggan hátt.

Í 2017 vóru í alt skrásettar 174.809 gistingar í Føroyum samanborið við 159.759 í 2016. Í 2013, sum er fyrsta árið, gistingartøl vórðu savnað inn, vórðu skrásettar 132.265 gistingar. Talið á gistingum er sostatt vaksið við 32 prosentum fyri alt tíðarskeiðið. Tá eru tøl frá eitt nú 'Airbnb' ikki tald við. Eisini í umsetningi er ferðavinnan í Føroyum vaksin nógv. Úr 384 mió. kr. í 2011 upp í 606 mió. kr. í 2016. Ferðavinnan stóð fyri 6,4 % av samlaða føroyska útflutningsvirðinum í 2016.

Tí er tað týdningarmikið sum høvuðsstaður at veita røttu karmarnar, soleiðis at ferðavinnan kann mennast ábyrgdarfullt og burðardygt. Grundað á økta ferðavinnu og stóra búskaparliga týdningin av ferðavinnu fyri land og kommunu hevur Tórshavnar kommuna orðað ein ferðavinnupolitikk og ítøkilig tilmæli um átøk, sum skulu fremjast fyri at menna ferðavinnuna innanlands.

Endamálið við politikkinum er at skapa neyðugar fortreytir fyri, at ferðavinnan kann mennast burðardygt, soleiðis at vit fáa størst møguligar ágóðar av ferðavinnuni við neyðuga fyrilitinum fyri bæði náttúru og fólk.

Ferðavinnumenning er á dagsskránni í kommununi. Í fyrstu atløgu eru ymisk grundleggjandi viðurskifti raðfest. Í høvuðsheitum snúgva átøkini seg um, at tað skal verða lætt at ferðast og finna veg, kort og faldarar skulu dagførast, talgilda kunningin uppraðfestast og skeltingarætlan gerast.

Eitt brand skal gerast fyri Tórshavn sum høvuðsstað og ferðavinnubý við støði í tí, sum longu er í kommununi. Visit Tórshavn skal umskipast og styrkjast, har økir sum menning, marknaðarføring og kunning til ferðafólk eru uppraðfest.

Náttúran skal verjast og økini í kommununi hvørt sær mennast eftir møguleikum og ynskjum frá borgarum á staðnum. Ein ætlan skal gerast fyri cruise-vinnuna, við áherðslu á at fáa henda málbólk at leggja fleiri pengar eftir seg.

Í ferðavinnupolitikkinum fyri Tórshavnar kommunu eru 23 tilmæli raðfest fyri 2017-2020, sum fevna um átøk, sum kunnu føra til eina mennandi og burðardyggja ferðavinnu.

3.3.5 ÍVERKSETAN OG NÝSKAPAN

Tórshavnar kommuna vil stimbra eitt virkið og nýskapandi íverksetaraumhvørvi við góðum møguleikum at hýsa og ráðgeva íverksetarum. Rúmd verður givin fyri skapandi vinnum, sum kunnu verða grundarlag fyri nýggjum og spennandi átøkum. Hesi stimbra undir og draga fleiri skapandi kreftir til landið.

Í 2014 varð nýskaparhúsið Hugskotið sett á stovn við tí endamálið at stimbra menningina av einum fjøltáttaðum vinnulívi í Tórshavnar kommunu við at skapa eitt umhvørvi, har íverksetarar kunnu virka, deila vitan og fáa ráðgeving. Hugskotið veitir íverksetarum góðar karmar, har rúm er fyri íblástri, nýhugsan í einum kveikjandi umhvørvi, har møguleiki er at fáa ókeypis vegleiðing og innivist, og har møguleiki er at skapa eitt netverk við aðrar íverksetarar.

Hugskotið er sera væl móttikið, og staðfestast kann, at stórur tørvur hevur verið á slíkum stovni í kommununi. Áhugin fyri bæði ráðgeving og innivist í Hugskotinum er stórur og støðugur. Íverksetanarmentanin blómar í Tórshavn, og nógvar verkætlanir, sum á ein ella annan hátt hava verið knýttar at Hugskotinum, eru vorðnar til veruleika og trívast í feroyska vinnulívini í dag.

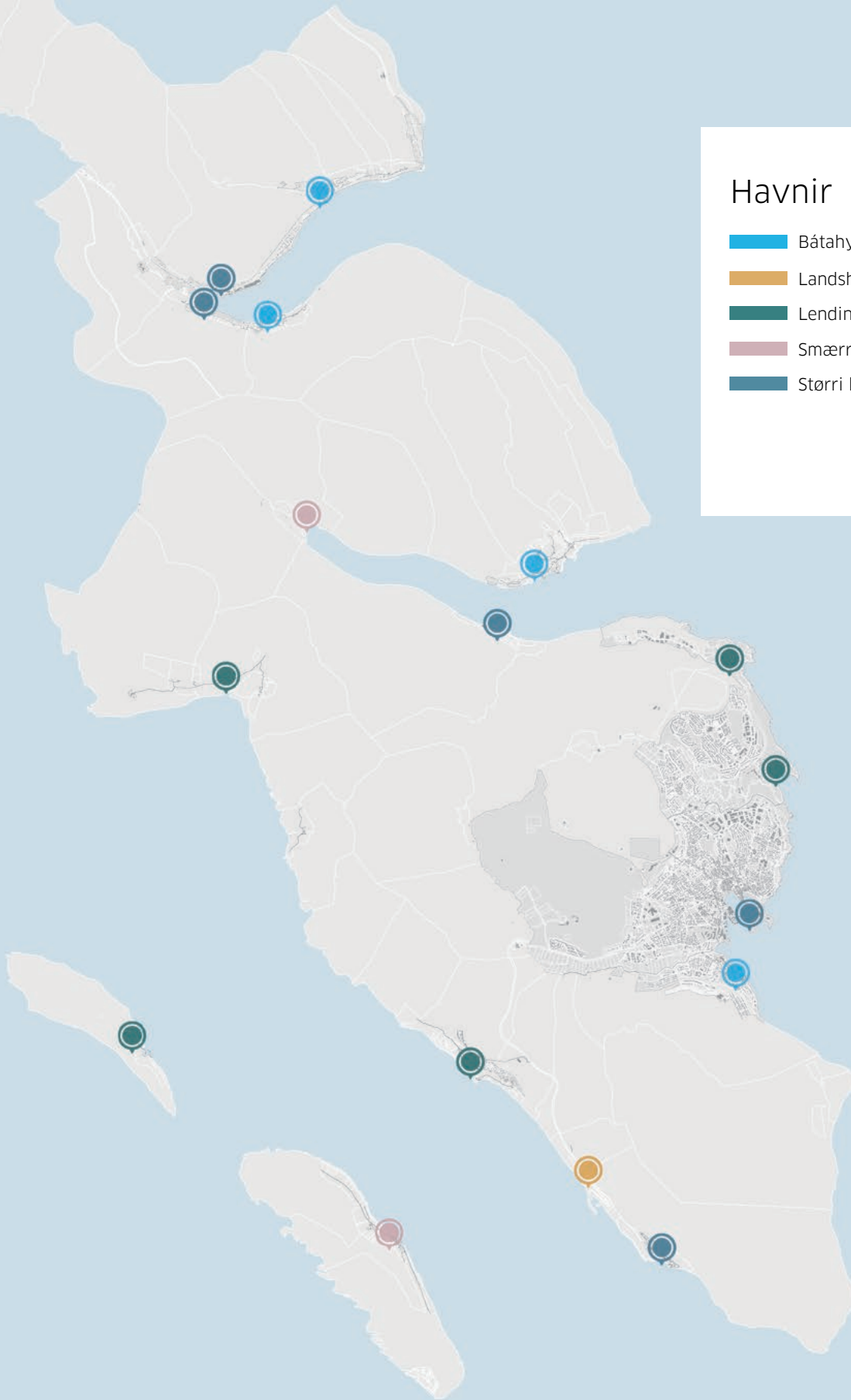
Vinnan hevur ymiskan tørv og ymiskar avbjóðingar, og tí ynskir Hugskotið at veita eina tænastru frá byrjan til framhaldandi menning

av fyrítøkuni. Hetta merkir, at allar fyrítøkur í Tórshavnar kommunu kunnu fáa hjálp og vegleiðing í Hugskotinum. At hava ein stovn sum Hugskotið gevur nógvar ágóðar til íverksetarar, til vinnurekandi og til kommununa.

Umframt íverksetan og stimbran av nýggjari vinnu er eisini áhaldandi tørvur á nýskapan. Nýskapan er ein týðningarmikil partur av virkseminum hjá Tórshavnar kommunu, eitt nú innan eldraðkið og heilsu- og umsorganartænastru. Í framtíðini verða vit fleiri fólk í pensjónsaldri í mun til fólk á arbeiðsmarknaðinum; tí er tørvur á nýskapan og nýhugsan innan eldraðkið og heilsutænastru í framtíðini. Hetta er virksemin, ið Tórshavnar kommuna vil stuðla, eitt nú við nýskaparhúsinum Hugskotinum.

Havnir

- Batahylur
- Landshavn
- Lendingar
- Smærri havnir
- Størri havnir

3.3.6 HAVNIR OG SJÓVINNA

Sjóvinna og vinnur knýttar at sjónum skulu framhaldandi vera við til at menna høvuðsstaðin. Tórshavnar kommuna skal vera við í arbeiðinum at skipa Føroyar sum tilfeingisdepil í Norðurhøvum. Tí eru sjóvinnan og bryggjukanturinn tvær síður av somu sök, og hesum vinnumøguleikum sær Tórshavnar kommuna vakstrarmøguleikar í. Havnirnar í kommununi eiga áhaldandi at útbyggjast og betrast. Hetta skal gerast við varsemi og við fyriliti fyri náttúrugivnu fortreytunum.

Allar bygdinrar í Tórshavnar kommunu uttan Syðradalur hava smáar lendingar til bátar (sí kort). Tórshavnar havn eigur og rekur allar havnirnar í kommununi uttan havnina á Gomlu-rætt, har leigar Tórshavnar havn partar av havnini frá landinum.

Tórshavnar havn

Tórshavnar havn er størsta góðshavn í Føroyum. Harumframt tekur Tórshavnar havn á hvørjum ári móti okkurt um 60 ferðamannaskipum, har tey flestu leggja at bryggju í Havn, meðan nøkur leggja at í Kollafirði.

Havnarøkið í Havn er skipað soleiðis:

- Á eystara kaiøki er bingjuhavn
- Við Eystaru Bryggju og Bursatanga er ferjuhavn
- Við Kongabrunna, Skálatrøð og í Vágsbotni er smábátahavn
- Á Vestaru Bryggju eru Tórshavnar Skipasmiðja, landingarmiðstöð, pakkhús, umframt gamli saltsølubygningurin, ið er nýumvældur.
- Á Viðarnesi er oljuhavn og trolverkstaður

Tórshavnar havn er væl skipað til farma- og ferðafólkaflutning, og virkseimið har hevur stóran týdning fyri býin.

Inn- og útflutningur um Tórshavnar havn er so líðandi vaksin seinastu árin, og væntað verður, at vøksturin heldur fram. Úr Havn er ferðafólkaflutningur við ferju til Nólsoyar og Suðuroyar.

Norrøna leggur at alt árið, og um summarid leggja ferðamannaskip at her. Havnin veitir tá tænastru til millumlanda skipaferðslu.

Talið á ferðamannaskipum, sum koma á Havnina, hevur í fleiri ár verið vaksandi. Tó minkaði talið aftur munandi í 2016, eftir at ein felagsskapur móti grindadrápi gjørdi eitt átak vent móti ferðamannaskipum. Talið er tó kvinkað spakuliga upp aftur, og í 2019 var boðað frá 58 vitjanum.

Útbygging av Tórshavnar havn

Vaksandi inn- og útflutningur um Tórshavnar havn og fleiri vitjanir av ferðamannaskipum leggja størri trýst á havnina. Tí undirskrivaði Tórshavnar býráð í 2016 endaliga avtalu um útbygging av Tórshavnar havn á Eystaru bryggju.

Í januar 2017 varð fyrsta skotið latið av. Havnarlagið á Eystaru bryggju verður víðkað eystur- og norðureftir. Nýtt bingjuøki er partur av útbyggingini, og ytra síðan av gamla molanum er gjørd um til kaiøki. Samlaða víddin á samtyktu útbyggingini er 95.000m².

Útbyggingin av Tórshavnar havn fer at minka um plásstrotið og samstundis víðka virkseimið á havnarøkinum.

Farmaflutningurin, sum hevur ligið á molanum, verður fluttur út á nýggja bingjuøkið, og molin verður til ferðamannaskip og farmaflutning. Hugskotið er, at bleyta vinnan skal liggja tættast við býin, meðan tunga og mest larmandi vinnan verður staðsett longst burtur frá býnum á tí nýggju útbyggingini.

Eisini fer útbyggingin at geva Tórshavnar havn munandi betri móguleikar at vera ein tænastruveitari á altjóða stigi til vaksandi talið av bæði ferðamanna- og farmaskipum um okkara leiðir.

Roknað verður við, at alt økið verður avhendað í 2020.

➤ Í FÍGGJARÆTLANINI FYRI 2020 ERU 10 MILLIÓNIR KRÓNUR SETTAR AV TIL BYGGINGINA AV SMÁBÁTAHAVN Í ÁLAKERI. PLÁSS VERÐUR FYRI UMLEIÐ 230 BÁTUM

Bátapláss

Eftirspurningurinn eftir bátaplássi í Tórshavnar kommunu er stórur, og bíðilistin er langur. Við árslok 2018 stóðu umleið 200 fólk á bíðilista til bátapláss.

Umleið 710 bátapláss eru í kommununi. Flestu teirra eru í Havn og á Argjum, har tað eru tilsamans 550 pláss. Í Kollafirði og á Signabø eru 74 pláss, í Nólsoy 25, í Kaldbak og Kaldbaksbotni 13, á Gamlurætt 20 pláss og í Hesti eru 16 pláss.

Í 2019 setti Tórshavnar kommuna 2 milliúnir krónur av til at fyrireika bygging av bátahyli í Álakeri, við brimgarði niðanvert kappróðrarneystið hjá Havnar Róðrarfelag. Í fíggjarætlanini fyri 2020 eru 10 milliúnir krónur settar av til byggingina av smábátahavn í Álakeri. Pláss verður fyri umleið 230 bátum, allir við flóti-brúgv. Harumframt verður nýggjur dráttur til kappróðrabátar gjørdur. Mett verður at arbeiðið kann vera liðugt í 2022.

Kollafjarðar Havn

Havnin í Kollafirði er næststørsta havn í Tórshavnar kommunu. Havnarlag er gjørt báðumegin, havnin á Oyrareingjum og havnin á Langasandi.

Á Oyrareingjum er ein umleið 50.000 fermetra góðshavn, og hendan havnin kann víðkast upp til 50.000 fermetrar afturat suðureftir. Haðani er eingin fastur ferðafólkaflutningur, men Norrøna leggur onkuntíð at á Oyrareingjum, tá veðrið er ov ringt til at koma at bryggju í Havn. Á havnarlagnum á Langasandi er virkið hjá Faroe

Pelagic, har uppsjóvarfiskur verður tilvirkaður og síðani avskipaður. Stór frystigoymsla er á økinum. Um summarið leggja ferðamannaskip eisini at bryggju á Langasandi.

Bátahyljar eru á Signabø og við Sjógv í Kollafirði.

Gamlarætt

Gamlarætt er á vestaru síðu á Streymoyinni við Kirkjubø. Umframt at havnin verður nýtt sum smábátahavn, er eisini ferjusamband til Sandoy og Hest. Landsverk hevur ábyrgdina av havnini og teknisku umsitingini. Landsverk hevur gjørt leigusáttmála við Tórshavnar havn um leigu av pørtum av havnini við flóti-brúgv til bátar og atløgubryggju til ferðamannasigling.

Argir

Havnin á Argjum er gjørd til smábátar og frítíðarbátar. Harumframt eru dráttur og atløgubrúgv til kappróðrabátarnar hjá Argja Róðrarfelag í bátahylinum.

Sund

Sund er norðan fyri Havnina uttan fyri bygt øki og tætt við høvuðsvegin. Havnarlagið er partur av ídnaðarøkinum á Sundi. Økið verður brúkt til bulkvørur, sum er jarn, skervur, sandur v.m. Harumframt hevur Asfaltverkið havt virksemsi har í nógv ár, eins og Articon hevur langtíðarleigað eitt øki fram við havnarlagnum til elementgoymslu og framleiðslu.

Í 2017 varð samtykt at broyta byggisamtyktina fyri Sund, soleiðis at havnarøkið verður víðkað við uml. 450 metrum eystureftir og uml. 100 metrum út á sjógv, tilsamans umleið 50.000 fermetrar. Avtala um nýtslu av nýggja havnarøkinum er ikki gjørd enn, men best er, um virkseimi, sum hevur tørv á at liggja við sjógvin, verður staðsett her.

Nólsoy

Havnin í Nólsoy verður nýtt av Strandfaraskipum Landsins í sambandi við ferjuleiðina til Havnar. Ein annar partur av havnini verður brúktur sum smábátahavn, og pláss er fyri 25 bátum.

Hestur

Havnin í Hesti verður nýtt av Strandfaraskipum Landsins í sambandi við ferjuleiðina til ávikavist Sandoyinna og Gømlurætt. Harumframt eru 16 bátapláss í Hesti.

Koltur

Í Koltri eru eisini bátabrúgvar, umframt ein bátahylur, har bátarnir liggja á floti um veturin. Koltur verður nógv brúkt til ferðavinnu um summarið, og til ber at leggja at har í góðum líkindum.

3.3.7 FRAMTÍÐAR TØRVUR Á VINNUØKI

So hvørt sum íbúgvarnir í Tórshavnar kommunu gerast fleiri, økist virkseimið og tørvurin á nýggjum vinnuøkjum eisini. Tí er ein greining gjørd, har mett verður um framtíðar tørvin á nýggjum vinnuøkjum.

Dátugrundarlagið fyri greiningina av vinnuøkjum í Tórshavnar kommunu er ein greining, sum varð gjørd í sambandi við heildarætlanina fyri Tórshavnar kommunu í 2006. Hendan greiningin vísti, at talið á størvum í Tórshavnar kommunu svaraði til umleið 80 prosent av arbeiðsfjaldini, sum er íbúgvarnir í aldursbólkinum 17-67 ár. Greiningin vísti eisini, at hvørt starv krevur umleið 150 m² av øki, íroknað øki til vegir og uppihald.

Við støði í hesum hevur ráðgevingarfyrirøkan Rambøll gjørt framskrivingar av tørvinum á vinnuøki í Tórshavnar kommunu í ávikavist 2024 (fýra ár fram) og 2032 (tölv ár fram).

Um talið á teimum í arbeiðsførnum aldri er roknað við grundarlagi í fólkaframskrivingini frá Rambøll við tølum frá Hagstovuni, so verða 62,8 prosent av íbúgvunum í Tórshavnar kommunu í aldursbólkinum frá 16-66 ár, tá vit koma fram til ár 2024 og 61,9 prosent av fólkinum í 2032. Hesin bólkurin verður vanligi kallaður tann samlaða arbeiðsfjaldin.

Um vit enn ganga út frá, at talið á størvum svarar til 80 prosent av arbeiðsfjaldini, merkir hetta, at talið á størvum í Tórshavnar kommunu fer at vaksa.

Framrokning av tørv á vinnuøkjum í Tórshavnar kommunu

	Fólkatal	Lutfall av 16-66 ár (%)	Lutfall av størvum (%)	Tal av størvum	Økisnýtsla pr. starv (m ²)	Økisnýtsla (ha)	Vækstur (ha)
2018	21.600	63,3	80	10.900	150	164	
2024	24.300	62,8	80	12.200	150	183	19
2032	27.400	61,9	80	13.600	150	204	40

➤ HVUSSU VINNULIGT VIRKSEMI VERÐUR UMHVØRVISFLOKKAÐ, HEVUR STÓRAN TÝDNING FYRI STAÐSETINGINA AV VINNULIGUM VIRKSEMI Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU

Um vit framvegis ganga út frá, at lutfallið av størvum svarar til umleið 80 prosent av íbúgvunum í hesum aldursbólkinum í Tórshavnar kommunu, verður tørvur á plássi fyri umleið 1.300 nýggjum arbeiðsplássum í kommununi innan 2024 og 2.700 arbeiðsplássum innan 2034.

Um økistørvurin fyri hvørt arbeiðspláss er í miðal 150 m², verður tískil tørvur á 19 ha av lendi til nýggj vinnuøki innan 2024 og 40 ha av lendi til nýggj vinnuøki innan 2032. Mett verður, at flestu av hesum arbeiðsplássunum verða innan privata og almenna tænastrævi og nøkur innan ídnað.

3.3.8 STAÐSETING AV VINNUØKJUM

Stórus eftirspurningur er eftir vinnuøkjum í Tórshavnar kommunu. Men ymiskt er, hvat slag av vinnuligum virkseimi hóskar á hvørjum stað.

Lagt verður upp til, at í bústaðarøkjum verður blandað og ikki dálkandi vinnuligt virkseimi. Samstundis verða tyngri ídnaður og dálkandi vinnuligt virkseimi lögð burtur frá búsetingum. Í býarvakstrarøkjum, sum verður viðgjørt undir evninum "Fólk og bústaðir", er hugsað, at ikki dálkandi vinnuvirksemi eisini kann rúmast.

Verandi vinnuútstykkjar hjá Tórshavnar kommunu til meira dálkandi vinnuvirksemi, eitt nú á Hjalla, eru um at vera fullar. Tí eru tveir móguleikar hjá Tórshavnar kommunu at útvega

nýggj vinnustykki. Tann fyrri er at troyta móguleikarnar fyri fleiri vinnustykkjum, har verandi vinnuøki eru, eitt nú á Hjalla, á Sundi og fram við Gamla Velbastaðvegnum. Har er móguleiki at knýta nýggj vinnuvirki upp í verandi undirstøðukervi við lutfalsliga smáum tekniskum útbyggingum.

Hin móguleikin er at gera nýggja útstykkjar av vinnuøkjum, har eitt størri øki verður sett av til vinnuligt virkseimi, og undirstøðukervið við vegum og leiðingum til økið verður gjørt heilt av nýggjum. Hesir móguleikar krevja størri íløgur í at gera neyðuga undirstøðukervið klárt, men gevur hinvegin móguleika fyri størri vinnuútstykkjum.

Umhvørvisflokkjar av virkjum í Tórshavnar kommunu

Hvussu vinnuligt virkseimi verður umhvørvisflokkað, hevur stóran týdning fyri staðsetingina av vinnuligum virkseimi í Tórshavnar kommunu. Umhvørvisflokkjar av virkjum er ein meting av, hvussu stór fjarstøða er neyðug millum virkir og bústaðir, soleiðis at bústaðarøki ikki hevur ampa av virkjum og virkseimi teirra.

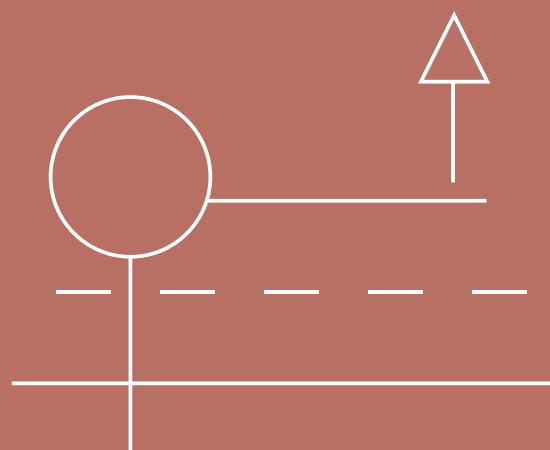
Tórshavnar kommuna samtykti í 2014 eina vegleiðing til umhvørvisflokkjar og staðseting í samband við stovnan av nýggjum virkjum. Flokkingin er býtt upp í 7 flokkar, alt eftir hvussu dálkandi virkið verður mettt at vera. Flokkur 1 er virkir við lægst umhvørvisligum ampum,

og flokkur 7 er virkir, ið hava stóra ávirkan á umhvørvið. Frástøðan fyri hvønn umhvørvisflokk er ikki krav um frástøðu, ið skal lúkast, men skal heldur nýtast sum ein leiðbeining um frástøðu millum virkir og bústaðir.

Frástøðan, ið er nevnd undir ymisku flokkunum, er serliga ætlað til frástøðu til bústaðir. Eisini kann frástøða vera í mun til annað virkseml í

einum øki, har blandað vinnulív er staðsett. Um frástøðan verður mett í mun til aðrar vinnur og vinnubygningar, ið eru viðkvom fyri ljóði, høgum títtleika av tungari ferðslu v.m., bindur hetta ikki vinnustykkini í økinum til at broyta tær ásetingar, ið eru fyri hesi vinnustykkir.

Umhvørvisflokkning av vinnuvirkjum		
	Minsta frástøða (m)	Slag av virki/virkseml
Flokkur 1	0	Handlar, skrivstovur og annað líknandi virkseml
Flokkur 2	20	Bókbindarar, elektronikk verkstaðir, royndarstovur
Flokkur 3	50	Handverkaravirkir og onnur minni tænastruvirkir
Flokkur 4	100	Matvøruframleiðsla, bilverkstaðir við og uttan sroytikabinu
Flokkur 5	150	Maskinverkstaðir, betongvirkir, sláturvirkir
Flokkur 6	300	Størri maskinvirkir, betongvirkir, sláturvirkir, asfaltvirkir
Flokkur 7	500	Orkuverk, brennistøð, heilivágs- og pesticidframleiðsla

UNDIRSTØÐU- KERVÍÐ

4.0

UNDIRSTØÐUKERVIÐ

4.1.	LEIÐREGLUR	104
4.1.1	Ferðsla	105
4.1.2	Tekniskar veitingar	105
4.2	KARMAR	106
4.2.1	Lógir á økinum	107
4.2.2	Byggisamtyktir	107
4.2.3	Politikkir	107
4.2.4	Ætlanir	107
4.3	GRUNDARLAG	108
4.3.1	Ferðsla	109
	Ferðslutrygd	109
	Vegaflokkingar	110
	Parkering	112
4.3.2	Útbyggingar av vegakervinum	113
	Innkomuvegur til Havnar	113
	Vegasamband millum Marknagilsvegin og innkomuvegin	114
	Glyvursvegur	114
	Eysturoyartunnilin	114
	Sandoyartunnilin	115
4.3.3	Grøn ferðsla	115
	Gøtuskipan	115
	Gongu- og súkkubreytir	117
	Bussleiðin	117
4.3.4	Tekniskar veitingar	120
	Vatnveiting	120
	Kloakkir	123
	Fjarhitaskipanin	127
	Burturkast	128
	Kirkjugarðar	129

- UNDIRSTØÐUKERVIÐ ER HJARTAÐ OG ÆÐRARNAR Í KOMMUNUNI. TÍ ER EITT VÆLVIRKANDI OG STØÐUGT UNDIRSTØÐUKERVI EINS TÝÐNINGARMIKIÐ FYRI KOMMUNU SUM HJARTASLÁTTUR FYRI OKKUM MENNISKJU.

Evnið Undirstøðukervið snýr seg um planlegging av Tórshavnar kommunu í mun til allan útbúnað, sum er neyðugur í einum vælvirkandi samfelagi. Tað snýr seg um vegir, gøtur og ferðslu, bæði bleyta og harða ferðslu. Tað snýr seg eisini um planlegging av leiðingum av tekniskum slag til kloakk, vatnveiting, streymveiting og samskipti. Undirstøðukervið fevnir eisini um planlegging av burturkasti og tyrving, umframt um kirkjugarðar og veiting av nóg nógvum gravarpláss.

VIT VIRKA FYRI:

LEIÐINGAR

- > at allir borgarar í kommununi hava støðuga veiting av reinum vatni
- > at bøta um og støðugt endurnýggja verandi kloakleiðingar
- > at útleiðingarnar verða savnaðar og spillvatnið reinsað og leitt út á streymasjógv
- > at nýggjar vatnleiðingar eru úr umhvørvisvinarligum tilfari
- > at spillivatn og regnvatn verða atskild, soleiðis at spillivatn verður leitt út á streymasjógv og regnvatn verður leitt út í áirnar
- > at fjarhitaneið verður útbyggt, soleiðis at fleiri almennir bygningar og privatir borgarar fáa møguleika at verða knýttir upp í fjarhitaneið
- > at nøktandi gøtuljós eru fram við almennum vegi, og at alsamt fleiri gøtuljós hava orkusparandi LED-perur

FERÐSLA

- > at tað skal vera trygt at ferðast í ferðsluni
- > at farandi skal vera eftir vegakervinum hjá øllum sløgum av ferðandi
- > at fleiri velja súkklu ella gjaldfría bussin fram um bilin; hetta bæði fyri betri heilsu, minni trokan á vegunum og fyri at minka um útlátið av vakstrarhúsgassi
- > at skapa góð gøtusambond millum býarpartar, náttúru- og mentanarmøguleikar í kommununi og soleiðis stuðla undir bleytu ferðsluna og meira rørslu

BURTURKAST OG TYRVING

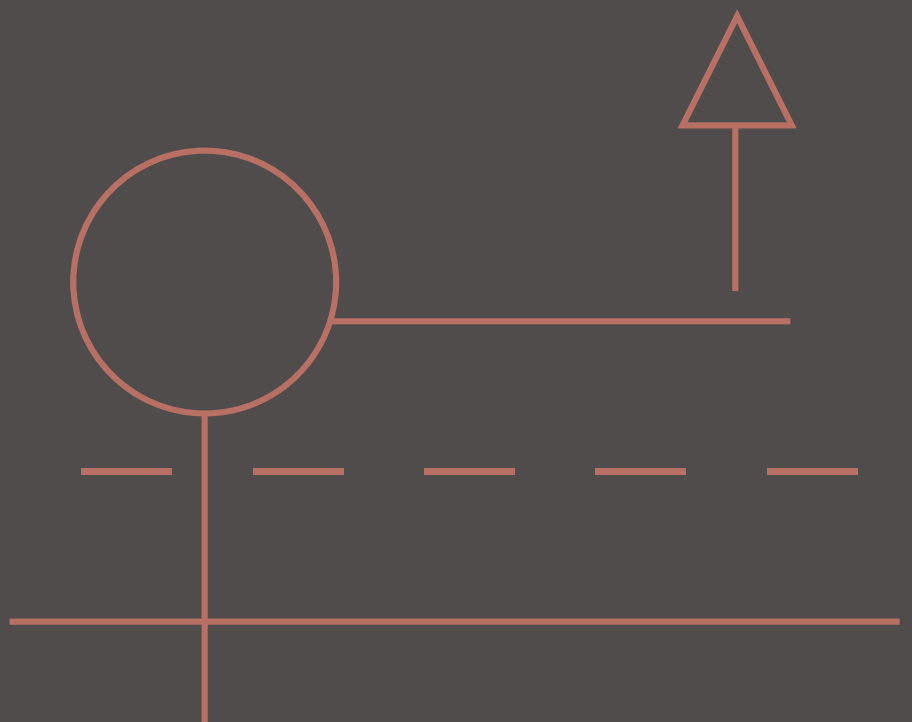
- > at minka burturkastið í kommununi og økja endurnýtsluna
- > at hitin frá brenningini av burturkasti verður nýttur at hita bygningar gjøgnum fjarhitaskipanina og soleiðis at varðveita orkuna í ringrás
- > at betra um umstøðurnar og møguleikarnar fyri at skilja burturkast í sambandi við planlegging av nýggjum økjum.

4.1 LEIÐ- REGLUR >

UNDIRSTØÐUKERVIÐ ER EIN TÝDNINGARMIKIL HORNASTEINUR Í SAMFELAGNUM. TAÐ ER EIN GRUNDLEGGJANDI TÆNASTA TIL BORGARAR OG VINNULÍV, SUM KREVUR LUTFALSLIGA NÓGVAN PENING TIL RAKSTUR OG VIÐLÍKAHALD. SAMSTUNDIS ERU ÍLÖGURNAR Í UNDIRSTØÐUKERVIÐ OFTA STÓRAR.

UNDIRSTØÐUKERVIÐ HUGSA VIT ALOFTAST IKKI UM, TÁ ALT ER Í LAGI, MEN TAÐ KANN ELVA TIL STÓRT HØVUÐBRÝGGJ, TÁ EITTHVØRT Í UNDIRSTØÐUKERVINUM SVÍKIR. TÓRSHAVNAR KOMMUNA ARBEIÐIR VIÐ HESUM LEIÐREGLUM, TÁ UNDIRSTØÐUKERVIÐ VERÐUR SKIPAÐ.

4.1.1 FERÐSLA

Tá nýggj øki verða lögð út til bústaðarøki, skal samstundis tryggjast, at vegakervið er framtíðartryggjað og sostatt ført fyri at leiða ferðsluna í framtíðini, bæði tá talan er um mongd av ferðandi og slag av akførum. Samstundis skulu neyðug átøk gerast fyri at tryggja øll í ferðsluni.

Ferðslutrygd hevur sera høga raðfesting hjá kommunu og landi og skal verða tikin við, tá vegakervið til nýggj bústaðarøki verður gjørt.

Yvirskipað eru vegirnir, sum eru í Tórshavnar kommunu, soleiðis flokkaðir:

Landavegir eru til gjøgnumkoyrandi ferðslu og binda býir og bygdir saman. Fáar íbindingar eru til býarøki fram við landavegnum.

Ringvegir eru eisini til gjøgnumkoyrandi ferðslu, har dentur er lagdur á framkomuleika og at ferðslutrygdin er góð fyri bilar og bleyta ferðslu.

Sambindingarvegir knýta saman ringvegir og býlingsvegir; ferðslutrygdin er góð fyri allar ferðslubólkar.

Býlingsvegir og bústaðarvegir, sum binda saman einstøku eindirnar í býlingunum, eitt nú til skúlar, barnaansingarstovnar o.a., hava góða ferðslutrygd fyri allar ferðslubólkar.

Aðrir vegir binda saman einstøku eindirnar í býlingunum.

Framtíðar býarvøkstur krevur eisini nýggjar atkomuvegir, og fleiri teirra verða í brekkum. Gerð av býlings- og bústaðarvegum tekur atlit til vegareglur við støði í norskum reglum. Tað merkir, at hallið í mesta lagi skal vera 80 o/oo, undantak kann vera 100 o/oo fyri stuttar teinar. Vertikalkurvar við íbúingum skulu hava ein radius í minsta lagi 60 metrar.

Tórshavnar kommuna arbeiðir støðugt við at tryggja, at allir nýggir býlings- og bústaðarvegir

frá høvuðsvegum til býarvakstrarøkini verða gjørdir við halli minni enn 80 o/oo. Hvar vegirnir liggja best, verður støða tikin til, tá farið verður undir at fremja býarvøkstur.

4.1.2 TEKNISKAR VEITINGAR

Spillivatnsleiðingar verða lagdar sambært góðkendari spillivatnsætlan. Spillivatnsætlanin er sett í verk sambært §18 í løgtingslóg nr. 134 frá 29. oktober 1988 um umhvørvisvernd. Tað er sambært lógargrundarlagnum álagt kommununi at gera eina heildarætlan fyri, hvussu spillivatn í kommununi verður leitt burtur. Hetta fyri at tryggja at spillivatn verður leitt burtur á ein skipaðan hátt, og fyri at fyribyrgja umhvørvisdálking og heilsuvanda. Arbeitt verður í løtuni við at dagføra spillivatnsætlanina fyri Tórshavnar kommunu.

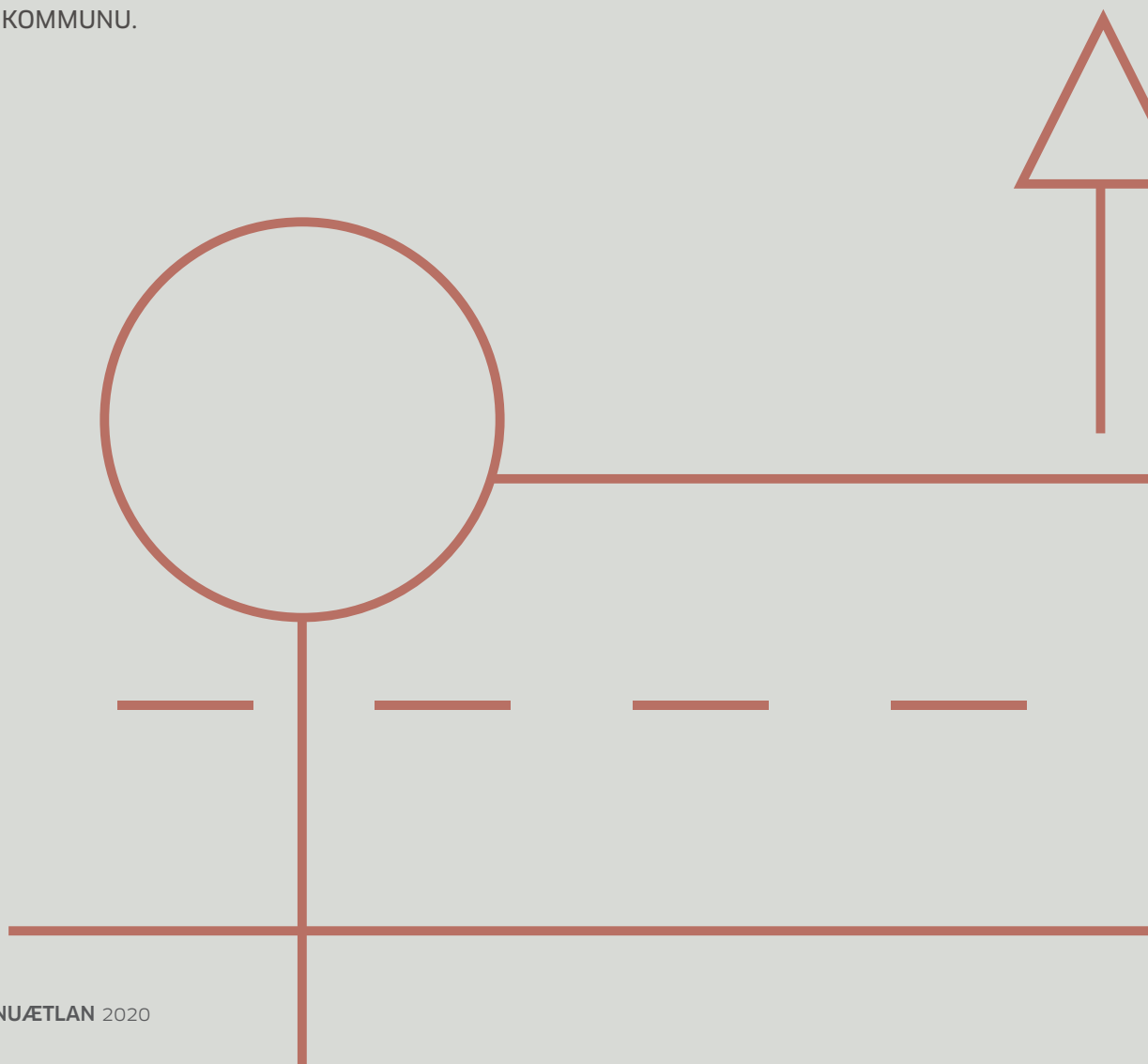
Vatnverkið eigur og hevur ábyrgdina av vatnleiðingum á kommunalum øki. Vatnleiðingar verða lagdar út til nýggjar útstykingar. Borgarin eigur vatnleiðingina inni á egnum øki, og hann hevur eisini ábyrgdina av henni.

Í Tórshavn er gjørligt hjá borgarum og almennum stovnum í nøkrum býlingum at fáa fjarhita. Veitingarnetið við fjarhita verður støðugt útbyggt í Tórshavn, soleiðis at uppافتur fleiri almennir stovnar og privatir kundar fáa móguleika fyri at verða knýttir upp í fjarhitanetið. Soleiðis kunnu vit gagnnýta avlopsorku frá Brennistøðini á Hjalla og EL-verkinum hjá SEV á Sundi til at hita bygningar og vatn. Tórshavnar Kommuna og SEV eiga Fjarhitafelagið.

Tórshavnar kommuna veitir eisini gøtuljós fram við almennum vegum. Kommunan hevur gjørt íløgu í stýriskipanir til gøtuljós, sum gera tað móguligt at stilla og fjarstýra gøtuljósini eftir árstíð og øðrum viðurskiftum og á tann hátt minka orkunýtsluna. Alsamt fleiri gøtuljós hava eisini orkusparandi LED-perur.

4.2 KARMAR >

FYRI UNDIRSTØÐUKERVIÐ ERU SERLIGA HESAR LÓGIR, ÆTLANIR OG POLITIKKIR, IÐ ATLIT SKULU TAKAST TIL Í SAMBANDI VIÐ ARBEIÐIÐ VIÐ UNDIRSTØÐUKERVINUM Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU.

4.2.1 LÓGIR Á ØKINUM

- Løgtingslóg um býarskipanir og byggisamtyktir
- Løgtingslóg um matrikulering og sundurbýti v.m.
- Løgtingslóg um friðan av fornminnum og bygningum
- Løgtingslóg um landsvegir
- Løgtingslóg um umhvørvisvernd
- Løgtingslóg um verju av havumhvørvinum
- Løgtingslóg um náttúrufríðing

4.2.2 BYGGISAMTYKTIR

- Almenna byggisamtyktin
- Serstakar byggisamtyktir

Tórshavnar kommuna nýtir almennu byggisamtyktina og serstakar byggisamtyktir til at gera neyvari ásetingar um bygging í allari kommununi. Her undir eisini ásetingar fyri fríøki.

Ein góðkend byggisamtykt er fyritreyt fyri, at kommunan kann geva byggiloyvi. Byggisamtyktin eigur at samsvara við býarskipanina, hvat ásetingum um byggjðki, vegaskipan, leiðingum, parkering og kirkjugørðum viðvíkur.

Ásetingarnar fyri bústaðardeplarnir eru tær fyri 3. grundumráði, ið er lagt út til bústaðarbygging, vinnubygging, miðstaðarendamál og almenn endamál.

4.2.3 POLITIKKIR

- Umhvørvispolitikkur fyri Tórshavnar kommunu
- Parkeringspolitikkur fyri Tórshavnar kommunu

4.2.4 ÆTLANIR

- Samferðsluætlanin (LV) 2018 - 2030
- Ferðslutrygdarætlanin 2008 - 2015
- Spillivatnsætlan 2011 - 2015

4.3 GRUNNDAR- LAG >

UNDIRSTØÐUKERVIÐ ER EIN TÝDNINGARMIKIL HORNASTEINUR Í SAMFELAGNUM. TAÐ ER EIN GRUNDEGGJANDI TÆNASTA TIL BORGARAR OG VINNULÍV, SUM KREVUR LUTFALSLIGA NÓGVAN PENING TIL RAKSTUR OG VIÐLÍKAHALD. SAMSTUNDIS ERU ÍLØGURNAR Í UNDIRSTØÐUKERVIÐ OFTA STÓRAR.

UNDIRSTØÐUKERVIÐ HUGSA VIT ALOFTAST IKKI UM, TÁ ALT ER Í LAGI, MEN TAÐ KANN ELVA TIL STÓRT HØVUÐBRÝGGJ, TÁ EITTHVØRT Í UNDIRSTØÐUKERVINUM SVÍKIR.

4.3.1 FERÐSLA

Evnið 'Ferðsla' snýr seg um vegir, gøtur og leiðir, ið binda kommununa saman. Hesar leiðir skulu mennast, soleiðis at ferðslan í kommununi er trygg og smíðlig, samstundis sum atlit verður tikið til umhvørvið rundanum.

Ferðsla hevur stóran týdning fyri okkum øll. Tí er ein ferðsluskipan partur av kommunuætlanini. Ferðsluskipanin tekur støði í framtíðar býarvøkstri, ferðsluteljing, ætlaðum vegaverkætlanum og ferðslutrygdarloysnum, smbr. ferðslutrygdarætlanina hjá kommununi.

Vegir, gøtur og tann almenna samferðslan binda saman ferðsluna fyri tey súkklandi, ferðandi í bili og tey almennu flutningsfórin. Kommunala vegakervið skal mennast, soleiðis at vit øll kunnu koma skjótt og trygt fram, samstundis sum vakra umhvørvið við vegirnar skal mennast og varðveitast.

Bilur er mest nýtt flutningsakfar í Havn, helst orsakað av veðurlagnum og nógvu brekkunum. Ferðslan hevur verið støðugt vaksandi seinastu árin, og roknast kann við at ferðslan økist, so hvørt vit verða fleiri og fleiri. Samsvar skal tí vera millum býarvøkstur og áhaldandi útbygging og menning av vegakervinum og samferðslumøguleikum í Tórshavnar kommunu.

Í teimum nýggju býarpørtunum skal tryggjast, at vegakervið er útgjørt til ferðslunøgdina og

ferðslumynstrið, ið eru væntandi í framtíðini. Vegakervið hevur sera stóran týdning fyri býarvøkstur og skipanina av nýggjum býlingum. Vegakervið skal kunna handfara framtíðar ferðslu, og tryggjast skal, at neyðugar fyriskipanir eru til staðar, soleiðis at øll ferðandi kunnu nýta vegakervið á tryggan hátt.

Ferðslutrygd

Til tess at betra um ferðslutrygdina verður miðvíst arbeitt fyri at innrætta umhvørvið rundan um vegir, so at ferðslutrygdin verður betri hjá øllum í ferðsluni. Hetta kann til dømis gerast við at nýta skeltir og ferðvísara.

Eitt trygt vegakervi umfatar alt vegaumhvørvið, sum skal skipast so, at øll kunnu ferðast trygt. Hetta merkir, at sniðgevingin á vegnum og vegaumhvørvinum skal verða leiðandi og vísa teimum ferðandi, hvør atburður er hóskandi júst her. Tí verður dentur lagdur á, at vegakervið í Tórshavnar kommunu verður lagað til tað visuella ferðsluumhvørvið, har økið rundan um vegin eisini verður ein partur av býargóðskuni.

Arbeitt verður sambært Ferðslutrygdarætlan fyri Føroyar og út frá einari nullhugsjón í ferðsluni. Hugsjónin er, at eingin skal doyggja ella fáa álvarsligt mein í vegaflutningsskipanini.

GRUNDARLAG

Vegaflokkingar

Skotið verður upp at brúka eina vegaflokkingsarskipan við stöði í ásetingum, ið galdandi eru fyri vegakervið í Danmark.

Flokkingin er skipað soleiðis, at vegastrekkini í kommununi eru býtt eftir slag av vegi og hámarksferð, ið er ásett eftir, hvat vegirnir verða nýttir til:

- **Landavegir** eru til gjøgnumkoyrandi landsferðslu; vegirnir hava góðan framkomuleika og ferðslutrygdin er góð. Bert fáar íbindingar eru til býarøki fram við landavegunum.
- **Ringvegir** eru eisini til gjøgumkoyrandi ferðslu; dentur er lagdur á framkomuleika og at ferðslutrygdin er góð, bæði fyri bilar og bleyta ferðslu.
- **Sambindingarvegir** knýta saman ringvegir og bústaðarvegir; ferðslutrygdin er góð fyri allar ferðslubólkar.
- **Býlingsvegir** og bústaðarvegir eru vegir, sum binda saman einstøku eindirnar í býlingunum, m.a. til skúlar, barnaansingarstovnar o.a. Ferðslutrygdin er góð fyri bleytu ferðsluna.
- **Aðrir vegir** binda saman einstøku eindirnar í býlingunum.

Vegaflokking	Býarøki Km/t	Óbyggt øki Km/t	Ársmiðalferðsla um samdøgrið Bilar/dag
Landavegir	-	60-80	10.-20.000
Ringvegir	50-70	60-80	10.-15.000
Sambindingarvegir	40-60	50-80	5.-15.000
Býlingsvegir	40-50	40-60	< 5.000
Aðrir vegir	30-50	30-50	< 3.000

Vegir og ferðsla

- Ringvegur
- Landavegur
- Býlingsvegur
- Sambindingarvegur

Uppskot til linjuföring

- Glyvursvegur
- Innkomuvegur

➤ EITT STÓRT YNSKI FRÁ KOMMUNUNI ER TÓ, AT FØROYA LANDSSTÝRI GEVUR KOMMUNUM HEIMILD AT TAKA GJALD FYRI PARKERING Í ÁVÍSUM ØKJUM. TAÐ KANN MINKA UM TRÝSTIÐ Á VERANDI PARKERINGSØKI Í MIÐBÝNUM.

Parkering

Á heysti 2015 samtykti býráðið parkeringspolitikk fyrri Tórshavnar kommunu. Kommunan fremur átøk úr parkeringspolitikkinum í verki. Endamálið er stigvíst at dagføra og betra parkeringsviðurskiptini í kommununi.

Nógv trýst er á parkeringsøkjunum í miðbýnum í Havn. Arbeitt verður við fleiri móguligum loysnum fyrri at royna at nækta tørvin á bæði stutt- og langtíðarparkerung. Ein loysn, ið verður kannað, er ein móguligur parkeringstunnil undir Havnini. Aðrar loysnir, ið hava verið umrøddar, eru at gera parkeringshús ella parkering skjallara.

Eitt stórt ynski frá kommununi er tó, at Føroya Landsstýri gevur kommunum heimild at taka gjald fyrri parkering í ávísium økjum. Tað kann minka um trýstið á verandi parkeringsøki í miðbýnum. Tað kann eisini gera, at áhugi verður frá privatum at gera parkeringshús ella parkering skjallara í býnum.

Í 2016 varð eitt stórt parkeringspláss gjørt á Hálsi í sambandi við útbyggingina av høllini. Á hesum plássum ber eisini til at langtíðarparkera. Í 2019 varð Bussleiðin lögð um, og allar bussleiðir steðga nú við parkeringsplássinum har. Hetta er liður í eini roynd at flyta langtíðarparkerungina longur burtur frá miðbýnum, soleiðis at parkeringspláss í miðbýnum í størri mun kunnu vera til viðskiftafólk hjá handlum og øðrum tænastrum mitt í býnum.

Eitt er at økja um talið á parkeringsbásnum. Tórshavnar kommuna arbeidir eisini støðugt við at geva borgarum og vitjandi eina betri talgilda tænastru. Tí ber nú til at fáa dagfórðar upplýsingar um staðsetingar og móguligar tíðaravmarkingar á parkeringsbásnum á Argjum, á Hálsi og í miðbýnum.

Stigvíst verður kortið víðkað til at fata um alla kommununa.

Parkeringsøkini í Tórshavn eru skipaði soleiðis og við ymiskum tíðaravmarkingum:

- Parkeringsøki í miðbýnum.
- Á Hálsi: Títlingsvegur, Heykavegur og Staravegur.
- Á økinum hjá SMS og Tjaldurs Apoteki.
- Við Havnarskrivstovuna á Eystaru Bryggju.
- Við Landssjúkrahúsið.

Parkeringsøkið á Argjum er á Argjavegi (frá Rættargøtu til Traðagøtu) og á Traðagøtu (frá Argjavegnum til Fíggjarmálaráðið).

Parkeringsansarar hava eftirlit við parkeringini. Gjaldið fyrri ólógliga parkering er 200 krónur.

4.3.2 ÚTBYGGINGAR AV VEGAKERVINUM

Vegakervið í Føroyum verður áhaldandi útbyggt, bæði kommunalt og hjá Landsverki. Hetta er neyðugt til tess at betra um samferðslumøguleikarnar í Føroyum, at kunna rúma vaksandi tali av akførum og fyri at kunna beina eina vaksandi framtíðar bilferðslu suður- og norður um Havnina, trygt rundan um bústaðarøki.

Umframt verandi vegir í dag fevnir framtíðar vegakervið í Tórshavnar kommunu um hesar ætlaðu nýggju vegirnar.

Innkomuvegur til Havnar

Ætlanin er at gera veg frá Kaldbaksfjarðarvegnum uttan um verandi bygd økir til Velbastaðvegin. Nýggi innkomuvegurin fer at beina stóran part av ferðsluni uttan um kommunalu vegirnar í Tórshavnar kommunu. Innkomuvegurin er býttur upp í tveir partar. Fyrsti partur fer úr Kaldbaksfjarðarvegnum til Oyggjarvegin og annar partur úr Oyggjarvegnum til Velbastaðvegin í Havnardali.

Samferðslumálaráðið og Tórshavnar kommuna gjørdur í oktober 2016 semju um, hvussu fyrsta byggistig av innkomuvegnum skuldi gerast. Avtalan fevndi um at gera innkomuvegin frá Kaldbaksfjarðarvegnum við Skarðshjalla, umvegis nýggja rundkoyring við Hvítanesvegin, oman

fyri munnar til Eysturoyartunnilin, norður um Havnina og til Krákugjógv við Oyggjarvegin. Avtalað var, hvat ávikavist land og kommuna skuldu gera og nær. Seinasti teinurin skuldi vera ein tunnil frá Villingardalsvegnum og vestureftir til Oyggjarvegin. Hesin nýtist ikki at vera liðugur, tá Eysturoyartunnilin letur upp. Restin av avtaluni skuldi verða framd, tá Eysturoyartunnilin verður tikin í nýtslu.

Enn er ikki endaliga gjørt av, hvussu vegurin skal gerast frá Villingardalsvegnum til Oyggjarvegin. Tórshavnar kommuna og Landsverk skulu í felag finna út av, hvør loysn verður gjørd.

Annar parturin av innkomuvegnum verður íbúndin oman fyri vegin undir Krákugjógv, fer eftir verandi Oyggjarvegi til á leið við Hotel Føroyar og síðani vestur til Velbastaðvegin vestan fyri fjósið í Havnardali.

Verkætlanin er undir viðgerð, og fleiri kanningar mugu gerast í samstarvi við Landsverk fyri at staðseta vegaføringarnar endaliga.

Við innkomuvegnum, tá hann er endaliga framdur, verður móguligt at koyra uttan um bygd øki, tá farið verður ígjøgnum Havnina. Hetta fær stóran týdning í sambandi við Sandoyar- og Suðuroyartunnilin, tá tey, ið búgva uttan fyri Havnina, kunnu koyra uttan um bygd øki, tá tey skulu norður- ella suðureftir.

➤ TÓRSHAVNAR KOMMUNA YNSKIR AT STUÐLA UNDIR, AT MUNANDI FLEIRI BORGARAR GANGA, SÚKKLA ELLA VELJA BUSSLEIÐINA FRAM UM BILIN. TAÐ SKAL VERA LÆTT AT VERA VIRKIN OG TAKA LUT Í SAMFELAGNUM UTTAN AT BRÚKA BIL.

Vegasamband millum Marknagilsvegin og innkomuvegin

Sum liður í verkætlanini at gera nýggjan innkomuveg til Havnar, sum Landsverk stendur fyri, er eisini ætlanin at gera nýtt vegasamband millum Marknagilsvegin og innkomuvegin. Eftir ætlan verða vegirnir knýttir saman við vegasambandi, sum verður íbundið tætt við nýggju skúlaran í Marknagili.

Yvirskipaða vegakervið í høvuðsstaðnum verður sostatt samanhangi úr Hoyvík og út á Argir, eftir brúnni um Sandá og knýtt í nýggja Glyvursvegin.

Hetta ger alt økið í Vesturbýnum, á Norðasta Horni og á Argjum lættari atkomuligt til víðari býarmenning, samstundis sum tað kann leiða nógva ferðslu út um Miðbýin í Havn.

Glyvursvegur

Glyvursvegur er dagfærdur frá Brúnni um Sandá og niðan til Skúlan á Argjahamri. Eftir ætlan verður Glyvursvegurin í framtíðini eisini dagfærdur longur suður eftir Glyvursnesi. Hetta ger økið á Glyvursnesi lættari atkomuligt til víðari býarmenning, eins og tað fer at lætta munandi um atkomuna til golfvøllin.

Verður í framtíðini gjørt av at fara undir býarmenning og bústaðarbygging á Glyvursnesi, verður Glyvursvegur ein av høvuðsferðsluæðrunum til hetta økið.

Verður tað í framtíðini gjørt av at fara undir at gera ein altjóða flogvøll á Glyvursnesi, er hugsandi, at eitt heilt nýtt vegakervi skal gerast, sum knýtir flogvøllin beinleiðis upp í vegakervið rundan um Havnina, eins og Landsverk hevur skotið upp í Samferðsluætlanini 2018 – 2030.

Tá eiga móguleikar við at knýta Glyvursveg upp í nýggja vegakervið at kannast nærri og umhugsast.

Eysturoyartunnilin

Fyrsta skotið í Eysturoyartunlinum varð latið av 21. februar 2017. Undirsjóvartunnilin knýtir Skálafjørðin og Havnina saman og er 11.250 metrar langur. Tunnilin stytir um farleiðina millum Tórshavn og Runavík/Strendur, Klaksvík og Toftir.

Í sambandi við gerð av Eysturoyartunlinum er vegasamband gjørt frá rundkoyringini við tunnilmunnan á Hvítanes til staðið, har nýggi innkomuvegurin verður frá Kaldbaksfjarðarvegnum við Skarðshjalla. Hetta letur upp fyri í størri mun at leiða ein part av ferðsluni norðan- og vestaneftir uttan um býin. Tá Sandoyartunnilin er skotin ígjøgnum og báðir partar av innkomuvegnum eru gjørdir, kann ferðsla sunnaneftir eisini koyra uttan um býin á veg norður- ella vestureftir.

Sandoyartunnilin

Tann 10,9 kilometra langi tunnilin fer at knýta Sandoyinna fasta í meginpartin av føroyska vegakervinum. Boringin av Sandoyartunnilinum byrjaði í Traðardali 27. juni 2019. Sandoyartunnilin kemur upp í Traðardali millum Skopun og Sand, og streymoyarmegin kemur hann upp á Gomlurætt.

Ferðingin millum Streymoynna og Sandoyinna verður munandi stytta; men størsti fyrimunurin er, at fólk tá kunnu ferðast alt samdøgrið. Eftir ætlan verður koyrandi ígjøgnum tunnilin í desember 2023.

Mett verður, at 300-400 bilar fara at koyra gjøgnum tunnilin um samdøgrið. Verður farið undir at gera ein Suðuroyartunnil, skal tann ferðslan leggjast afturat, og fara tá munandi fleiri bilar at koyra gjøgnum tunnilin um samdøgrið.

4.3.3 GRØN FERÐSLA

Tórshavnar kommuna ynskir at stuðla undir, at munandi fleiri borgarar ganga, súkkla ella velja bussleiðina fram um bilin. Tað skal vera lætt at vera virkin og taka lut í samfelagnum uttan at brúka bil. Hetta er lýst undir 'Mál 2' í Grønu Leiðini, sum er Umhvørvispolitikkurin hjá Tórshavnar kommunu.

Til tess at røkka hesum málinum ger Tórshavnar kommuna átøk, sum kunnu stuðla undir, at fleiri velja grønu leiðina.

Gøtuskipan

Gøturnar eru týðandi partur av uttandura frítíðarvirkseminum í kommununi. Verandi gøtur eru gjørdar yvir eini 20 ár, og arbeitt verður við at víðka munandi um hesar. Kommunan arbeidir við at gera eina samhangandi og lætt atkomuliga gøtuskipan í og kring Havnina, soleiðis at tað skal gerast dámligt og áhugavert at ferðast hjá fólki til gongu og á súkklu.

Nógvar gøtur eru í Havn, soleiðis at borgarar kunnu ferðast trygt millum býlingar og út í lendið kring býin. Hetta er serliga galdandi í nýggju býarpørtunum, har rúm hefur verið fyri at leggja gøturnar til rættis. Í eldri býarpørtum eru gøturnar ikki eins samhangandi. Tó ber til at ferðast trygt í hesum økjum eftir gøtum og vegum við lítlari ferðslu.

Í Tórshavn verður arbeitt við verkætlanini 'Ringurin', hvørs endamál er at binda gøturnar saman í ein ring kring Havnina. Gøturnar eru til fleirnýtisendamálar, so sum gongutúrar, renning, rossagøta, súkkling og so framvegis, tó ikki til motordrivnar súkkur og akfør.

Á kortinum síggjast útbygdar gøtuskipanir í Havn, umframt at stíplaða linjan vísir ætlaðu leiðina á verkætlanini 'Ringurin'. Hetta er áhaldandi arbeiði. Nakrar av hesum gøtum, sum tilsamans skulu verða 'Ringurin' eru gjørdar, meðan aðrar gøtur eru eftir at fremja í verki.

Upplivingin av gøtum verður stöðugt víðkað við at gera eina røð av virknis- og vitjanarstöðum á rutuni. Hetta fyri at leggja dent á teir fjøltáttaðu móguleikarnar, sum eru í kommununi fyri fólk í øllum aldri, sum bæði geva móguleika fyri rørslu og frálíkari náttúruuppliving.

Teir grønu frilendiskilarnir eru óbygd øki, skipað við gøtum, og eru til uppihald og frítíðarítriv. Ansast skal væl eftir teimum virðum, sum har eru, tá nýggj býarbygging verður skipað. Tá gøtuskipanin verður útbygd, skal atlit takast til markviðurskipti, staðlýsing og planting.

Kommunan arbeidir stöðugt við at økja um útboðið av gøtum. Gøturnar skulu merkjast, og kommunan eigur at kunna borgarar, tilflytarar og ferðafólk um gøturnar við skelting og faldarum.

Gøtuskipan

- Gøtuskipanir
- Ringurin

Gongu- og súkklubreytir

Gongubreytir eru gjørdar fram við flestu vegum í Havn, umframt at fleiri gøtur eru gjørdar og fleiri verða gjørdar millum býlingarnar og í ymsu fríøkjunum í kommununi.

Fyri at betra um ferðslutrygdina og at gera tað høgligari at ferðast á annan hátt enn í bili, eru ávísir menningarmøguleikar við at gera gongu- og súkklubreytir fram við vegnum.

Alsamt fleiri og fleiri velja at súkkla heldur enn at koyra í bili. Havnin er ein eyðsæddur súkkklubúr, har fjarstøðan er stutt og veðrið er milt. Hóast regn og vind, eru sera góð klæðir til endamálið og súkkklurnar væl útgjørdar til brekkurnar við nógvum gervum.

Í Havn er ikki súkkklubreytaskipan, og tí verður ofta súkklað á vegnum ella á gongubreytini. Hetta er ein ótrygg ferðsluloygn á stóru vegunum, har ferðsluhámarkið er upp í 80 km/t.

Býráðið hevur samtykt at fara undir at gera súkkklubreytir fram við teimum stóru vegunum. Harumframt arbeiðir kommunan við eini verkætlan, har Tórshavnar kommuna miðvíst og yvirskipað skal leggja til rættis, so Havnin verður ein góður súkkklubúr.

Ymisk sløg av súkkklubreytum kunnu gerast, sum stuðla undir meira súkkling og betri trygd hjá súkklandi. Her kunnu nevast:

- **Súkkklubreyt sum partur av koyribreytini**
Partur av koyribreytini er ætlaður súkklum. Hetta kann verða merkt við málaðum strípum
- **Súkkklubreyt fram við vegunum**
Súkkklubreyt í egnari breyt fram við vegnum
- **Súkkluleið við ferðtálmaðar bygdarvegir og bústaðarvegir**
Súkkluleið á bygdar- og bústaðarvegum, har ferðin er avmarkað til 20-30 km/t.

Har bleyt ferðsla og bilar ferðast á somu breyt, skal mongdin av akførum vera avmarkað og ferðin sett niður til 30-40 km/t. Fyri at verja bleytu ferðsluna ber til at skipa fyri ferðtálmandi átøkum.

Málið hjá býráðnum er, at gangandi og súkklandi fáa munandi tryggari umstøður í ferðsluni.

Bussleiðin

Almenna samferðslan í Tórshavnar kommunu er á høgum stigi. Tann 1. apríl 2019 kom nýggj ferðaætlan fyri Bussleiðina í gildi, sum útbyggir bussleiðina munandi við fleiri leiðum, fleiri fráferðum, at bussarnir koyra longri út á kvöldið í vikuskiftinum, umframt at bussarnir nú eisini koyra sunnudagar.

Tað er gjaldfrítt at fara við bussinum. Kommunan ynskir at varðveita hesa skipan í framtíðini sum eina góða tænastu til allar borgarar í kommununi. Góð almenn flutningstænasta skal verða tryggjað við at tillaga bussleiðina, so hon koyrir út í nýggju býarvakstrarøkini, so hvørt sum økini verða gjørd liðug. Tá farið verður í holt við at skipa byggingina í økjum, eigur at verða hugsað um, at tað ikki skal vera langt at ganga til busssteðgistøðini.

Málið er at Bussleiðin skal vera eitt veruligt alternativ til at ferðast við bili.

1 **2**
3 **4**
5 **6**
7 **8**

RINGLEIÐIN

GRUNDARLAG

KOLLAFJØRÐUR

Norðuri í Sundi

skúlin

SIGNABØUR

KALDBAK

skúlin

Kaldbaksbotnur

Frískúlin

Til Havnar

skúlin

VELBASTAÐUR

Til Havnar

KIRKJUBØUR

við kirkjuna

6

7

8

GRUNDARLAG

4.3.4 TEKNISKAR VEITINGAR

Tekniskar veitingar teljast millum kjarnu-uppgávuvarnar hjá kommununi.

Neyðugt er tí áhaldandi at viðlíkahalda og útbyggja teknisku leiðingarnar í kommununi, soleiðis at borgarar og vinnulív fáa reint vatn og skipaði kloakkviðurskipti.

Ruskinnsavning og burturbeining av ruski er eisini ábyrgd hjá kommununi. Í Tórshavnar kommunu er tað Kommunala Brennistøðin, ið stendur fyri hesum.

Harumframt veitir Fjarhitafelagið fjarhita til sethús, vinnulív og almennar stovnar í býnum. Fjarhitafelagið gagnnýtir avlopshita frá Brennistøðini á Hjalla og frá EL-verkinum á Sundi.

Tórshavnar kommuna hevur harumframt ábyrgd av at veita nóg mikið av kirkjugarðsplássi.

Vatnveiting

Kommunan veitir húsarhaldum, virkjum og stovnum um 4,2 milliúnir tons av brúksvatni um árið. Regnvatn verður savnað í 13 vatnbrunnar. Teir báðir størstu í kommununi eru í Villingadali og Havnardali og geva ávikavist uml. 2,1 og 0,9 milliúnir tons um árið. Hesir báðir brunnarnir veita alt vatnið til Havnar og Hoyvíkar. Vatnskorpan á brunnunum er so mikið høg í lendinum, í Villingadali 274 m yvir havinum, at vatnið rennur av sær sjálvum til allar býarpartar. Á Argjum er tó neyðugt at pumpa vatnið niðan til nýggjastu býlingarnar.

Meginparturin av øllum reinsaðum vatni kemur úr brunninum í Villingadali, meðan reinsiorkan í Havnardali er meira avmarkað.

Mett verður, at nóg mikið av vatni er til at nøkta núverandi tørv. Men fyri áhaldandi at kunna nøkta tørvin á reinsaðum drekkivatni til borgarar, virki og stovnar í Hoyvík, Tórshavn, Argjum og á Norðasta Horni, við atliti at øktum virksemi og stórum býarvøkstri, kann skjótt verða neyðugt við útbyggingum.

Møguleiki er t.d. at økja vatngoymsluna í Villingadali við 250.000 m³, sum svarar til eina øking á 50 prosent, við at hækka byrgingina við tveimum metrum.

Í Havnardali er nóg mikið av vatni, men avmarkað reinsiorka. Við einum nýggjum vatnreinsiverki til vatnbrunnin í Havnardali ber tí til at økja munandi um veitingina av reinsaðum vatni.

Av øðrum møguleikum er eisini at menna vatnveitingina við at seta upp vatnmátarar, sum halda eyga við, hvussu nógv vatn verður veitt gjøgnum ymsu leiðingarnar, og sum eisini kann geva skjótari ábendingar um møguligar smærri ella álvarsligari lekar. Hartil er eisini møguleiki fyri at minka munandi um vatnnýtsluna hjá borgarum, virkjum og stovnum við upplýsing og øðrum átøkum.

Sostatt ber til at fáa verandi vatnveiting at nøkta tørvin í nógv ár afturat, eisini hóast stórar útbyggingar standa fyri framman.

Bygdirnar hava egnar vatnbrunnar og vatnreinsiverk, sum vanliga veita nóg mikið av vatni. Tó kunnu avbjóðingar vera, tá óvanliga turt er gjøgnum longri tíð um summarið.

Vatnveiting

 Høvuðsleiðing

Kloakkskipan

— Leiðingar

Kloakkir

Galdandi umhvørvislógáva ásetur, at alt spillivatn og yvirflatuvatn verður leitt burtur í serleiðingum. Tilsamans eru umleið 470 km av spillivatnsleiðingum í Havn. Ásett er í landslóg um spillivatn, at allar kommunur skulu skipa og leiða spillivatn út á sjógv. Í ávísum økjum er spillivatnsskipanin ikki heilt nøktandi, og arbeið verður støðugt við at viðlíkahalda og bøta um skipanina, serstakliga í teimum økjum, sum í dag ikki lúka umhvørviskrøvini. Spillivatnsleiðingarnar í bygðunum eru eisini serleiðingar.

Spillivatn

Í dag verður spillivatnið í Tórshavnar kommunu einans reinsað við mekaniskari reinsan, t.v.s. at bara bitlar verða afturhildnir og øll loyst evni fara óviðgjørð út. Í nøkrum økjum hevur hvørt hús sín egna rottanga, meðan í øðrum økjum eru fleiri hús felags um smá mekanisk reinsiverk.

Í 2009 komu nýggj krøv á spillivatnsøkinum, sum krevja

- Kortlegging av øllum spillivatnsleiðingum og skráseting av, hvørjum tilfari leiðingarnar eru gjørdar av
- At alt spillivatnið verður leitt út á streymasjógv. Einku skal renna í áir og vøtn ella út í havnarøki, har lítil útskipting er av sjógv
- At útleiðingar verða savnaðar í størri útleiðingar. Nógvar smærri útleiðingar hava verið vanligar. Miðað eigur at verða ímóti at samla hesar í ein tunnil, sum leiðir vatnið gjøgnum eitt nýmótans reinsiverki, har spillivatnið verður mekaniskt, biologiskt og kemiskt reinsað, soleiðis at mikroplast, evnafrøðilig evni, medisínrestir o.a. verður reinsað úr, áðrenn restin verður leitt út á streymasjógv.

Tórshavnar kommuna arbeiðir við at skilja spillivatn og yvirflatuvatn við at leiða spillivatnið í stongdum PP-rørum út á streymasjógv, meðan yvirflatuvatnið verður leitt til áir.

Nógvar kloakkir eru tíverri í ógvuliga ringum standi. Tí verða flestu pengar brúktir til at “slökkja eldar”, eitt nú tá kloakkir brotna. Tað merkir sostatt eisini, at minni peningur er til at arbeiða miðvíst frameftir við eini burðardyggari kloakkskipan.

Ætlanir eru tó gjørdar um at gera ein stóran spillivatnstunnil gjøgnum Havnina, sum kann savna og leiða spillivatnið út á Glyvursnes. Tá spillivatnið er savnað úti á Glyvursnesi, er møguligt at byggja eitt spillivatnsverk, sum kann reinsa fastar bitlar og onnur skaðilig evni úr vatninum, áðrenn tað verður leitt út á sjógv.

> ÆTLANIR GJØRDAR UM AT GERA EIN STÓRAN SPILLIVATNSTUNNIL GJØGNUM HAVNINA, SUM KANN SAVNA OG LEIÐA SPILLIVATNIÐ ÚT Á GLYVURS NES.

Yvirflatuvatn

Vanliga seyrrar tað mesta av regninum gjøgnum bleytar yvirflatur sum bø og onnur grøn øki og er tá sjáldan ein trupulleiki. Hinvegin eru sera nógvar harðar yvirflatur í býum í dag, eitt nú vegir, parkeringspláss og tekjur. Regnið seyrrar ikki gjøgnum hörðu yvirflatur og má tí leiðast út í áir sum yvirflatuvatn.

Hørðu yvirflaturar gerast fleiri, so hvørt sum vit byggja. Týðningarmikið er tí at hava virðing fyri stóru regnmongdunum, tá bygt verður. Nógva vatnið kann gera stóran skaða á bygningar, lendi og býarøki, og skulu neyðug atlit tí takast, tá útstykkingar verða gjørdar og tá bygt verður. Møguleikar eru fyri, at omanávatnið kann seinkast við færri hörðum fløtum og grúskílum fram við húsaveggjum, sum vatnið frá takgreinum kann seyra niðuri.

Í Tórshavnar kommunu verður yvirflatuvatnið ofta leitt í somu rørum sum spillivatnið. Arbeitt verður við at skilja spillivatn og yvirflatuvatn við at leiða spillivatnið í stongdum PP-rørum út á streymasjógv, meðan yvirflatuvatnið verður leitt í áir.

At lata yvirflatuvatn út í áir er tó ikki uttan trupulleikar. Um veturin slítast vegir av nýtsluni av píkum, umframt av salting av vegunum. Ein onnur dálkingarkelda er tað, ið rennur úr privatum túnum eftir bilvask, máling o.a. Tí samtykti býráðið í 2005 at áleggja umsitingini

at skipa so fyrri, at dálkað yvirflatuvatn verður reinsað so nær dálkingarkelduni sum gjørligt, so reina yvirflatuvatnið verður leitt út aftur í áir og vøtn.

Leiðingarnar eru ofta lagdar í nærmastu á, og áin er síðan lögð í rør og undir jørð. Tórshavnar kommuna arbeiðir við at lata áirnar upp aftur. Tá áir liggja í rørum, verður upphaldstíðin hjá vatninum minni, av tí at vatnið rennur skjótari ígjøgnum. Tískil kemur nógv trýst á, sum kann elva til vatnskaðar.

Ein máti at verja seg ímóti hesum er at halda vatninum so leingi sum móguligt á fyrsta staðnum. Tí er ynskiligt at arbeiða fram móti einum leisti um at hava fyrivarni við at lata áir aftur, bæði fyri at verja seg móti vatnskaða men eisini fyri at varðveita tær sjónligu áirnar í býnum.

Alt ov oftani henda tíverri vatnskaðar á lendi og bygningar, tá áir leypa, av tí at tær ikki megna at svølgja stórar mongdir av regni uppá stutta tíð. Ein máti at fyrbyggja hesum er at dýpa áirnar og soleiðis økja rúmdina. Hetta er gjørt við eitt nú Hoydalsá, og soleiðis er tann fyrrverandi trupulleikin við yvirflóð á fløtuni í Hoydølum loystur.

Fjarðhitaskipan

 Fjarðhitaskipan

Fjarhitaskipanin

Fjarhitafelagið veitir fjarhita til húski og virki í kommununi. Støðugur vøkstur hevur verið í talinum av fjarhitabrákarum. Í 2013 vóru 991 brúkarar knýttur í fjarhitanetið í høvuðsstaðnum, meðan talið í 2019 er umleið 1300 brúkarar.

Í dag er fjarhitaveiting mest útbygd í norðara parti av Hoyvík, tó at fjarhitaleiðingin nú er bygd út eitt nú til Blómubrekku og oman í Gundadal, har eitt nú Svímjöhøllin er knýtt uppí. Eisini er fjarhiti nú lagdur oman eftir Hoydalsvegnum. Hetta hevur latið upp fyri, at eitt nú SMS og Apotekið eru knýtt í Fjarhitanetið, eins og næmingaheimið Finsen. Fjarhitaleiðingar eru eisini lagdar, soleiðis at klárt er at knýta Glasir, Skúlan á Fløtum og Musikkskúlan upp í Fjarhitanetið, tá netið verður útbyggt til Vesturbýin. Somuleiðis er klárt at knýta fjarhita í byggingina Undir Kongavarða og Við Klingurstjørn, tá netið er útbyggt hagar.

Fjarhitin verður í høvuðsheitum framleiddur á kommunalu brennistøðini á Hjalla, hagani 84 prosent av hitanum varð framleiddur í 2018. Fjarhiti verður eisini framleiddur á EL-verkinum hjá SEV á Sundi. Harumframt er ætlanin, at hiti frá biogassverkinum á Skarðshjalla verður latin inn á fjarhitanetið. Nóg mikið av orku er til fjarhitaveitingina, sum hon er í dag, og veitingin virkar eftir ætlan. Fjarhitaveitingin er fíggað við brúkaragjaldi.

Arbeitt verður støðugt við at byggja út fjarhitaskipanina, og brúkaratalið væntast framhaldandi at vaksa. Ætlanin er at menna skipanina, so hon kann rækka einum størri parti av Hoyvík, Havn og Argjum, enn hon ger í lötuni. Hús og bygningar fara so við so við at kunna knýtast í skipanina, tá leiðingar eru lagdar til aðrar partar av býnum.

Tórshavnar kommuna og SEV eiga í felag Fjarhitafelagið.

- BRENNISTØÐIN Á HJALLA KOYRIR SO AT SIGA ALLAR TÍMAR Í ÁRINUM. Í 2018 BRENDI Í OVNINUM 92,4% AV SAMLAÐU TÍMUNUM Í ÁRINUM. TÁ ERU BERT STEÐGIR Í SAMBANDI VIÐ VIÐLÍKAHALD OG HEILIGDAGAR.

Burturkast

Innsavnan og viðgerð av burturkasti í Tórshavnar kommunu verða røktar av Kommunalu brennistøðini á Hjalla.

Sambært kunngerð nr. 147 frá 1995 um burturkast hava húski í Tórshavnar kommunu skyldu til at nýta innsavningarskipanirnar hjá kommunustýrinum ella tann avhendingarmøguleika, ið kommunustýrið vísir á. Tað merkir í stuttum, at tað áliggur øllum húskjum at skilja burturkastið í samsvari við endurnýtuskipanirnar hjá kommununi.

Málið er, at alt, sum kann endurnýttast og endurvinnast, skal skiljast frá tí vanliga húsarhaldsruskinum. Krøv verða tí sett til nýggj bústaðarøki, at pláss skal setast av til ruskstøð, soleiðis at møguleiki er at savna og skilja burturkast á staðnum.

Vinnuburturkast og annað privat burturkast, sum ikki er fevnt av innheitingarskipanini, verður latið inn á móttøkustøðum. Hesi eru Endurnýtlan á Hjalla, Endurnýtlan í Kollafirði, Endurnýtlan í Hesti og Endurnýtlan í Nólsoy. Í Kollafirði, Hesti og í Nólsoy verður bert tikið móti privatum burturkasti.

Í sambandi við burturkast røkir Kommunalu brennistøðin hesar uppgávur vegna kommununa, tó at ruskinnsavnanin er útveitt:

- Ruskinnsavnan av burturkasti at brenna, pappi og pappíri og serliga dálkandi burturkasti
- Endurnýtlan
- Brenning av burturkasti
- Skrottviðgerð, íroknað umhvørvisviðgerð av bilum úr øllum landinum
- Tøming og reinsan av rottangum, reinsiverkum og feittbrunnum
- Mold- og tyrvingarpláss, íroknað evjuviðgerð

Endurnýtlan á Hjalla verður nógv vitjað, bæði av borgarum og vinnulívi. Serliga leygardagar er nógv trýst á, tá vanliga einir 900 privatir borgarar í bili koma inn á endurnýtlan. Nógv trýst er á verandi endurnýtlan, og so hvørt sum størri krøv verða sett til at skilja meira burturkast, veksur tørvurin á øki hjá endurnýtlan. Møguleiki er at víðka endurnýtlan suðureftir, til tess at gera meira pláss fyri at skilja burturkast.

Til Endurnýtlan hoyrir eisini Jarnplássid á Hjalla. Her verður alt jarn pressað saman,

áðrenn tað verður avskipað uttanlands. Í 2018 vóru 6000 tons av jarni send til endurvinning. Skrott- og umhvørvisviðgerð av bilum er eisini á Jarnplássinum, og er hendan nøktandi. Einir 1.500 bilar verða skrottaðir árliga.

Brennistøðin á Hjalla koyrir so at siga allar tímar í árinum. Í 2018 brendi í ovnum 92,4% av samlaðu tímunum í árinum. Tá eru bert steðgir í sambandi við viðlíkahald og heiligidagar. Árliga verða umleið 17.000 tons av burturkasti brend, og 17.000 tons av burturkasti er eisini samlaða brenniorkan við verandi ovni.

Flogøska er tað, ið verður reinsað úr roykinum, meðan ilska er t.d. glas og jarn, sum ikki brennur. Ilskan verður tyrvd í Føroyum, meðan flogøskan verður viðgjørð og tyrvd uttanlands. Í 2018 vóru umleið 2.000 tons av ilsku og 400 tons av flogøsku framleidd.

Tyrvingin fatar um asbest, ilsku, burturkast, ið ikki kann brennast t.d. gips, glas- og steinull, glas, postalín, og oljudálkaða mold. Árliga verða umleið 4.000 tons tyrvd. Samstarv er fingið í lag við IRF um nýtt felags tyrvingarpláss.

Mold- og avgrevstrarmóttøkan tekur móti umleið 55.000 m³ um árið. Núverandi øki í Húsahaga er fult, og tí er tørvur á at finna meira pláss til at taka móti mold- og avgrevstri.

Árliga verður tikið ímóti upp til 1.600 tonsum av spillvatnsevju frá 5.000 rottangum og 125 reinsiverkum í Tórshavnar kommunu. Samstarv er fingið í lag við IRF um móttøku og viðgerð av spillvatnsevju og aðrari evju.

Umframt at taka móti spillvatnsevju frá rottangum og reinsiverkum er tørvur á eini tømingarstøð til kampingvagnar, soleiðis at kampingvagnar og bilar kunnu tøma spillvatnstangarnar, meðan tey ferðast í Føroyum og áðrenn fráferð úr Føroyum aftur.

Burturbeiningarskipanin í Tórshavnar kommunu er fíggað við brúkaragjaldi og skatti. Fyri at fylgja við menningini og einum vaksandi tørvi á

at skilja, endurnýta og brenna, verður komandi áriini tørvur á at vaksa um móguleikarnar viðvíkjandi:

- Nýggjari brennistøð ella útbygging av verandi brennistøð á Hjalla
- Víðkan av øki til endurnýtsluna á Hjalla
- Nýggjum evjuplássi til rottangaevju
- Nýggjum tyrvingarplássi
- Nýggjum mold- og avgrevstrarplássi
- Tømingarstøð til kampingvagnar

Kirkjugarðar

Tórshavnar kommuna hevur kirkjugarðarnar um hendi. 12 kirkjugarðar eru í kommununi, sum Tórshavnar kommuna varðar av. Kommunan hevur skyldu at útvega nóg mikið av plássi til gravir, soleiðis at gravarpláss altíð eru tøk.

Høvuðsuppgávan hjá kommununi er at útvega nóg mikið av plássi, at skipa kirkjugarðarnar, at syrgja fyri, at gravari er, umframt at røkja og viðlíkahalda kirkjugarðarnar. Hesar uppgávarnar eru í dag útveittar.

Størsti kirkjugarðurin í kommununi, við Velbastaðvegin í Havn, verður víðkaður við uml. 11.000 m², og var fyrsta byggistig av víðkanini liðugt í 2019.

Nýggjur kirkjugarður er gjørdur við Stórutjørn í Hoyvík. Eitt øki á tilsamans uml. 26.500 m² er lagt av til kirkjugarð í Hoyvík, íroknað øki til framtíðar víðkan av kirkjugarðinum. Fyrsti parturin av kirkjugarðinum var liðugur og kirkjugarðurin tikin í nýtslu á sumri í 2019.

Umframt at taka sær av sjálvum kirkjugørðunum hevur kommunan eisini ábyrgd av at føra yvirlit yvir, hvørji fólk eru jarðaði og hvar tey liggja. Tórshavnar kommuna arbeiðir við at gera eitt talgilt yvirlit yvir kirkjugarðarnar, soleiðis at til ber at reika á netinum og leita eftir grøvum í kirkjugørðunum í kommununi.

MENTAN, FRÍTÍÐ OG ÚTILÍV

5.0 >

MENTAN, FRÍTÍÐ OG ÚTILÍV

5.1	LEIÐREGLUR	136
5.2	KARMAR	138
5.2.1	Lógir á økinum.....	139
5.2.2	Byggisamtyktir.....	139
5.2.3	Politikkir.....	139
	Umhvørvispolitikkur.....	139
	Frítíðar- og ítróttapolitikkur.....	139
5.3	GRUNDARLAG	140
5.3.1	Mentan og frítíð.....	141
	Mentanarmiðdepil í Tórshavn.....	141
	Tjóðpallur Føroya.....	141
	Bókasøvn.....	142
	Søvn.....	142
	Tórshavnar Musikkskúli.....	142
	Tórshavnar kvæld – ungdóms - og listaskúli	142
5.3.2	Ítróttur.....	144
	Hallir og vøllir.....	144
	Stórhøll við Stórutjørn.....	144
	Fótbóltshøll.....	145
	Golfvøllur.....	145
	Kappróður.....	145
	Ríðing.....	146

FRAMHALD Á NÆSTU SÍÐU >

MENTAN, FRÍTÍÐ OG ÚTILÍV FRAMHALD

(5.3 GRUNDARLAG)

	Telving og kortspæl	146
	Bogaskjóting	146
	Klintring, rennifjøl, rennihjól, rulluskoytu, buldring, parkour	147
	Fjallasúkkklubreyt og motocrossbani	147
	Skóthús- og øki	147
	Skíðing	147
5.3.3	Grøn frítíðarøki	148
	Gøtuskipan	148
	Spælipláss og bóltvøllir	150
	Frílendisætlan fyri Havnardal	150
	Frílendisætlan fyri Boðanes - Hoydalar	151
	Útferðarstøð nær býnum	151
5.3.4	Blá frítíðarøki	152

- RÍKT OG FJØLBROYTT MENTANARLÍV, FRÍTÍÐARLÍV OG ÚTILÍV SKAPAR TRIVNAÐ OG EGGJAR ØLLUM BORGARUM TIL EITT VIRKIÐ, SKAPANDI OG HUGVEKJANDI LÍV

Evnið Mentan, frítíð og útilív snýr seg um, hvussu mentan, útilív og frítíðarvirkssemi eru skipað í kommununi, uttandura eins væl og innandura. Tað snýr seg um, hvørjir mentanarmøguleikar eru í kommununi og hvørjir møguleikar eru innan frítíðarvirkssemi og útilív.

VIT VIRKA FYRI:

MENTAN OG FRÍTÍÐ

- > at skapa góðar karmar fyri mentan, frítíð og útlívi
- > at geva eitt javnt býti av tilboðum og góðar atkomumøguleikar fyri øll
- > at gera íløgur í mentan, frítíð og list
- > at karmarnir fyri ítrótti verða áhaldandi útbygdir, bæði fyri breiddina og úrvalsítrótt
- > at skapa góðar karmar fyri útlívs- og frítíðarvirksemi
- > at høvuðsstaðurin skal kunna hýsa enn fleiri altjóða kappingum
- > at trivnaður og frítíðarvirksemi eru nøktandi fyri ung og eldri

GRØN FRÍTÍÐARØKI

- > at skapa samanhang millum grøn øki og samband til hagan
- > at býarmenning skapar spennandi og góðskurík grøn býarøki
- > at tryggja fjølbroytt fríøki í bústaðarøkjum og ymisku býarpørtunum
- > at tryggja fjølbroyttar og ríkar upplivinga í býi og bygðum
- > at varðveita og menna áhugavert landslag og mentanarligu virðini í býi og bygðum
- > at menna fríøki nær við bústaðarøki, sum geva fólki lætta og skjóta atgongd til at íðka og ganga; hetta til tess at fyribygja m.a. lívsstílsjúkum, hjarta-æðrasjúku, fiti og strongd
- > at kunna um virðini í náttúruni, sum eru í kommununi

BLÁ FRÍTÍÐARØKI

- > at tryggja móguleikar fyri frítíðarvirksemi á sjógvi og við sjóvarmála
- > at fremja bæði stilt og meira virkið virksemi á sjógvi og við sjóvarmála
- > at skapa samhangandi gøtur, sum eisini ganga fram við fjøru og bryggjukanti
- > at stuðla undir nýtt og fjølbroytt virksemi á sjógvi og við sjóvarmálan
- > at skapa tryggjar karmar fyri ítróttarligum virksemi og frítíðarvirksemi á sjónum

5.1 LEIÐ- REGLUR >

MENTAN, FRÍTÍÐ OG ÚTILÍV ERU TÝDNINGARMIKLIR PARTAR AV GERANDISLÍVINUM HJÁ NÓGVUM BORGARUM. TÓRSHAVNAR KOMMUNA HEVUR ÁBYRGD AV OG SKIPAR NÓGV AV TEIMUM TILBOÐUNUM, IÐ ERU TIL BORGARAR, SERLIGA Á FRÍTÍÐAR- OG ÚTILÍVSØKINUM. HESAR LEIÐREGLUR VERÐA NÝTTAR, TÁ UM MENTAN, FRÍTÍÐ OG ÚTILÍV RÆÐUR.

Í Tórshavn og í byggunum verða eftir umstøðunum lögð út øki til almenn endamál, eitt nú til mentan, ítrótt, frítíð og útilív annars.

Innan mentan, frítíð og útilív er neyðugt at hava eina røð av hentleikum og stovnum. Dentur verður lagdur á at miðsavna í deplar, har tað gevur fyrimunir, og annars tryggja ávísa spjaðing av anleggnum. Neyðugt er at hava miðvíst viðlíkahald fyri at tryggja góðskuna av anleggnum.

Uttandura anlegg verða, í tann mun tað ber til, lögð í innangarðsøki, um tað er sambærligt við verndaráhugamál og onnur býarskipanarlig atlit.

Málið er, at slík anlegg so nógv sum til ber kunnu brúkast til ymisk endamál og verða alment atkomulig. Tá anlegg verða lögð innangarðs, skal dentur verða lagdur á at hugsa um óljóð og ljós, og at bygging skal avmarkast og tillagast, soleiðis, at fyrilit verður sýnt nærumhvørvinum. Harumframt skulu nøktandi atkoma og parkeringsviðurskipti tryggjast í sambandi við ítróttaranlegg og mentanarstovnar.

Øki verða lögð av til almenn endamál við støði í framtíðar anleggum til mentan og frítíð.

Tórshavnar kommuna arbeiðir samstundis miðvíst við eini samhangandi gøtuskipan kring allan býin í Havn, eins og millum býlingar og býarpartar, sum skal eggja fólki til rørsu og útilív. Ætlanin er, at teinurin er avskorin frá bilferðslu, og at hann hevur ymisk sereyðkenni og virkseml at bjóða.

Kommunuætlanin er ein yvirskipaður karmur fyri frítíðarvirkseml, nýtslu og menning av frítíðarøkjunum.

5.2 KARMAR >

FYRI EVNIÐ MENTAN, FRÍTÍÐ OG ÚTILÍV ERU SERLIGA HESAR LÓGIR OG POLITIKKIR, IÐ SKULU TAKAST VIÐ Í SAMBANDI VIÐ ARBEIÐIÐ AT MENNA ØKIÐ Í KOMMUNUNI.

5.2.1 LÓGIR Á ØKINUM

- Løgtingslóg um býarskipanir og byggisamtyktir
- Løgtingslóg um matrikulering og sundurbýti v.m.
- Løgtingslóg um friðan av fornminnum og bygningum
- Løgtingslóg um at byggja bygningar o.a.
- Løgtingslóg um landsvegir
- Løgtingslóg um umhvørvisvernd
- Løgtingslóg um verju av havumhvørvinum
- Løgtingslóg um náttúrufríðing
- Løgtingslóg um viðarlundir
- Løgtingslóg um landsjørð

5.2.2 BYGGISAMTYKTIR

- Almenna byggisamtyktin
- Serstakar byggisamtyktir

Tórshavnar kommuna nýtir almennu byggisamtyktina og serstakar byggisamtyktir til at gera neyvvari ásetingar um bygging í allari kommununi. Her undir eisini ásetingar fyri fríðki. Ein góðkend byggisamtykt er fyrirtreyt fyri, at kommunan kann geva byggiloyvi. Byggisamtyktin eigur at samsvara við býarskipanina, hvat ásetingum um byggjðki, vegaskipan, leiðingum, parkering og kirkjugørðum viðvíkur. Ásetingarnar fyri bústaðardeplarnir eru tær fyri 3. grundumráði, ið er lagt út til bústaðarbygging, vinnubygging, miðstaðarendamál og almenn endamál.

5.2.3 POLITIKKIR

Umhvørvispolitikkur

Umhvørvispolitikkurin fyri Tórshavnar kommunu hevur eisini stóran týðning fyri evnið Mentan, frítíð og útlív. Umhvørvispolitikkurin er ein politisk ætlan, har kommunan tryggjar, at fyrilit verður sýnt umhvørvinum; hetta verður gjørt við at leggja dent á orkunýtslu frá reinum varandi orkukeldum, við at minka um orkunýtslu og útlát og við nýhugsan og nýskapan at raðfesta eina grøna framtíð. Ein partur av umhvørvispolitikkinum er eisini at eggja fólki til at ganga og røra seg meira, eitt nú við at skapa góðar karmar fyri einum virknum útlívi og við at skapa samanhagandi gøtuskipanir í býnum.

Frítíðar- og ítróttapolitikkur

Ein frítíðar- og ítróttapolitikkur verður orðaður og verður hesin grundarlag undir arbeiðinum hjá kommununi innan mentamálaøkið, serliga viðvíkjandi frítíð og ítrótti.

5.3 GRUNDAR- LAG >

HER VERÐUR LÝST GRUNDARLAGIÐ UNDIR EVNINUM MENTAN, FRÍTÍÐ OG ÚTILÍV. HER VERÐUR Í SMÆRRI LUTUM GREINAÐ, HVAT ER Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU Á HESUM ØKI, HVUSSU TAÐ VERÐUR BRÚKT Í LØTUNI OG HVØRJAR ÆTLANIR ERU FYRI FRAMTÍÐINA Á HESUM ØKI.

5.3.1 MENTAN OG FRÍTÍÐ

Tórshavnar kommuna ynskir at stuðla undir eitt virkið mentanar- og frítíðarlív, fyri yrkis- og áhugafólk og fyri skipað og sjálvskipað virksemi. Kunnleiki um teir mongu móguleikarnar innan mentan og náttúru skulu eisini breiðast út. Endamálið er at geva borgarunum ríkar móguleikar fyri mentanarligum upplivingum og frítíðarvirkssemi.

Mentanar- og frítíðartilboðini verða dúgliga nýtt av borgarum í kommununi. Hetta gevur borgarunum eitt virkið lív við upplivingum, rørslu, samveru, sambondum og førleikum.

Tað er eru hópatals mentanar-, ítróttar- og frítíðarfeløg í Tórshavnar kommunu.

Tórshavnar kommuna arbeiðir fyri at tryggja eitt breitt og fjølbroytt útboð av frítíðarmóguleikum til allar borgarar. Hetta er eisini galdandi fyri borgarar við serligum tørv, eins og at bólkar, ið yvirskipað ikki verða umboðaðir nóg væl, skulu sameinast meiri.

Mentanarligu tiltøkini eru við til at savna kommununa; tískil er hetta eisini nakað, sum kommunan ynskir at stuðla.

Mentanarmiðdepil í Tórshavn

Reinsariíð, Perlun og Ostahúsið eru mentanarhús í miðbýnum í Havn og eru partar av mentanargøtuni Tórsgøtu. Støðini eru mentanarlig savningarstøð; tey eru karmar um fjølbroytt mentanartiltøk og frítíðarupplivingar. Ynskið er í enn størri mun at kunna hava tiltøk í Tórsgøtu, í Vágsbotni og undir Bryggjubakka sum ein samlað mentanargøta.

Perlutún, ið er túnið uttan fyri Perluna við taki yvir, er eitt býarrúm, ið bæði virkar sjálvstøðugt

sum mentanarpallur og í sambandi við virkssemi í Reinsarínum, Perluni og Ostahúsinum.

Aulan í Finsen er nú eisini vorðin partur av mentanargøtuni og virkar í dag sum alment mentanarstað, har móguleiki er fyri alskyns konsertum, framsýningum og øðrum tiltøkum. Harafturat eru fleiri mentanarlig savningarstøð nærhendis mentanargøtuni í Tórsgøtu, so sum Müllers Pakkhús, Smiðjan í Lítluvík og Hornahúsið, ið verða nýtt til framsýningar og tiltøk, og harumframt eisini til føroyskan dans.

Alt í alt eru hesi – mentanargøtan Tórsgøta, Finsen, Müllers Pakkhús, Smiðjan í Lítluvík og Hornahúsið – ein sameindur mentanarmiðdepil í Tórshavnar kommunu og í øllum Føroyum.

Tjóðpallur Føroya

Tórshavnar kommuna ynskir at vera ein virkin viðleikari til ætlanina at byggja eitt nýtt Tjóðleikhús Føroya, ein nýggjan Tjóðpall. Á Vestara parti av Skálatrøð hevur Tórshavnar kommuna ávíst eitt hóskandi øki til ein komandi Tjóðpall. Hetta kann vera við til at sameina økið millum mentanargøtuna Tórsgøtu, Vágsbotn og Müllers Pakkhús sum ein veruligan mentanarmiðdepil fyri alt landið.

Tórshavnar kommuna hevur fyri landsmyndugleikum víst á móguleikar fyri at sameina virkssemið í einum nýggjum Tjóðpalli við eitt móguligt nýtt býarbókasavn í tilbygningi til Tjóðpallin. Soleiðis kunnu hælisavbjóðingar hjá Býarbókasavninum loysast, samstundis sum tað er við til at skapa lív og virkssemi allar dagar kring Tjóðpallin.

Avbjóðingar eru við parkeringsviðurskiftunum í býnum, og verða parkeringsviðurskiftini á Skálatrøð tí tryggjaði saman við bygging av nýggjum Tjóðpalli, t.d. við parkering skjallara, parkeringshúsi ella eini samanseting av báðum.

GRUNDARLAG

Bókasøvn

Bókasøvnini eru stöð, har mentan, vitan, kunning, uppliving, íblástur, virkseimi og samvera fara fram. Bókasøvnini stuðla undir lívslanga læring hjá borgaranum, eins og tilevningina av mentan og fólkaraði. Tey eru lokalir kunnleikamiðdeplar, har borgarar kunnu fáa fakliga vegleiðing og ávísingar til at nema sær uppافتur størri vitan. Tórshavnar kommuna hevur sum mál, at bókasøvnini støðugt skulu mennast, soleiðis at tey framhaldandi fylgja við tíðini.

Býarbókasavnið í miðbýnum í Havn er høvuðsbókasavnið í kommununi og virkar sum eitt fólkabókasavn. Umframt hetta eru eisini fólkabókasøvn í skúlanum við Sjógv í Kollafirði og í skúlanum í Nólsoy. Allir skúlarnir hava skúlabókasavn. Kannað verður, í hvønn mun ávís onnur skúlabókasøvn lutvíst eisini kunnu virka sum fólkabókasøvn. Her verður serliga hugsað um Hoyvík og Argir. Hugsanin er at gera royndir við ómannaðum bókasavni, har borgarin sjálvur kann læsa seg inn við bókasavnskorti ella líknandi.

Í nøkur ár hevur ætlanin verið at gera høvuðs-umvæling av Býarbókasavninum. Samráðingar eru við landsmyndugleikar um stigvíst at fremja verkætlanina, her undir eisini fígging av verkætlanini.

Søvn

Fleiri áhugaverd søvn eru í Tórshavnar kommunu, har til ber at nema sær vitan og kunning. Søvnini eru ein týðandi partur av mentanarlívinum og eru stöð, har bæði søga og samtíð verða tvinnaði saman.

Eftir at arbeit hevur verið í longri tíð við at útvega **Tórshavnar býarsavni** tryggja karmar at virka undir, er í 2020 avgjørt at Tórshavnar býarsavn skal flyta inn í gamla Musikkskúlan á Frúutrøð.

Sjósavnið er í Sandágerði. Peningur er settur av til at menna eina nýggja verkætlan um at menna og útbyggja Sjósavnið í økinum, ið er eitt

D1 øki. Fleiri atlit skulu tí takast, sum tryggja, at verkætlanin kann virða og hóska seg væl í náttúruvakra umhvørvinum.

Leingi hevur Tórshavnar kommuna eisini havt ynski um at seta øki av til at staðseta **Tjóðsavnið** nærri miðbýnum. Hetta ynskið er framvegis galdandi.

Tórshavnar Musikkskúli

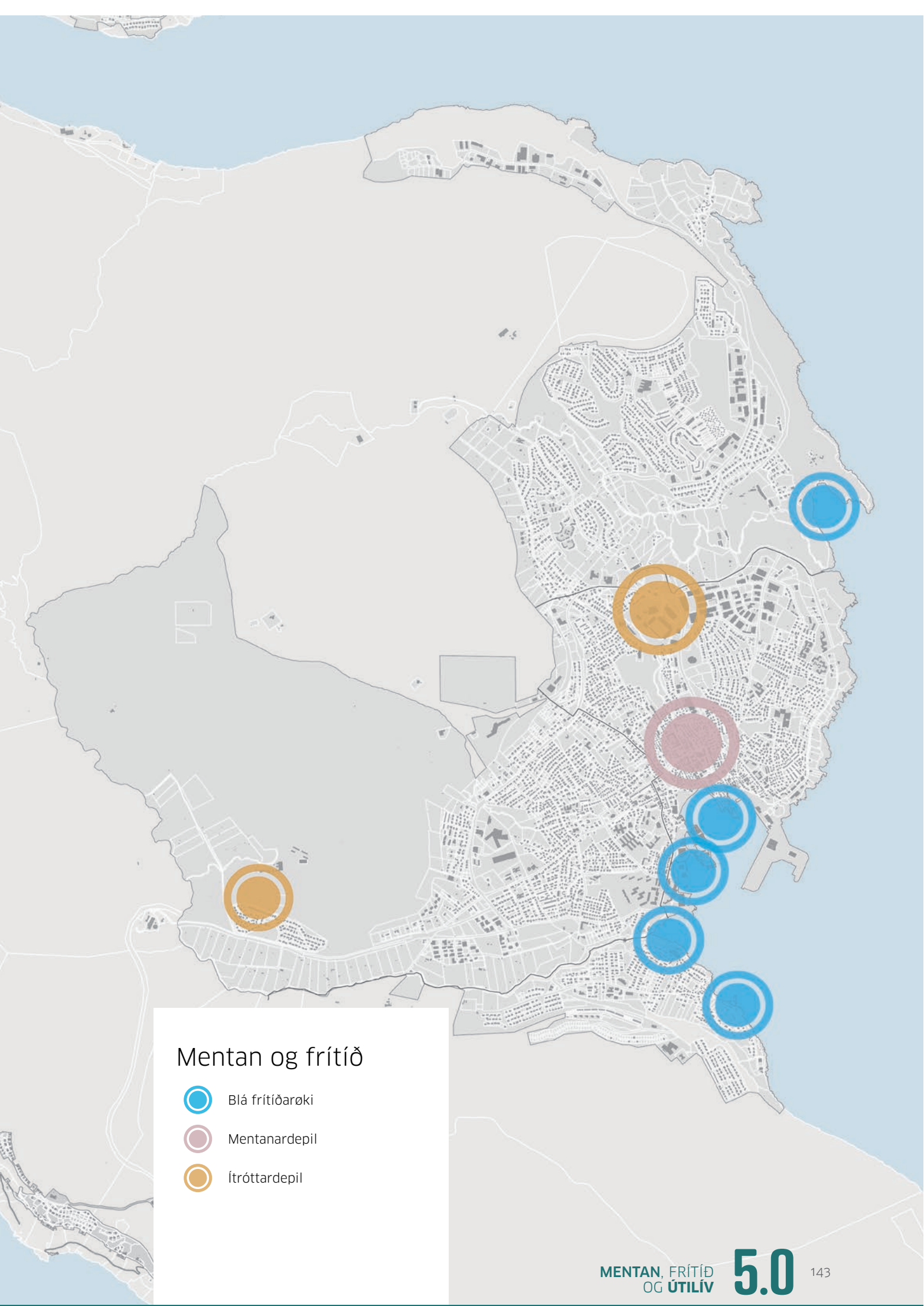
Kommunan hevur Tórshavnar Musikkskúla, sum bjóðar góðar móguleikar fyri tónleikaundirvísing á høgum stigi. Tórshavnar Musikkskúli húsast nú í stásiligum umstøðum í nýbygda musikkskúlanum við Landavegin. Saman við Skúlanum á Fløtum og miðnámsdeplinum Glasir verður hetta økið ein miðdepil fyri útbúgving, ungdóm og menning.

Tætt tilknýti verður eftir ætlan millum bygningarnar hjá Skúlanum á Fløtum og Musikkskúlan við Landavegin.

Tórshavnar kvøld – ungdóms - og listaskúli

Tórshavnar kvøld – ungdóms – og listaskúli hevur umleið 3500 næmingar og bjóðar frítíðarundirvísing í umleið 300 skeiðum. Undirvísingin er býtt í trýggjar partar, tann almenna frítíðarundirvísingin fyri øll yvir 14 ár, tann serstaka frítíðarundirvísingin fyri øll yvir 14 ár og frítíðarvirkseimi fyri børn og ung undir 25 ár.

Høvuðshølliskarmarnir hjá skúlanum eru í verandi fólkaskúlum. Harumframt hevur kvøld – ungdóms - og listaskúlin serhøllir í Vørðsluni og í M.A. Winthers gøtu 1 og 3.

Mentan og frítíð

- Blá frítíðarøki
- Mentanardepil
- Ítróttardepil

5.3.2 ÍTRÓTTUR

Tórshavnar kommuna fevnir um nógv kommunal ítróttaranlegg við høgari góðsku. Hesir fysisku karmar skulu áhaldandi útbyggjast og haldast við líka, soleiðis at ítróttar- og frítíðarvirksemi kunnu fremjast á øllum stigum. Miðað eigur eisini at verða eftir í mestan mun at skipa ítróttaranlegg í ítróttarmiðdeplar, soleiðis at fleiri ítróttaranlegg verða savnaði í miðdeplar og soleiðis kunnu fáa gagn av t.d. felags parkeringsmøguleikum.

Hallir og vøllir

Kommunan hevur eina langa røð av ítróttanleggum. So hvørt kommunan veksur, er tørvur á at útbyggja hesi. Meginítróttakið í Havn er Gundadalur saman við Tórsbreyt. Í Gundadali eru:

- Tveir fót bóltsvøllir
- Tjóðarleikvøllurin Tórsvøllur
- Badmintonhøllin
- Høllin á Hálsi
- Gundadalshøllin
- Tennisanlegg við 2 tennisvøllum
- Svímjihøllin
- FIMI
- Dansifrøi

Tórsvøllur verður útbygður sambært heildarætlanini fyri Tórsvøll. Skýlið á vestursíðuni væntast at standa liðugt í 2021.

Svímjihøllin í Gundadali verður útbygð við einum nýggjum tilbygningi við einum 50m langhyli. Byggiverkætlanin byrjar ætlandi í endanum av 2020.

Arbeitt verður við at skipa alt økið í Gundadali sambært einari heildarætlan nevnd 'Skipan av Gundadali', sum skal umskapa Gundadal til ein sambundnan ítróttardepil og ein trivnaðardepil, har øll hava hug at koma og kenna seg væl. Heildarætlanin skal seta út í kortið miðvísar ætlanir, so at Gundadalur eisini komandi áratíggjuni kann geva verandi og nýggjum ítróttagreinum bestu virkis- og vakstrarlíkindi.

Ætlanin er eisini, at Gundadalur framhaldandi er miðstøð fyri altjóða kappingar.

Frælsi ítrótturin heldur í høvuðsheitum til á Tórsbreyt, og ávísar frælsar ítróttagreinar hava eisini møguleika at húsast í útbygdu Høllini á Hálsi og aðrastaðni, tó so at umstøðurnar til innandura frælsan ítrótt ikki eru komnar á mál enn og vilja sum langtíðar mál krevja eina innandura høll til endamálið.

Ítróttarhøll er í Hoyvík og í Kollafirði, og harafturat eru hallirnar á Stórheyggi og fimleikahallirnar í fólkaskúlunum á Argjahamri, Skúlanum á Fløtum á Argjavegi og á Frælsinum, í Sankta Frans Skúla, Eysturskúlanum, Hoyvíkar skúla, Skúlanum við Løgmannabreyt og Kollafjarðar skúla, umframt ein minni høll í Nólsoyar skúla.

Kommunan hevur harafturat Hoyvíksvøll og fót bóltsvøllir í Vika, í Nólsoy (er ikki fullur vøllur) og Eysturvøll (er ikki fullur vøllur). Afturat hesum eru einir 75 smærri bóltvøllir í kommununi. Kommunan hevur stuðlað gerð av hesum vøllum, men eigarafeløg í grannalagnum hava ábyrgdina av vøllum.

Stórhøll við Stórutjørn

Í 2018 samtykti meirilutin í býráðnum, at farast skuldi undir eina stórhøll við Stórutjørn. Farið er longu undir tær innleiðandi fyrireikingarnar og at greina neyðugu krøvini til høllina. Dentur skal leggjast á, at hendan høllin verður til allar viðkomandi ítróttargreinar, hondbólt, flogbólt v.m. Men ætlanin við høllini er eisini, at hon skal hýsa stórum ráðstevnum, messum, konsertum og øðrum við møguleika at hýsa upp til uml. 5000 fólkum. Talan er um ein bygning á leið 5000 m² og lendi á umleið 10-20.000 m².

- ARBEITT VERÐUR VIÐ AT UMSKAPA GUNDADAL TIL EIN SAMBUNÐAN ÍTRÓTTARDEPIL OG EIN TRIVNAÐARDEPIL, HAR ØLL HAVA HUG AT KOMA OG KENNA SEG VÆL.

Fótbóltshøll

Ætlanir hava verið um at byggja eina fótbóltshøll í Hoyvíkshaganum, soleiðis at fótbóltur kann spælast innandura alt árið. Arbeitt verður við at finna eina endaliga staðseting. Væntað verður, at øki á einar 20.000m² skal setast av til eina komandi fótbóltshøll, sum verður umleið 8-10.000m² til støddar.

Hóskandi er at kanna møguleikarnar fyri felags staðseting saman við eini stórhøll, soleiðis at møguleiki er fyri t.d. felags parkeringsumstøðum.

Golfvøllur

Golfvøllurin í kommununi er á Glyvursnesi. Vøllurin hevur 9 hol/breytir, men er ikki bygdur frá grundini og lýkur ikki vanligar nýmótans treytir fyri ein golfvøll. Tórshavnar kommuna hevur ætlanir um at gera golfvøll og frítíðarøki á Glyvursnesi, og avtala er gjørd við Búnaðarstovuna um leiguavtalu fyri umleið 600.000m² av lendi. Ætlanin er síðani at gera eina nýggja golfbreyt við níggju holum, sum kann útbyggjast til 18 hol, um mett verður, at tørvur er á tí. Skotið er upp, at trý hol verða gjørd um árið í trý ár, soleiðis at níggju hol skuldu verið klár umleið ár 2022-2023.

Ætlanin er, at annað ítróttar- og frítíðarvirksemi verður hugsað inn, og soleiðis at økja um nyttuvirðið av anlegginum og náttúruøkinum øllum, harundir møguleikan at endurnýta grótbrotini á Glyvursnesi. Hugsað er bæði um maritimt umhvørvi við sjóvarmálan, bogaskjóting, lendisrenning, fjallasúkling v.m. Harumframt er golfvøllurin eitt týðandi aktiv í ferðavinnuhøpi.

Kappróður

Kappróður í feroyskum árabáti er tjóðarítróttur feroyinga og ein kappingarítróttur, sum í høvuðsheitum fer fram á Havnarvág, Sandagerði og á redini, umframt á Kollafirði og í Nólsoy. Róðrarneyst eru í Vágsbotni, í Álakeri, á Argjum, við Sjógv í Kollafirði, á Malarenda í Nólsoy og í Hoyvík.

Økið undir nýggju útbyggingini av Landssjúkrahúsinum (H-bygningurin) verður lagt av til komandi frítíðarhavn.

➤ YNSKI ERU FRÁ FLEIRI YMISKUM SMÆRRI OG STØRRI ÍTRÓTTAGREINUM UM AT FINNA HÓSKANDI STAÐSETINGAR TIL ÍTRÓTTAR- OG FRÍTÍÐARVIRKSEMI BÆÐI INNAN- OG UTTANDURA.

Ríðing

Í kommununi eru ríkir møguleikar fyri ríðing. Bæði á ríðibreytini í Marknagili (Kerjum) og ríðiskúlanum har, umframt á økinum hjá ríðifeløgnum við Tvørá í Havnardali, har Føroya Ríðingarfelag og Íslandsrossafelagið halda til. Harumframt er umfatandi kervi av rossagøtum í Flatnahaga, umframt eftir fjøllunum vestureftir umvegis Stíggjarnar ella Núgvuna og Fjallið millum Botna til Leynar.

Fyrirspurningar eru eisini um at fáa ríðiðki ovarlaga í dalinum í Kollafirði ella aðrastaðni, umframt at fyrirspurningar eisini eru um at fáa serøki sett av til onnur rossafeløg.

Økið á Kráarheyggi og fram við Tvørá er lagt av til framtíðar útbyggingar av ríðiítróttini, tó so at tað eisini verður mettt so hvørt, um annað frítíðarvirksemi kann vera í sama øki t.d. bogaskjóting og náttúrufrítíðarskúli.

Við Kerjar verður nærri tilskilað øki lagt av til framtíðar víðkan av kappríðibreytini har.

Ynskið er at víðka rossagøturnar, serliga aktuell er leiðin til Kirkjubøar bæði umvegis Reynsmúla og umvegis Kirkjubøhamar, og í dalinum í Kollafirði frá Langasandi til Leynavatn.

Telving og kortspæl

Havnar Telvingarfelag hevur egin høli í R.C. Effersøes gøtu. Tó eru hølini í ringum standi, og meginparturin av virksemi felagsins er í dag uttan fyri hølini hjá felagnum.

Tað sama er galdandi fyri Bridgehúsið, sum eisini er í vánaligum standi og eftir ætlan verður tikið niður í sambandi við útbygging av Tórsvølli.

Arbeitt verður við at finna eina hóskandi loysn, har møguliga Havnar Telvingarfelag, feløgin í Bridgehúsinum og møguliga ein triði partur kunnu verða savnaði á sama staði.

Bogaskjóting

Í nøkur ár hevur verið skotið um summarið í Hoydølum. Tørvur er á at avseta øki á umleið 60 m x 100 m til endamálið. Samtykt er at arbeiða víðari við endaligari staðseting av eini komandi bogaskjótibreyt í sunnara grótbrotinum á Glyvursnesi.

Klintring, rennifjøl, rennihjól, rulluskoytu, buldring, parkour

Ynski eru frá fleiri ymiskum smærri og størri ítróttagreinum um at finna hóskandi staðsetingar til ítróttar- og frítíðarvirksemi.

Klintring á háveggi er í Norðradali hjá Føroya Klintrifelag. Felagið hevur ynskt at fáa betri innandura møguleikar fyri klintring. Avtala er gjørd við Havnar Klintrifelag um uppbygging, menning og rakstur av klintrianleggi í eini fyrrverandi frystihøll í Bacalao. Í fyrsta umfari er talan um eina høll við sonevndum buldriveggjum. Talan er um eina ítrótt, ið kann fevna um luttakarar í øllum aldri, frá heilt smáum børnum til eldri. Alt eftir gongdini er eisini ynskilig at fáa ein 10-12 m høgan hávegg í framtíðini.

Ynskilig hevði verið at fingið staðsett ymsar smærri ítróttar- og frítíðargreinar saman bæði innan- og uttandura. Her kunnu nevast t.d. rennifjøl, rulluskoytur, rennihjól, klintring, buldring, parkour og pistólskjóting.

Við slíkum loysnum, har hesar ítróttargreinar eru samlaðar, kunnu teir ymsu iðkararnir fáa gagn av hvørjum øðrum, og tiltøk so sum kappingar og framsýningar kunnu verða fyriskipaðar. Við at gera eina tílíka staðseting til hetta virkseimið, verður lív lagt afturat býnum, ítrótturin gerst sjónligur og ein pallur skaptur, har øðrvísi ítróttargreinar kunnu spíra.

Fjallasúkkklubreyt og motocrossbani

Fjallasúkkklubreyt fekk í 2019 fyribilsloyvi til eina royndarsúkkklubreyt til fjallasúkkling í Flatnahaga. Breytin verður uml. 300 metrar long og umleið 2 metrar breið. Møguleiki er fyri at víðka um breytir í sama øki.

Harumframt er eitt øki við Bøllureyn, har motocrossiðkarar hava sítt virkseimi við vælvild frá festaranum.

Skótahús- og øki

Býurin hevur fleiri skótalið. Ávísar útbyggingar hava verið farnu árinum. Hóskandi er at avseta ávís øki til framtíðar útbyggingar av hesum virkseimi í náttúruøki.

Kannað verður, um hóskandi øki er at finna í Havnardali, umframt nýggja økið, sum longu er avsett á Fjallinum Lítla nærhendis rossaðinum í Havnardali

Skíðing

Oman av Sornfelli er ein breyt, sum áhugaskíðfólk hava gjørt yvir nøkur ár. Økið hevur lutfalsliga nógvar dagar árliga, har til ber at standa á skíð. Í 2018 gjørdi Tórshavnar kommuna samstarvsavtalu við Skíðfelagið Fjalir fyri 2018-20 um stuðul til uppbygging, menning og rakstur av skíðbreyt á Sornfelli.

Endamálið við royndarverkætlanini við skíðbreyt við skíðsleipilyftu á Sornfelli er at vekja ans fyri og betra um umstøðurnar at iðka skíðiítróttargreinar her á landi.

GRUNDARLAG

5.3.3 GRØN FRÍTÍÐARØKI

Hagin og grønu økini eru eitt tilfeingi við góðum møguleikum fyri uttandura virksemi og uppihaldi hjá borgarum og vitjandi í Tórshavnar kommunu.

Náttúran, mentanin og tey virði, ið eru í hesum, skulu varðveitast. Tí skal nóg nógv pláss tryggjast til grøn frítíðarøki og ein vaksandi tørv á økjum til frítíðarítriv. Nýggj grøn øki skulu knýtast saman við vegum og gøtum bæði borgarum og vitjandi at gagni. Í haganum verða gjørdar rørsu- og upplivingargøtur, har tað letur seg gera, til tess at stuðla undir ein sunnan lívsstíl og at tryggja góða fólkaheilsu í øllum aldursbólum.

Gøtuskipan

Gøturnar eru týðandi partur av uttandura frítíðarvirkseminum í kommununi. Verandi gøtur eru gjørdar yvir eini 20 ár, og arbeitt verður við at víðka munandi um hesar. Kommunan arbeidir við at gera eina samanhagandi og lætt atkomuliga gøtuskipan í og kring Havnina, soleiðis at tað skal gerast dámligt og áhugavert at ferðast hjá fólki til gongu og á súkklu.

Nógvar gøtur eru í Havn, soleiðis at borgarar kunnu ferðast trygt millum býlingar og út í lendið kring býin. Hetta er serliga galdandi í nýggju býarpørtunum, har rúm hevur verið fyri at leggja gøturnar til rættis. Í eldri býarpørtum eru gøturnar ikki eins samanhagandi. Tó ber til at ferðast trygt í hesum økjum eftir gøtum og vegum við lítlari ferðslu.

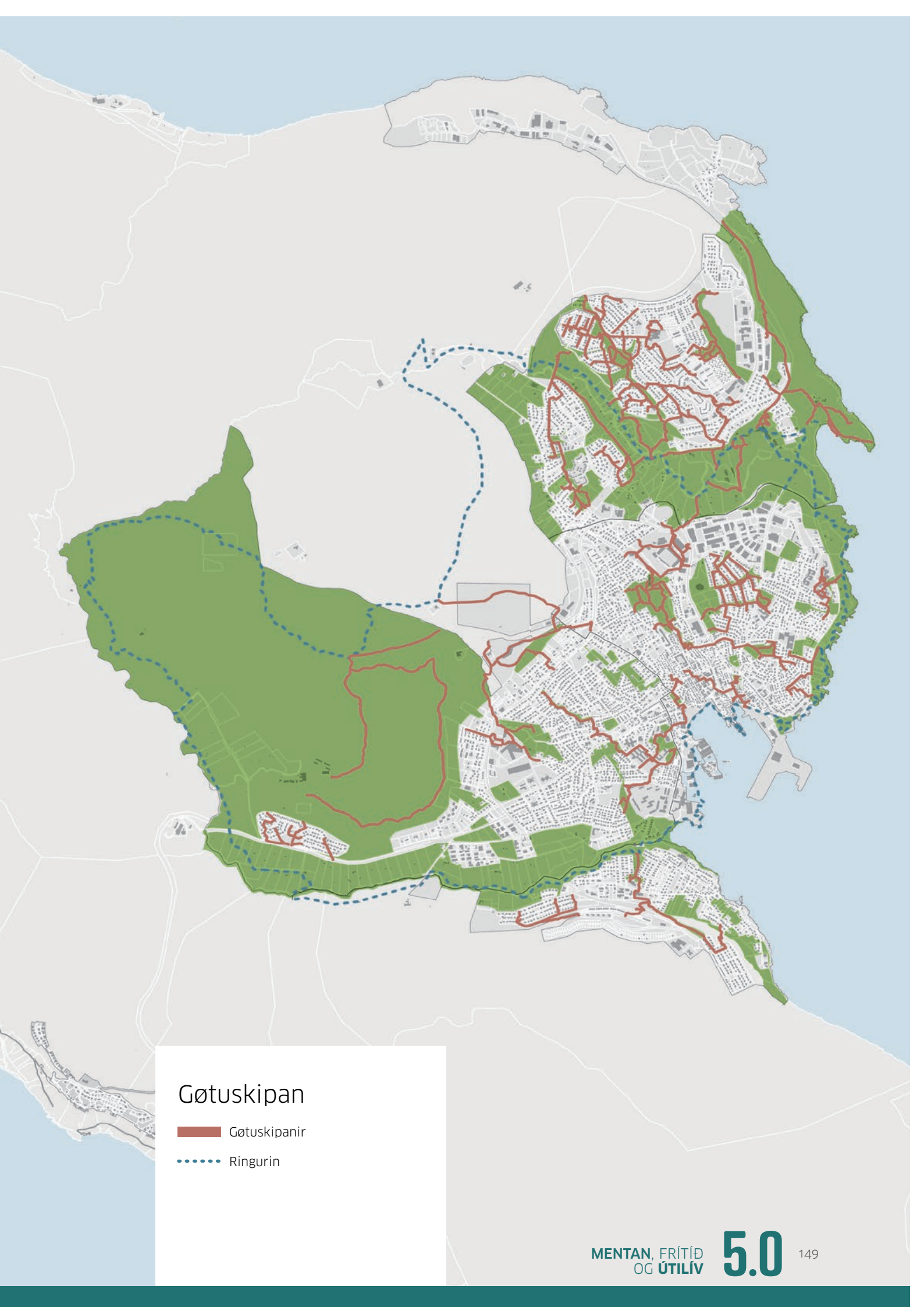
Í Tórshavn verður arbeitt við verkætlanini 'Ringurin', hvørs endamál er at binda gøturnar saman í ein ring kring Havnina. Gøturnar eru til fleirnýtisendamálar, so sum gongutúrar, renning, rossagøta, súkkling og so framvegis, tó ikki til motordrivnar súkkilur og akfør.

Á kortinum síggjast útbygdar gøtuskipanir í Havn, umframt at stiplaða linjan vísir ætlaðu leiðina á verkætlanini 'Ringurin'. Hetta er áhaldandi arbeiði. Nakrar av hesum gøtum, sum tilsamans skulu verða 'Ringurin' eru gjørdar, meðan aðrar gøtur eru eftir at fremja í verki.

Upplivingin av gøtum verður støðugt víðkað við at gera eina røð av virknis- og vitjanarstöðum á rutuni. Hetta fyri at leggja dent á teir fjøltáttaðu møguleikarnar, sum eru í kommununi fyri fólk í øllum aldri, sum bæði geva møguleika fyri rørsu og frálíkari náttúruuppliving.

Teir grønu frílendiskílarnir eru óbygd øki, skipað við gøtum, og eru til uppihald og frítíðarítriv. Ansast skal væl eftir teimum virðum, sum har eru, tá nýggj býarbygging verður skipað. Tá gøtuskipanin verður útbygd, skal atlit takast til markviðurskipti, staðlýsing og planting.

Kommunan arbeidir støðugt við at økja um útboðið av gøtum. Gøturnar skulu merkjast, og kommunan eigur at kunna borgarar, tilflytarar og ferðafólk um gøturnar við skelting og faldarum.

Gøtuskipan

— Gøtuskipanir

..... Ringurin

➤ FRÍLENDISÆTLANARUPPSKOTIÐ LEGGUR UPP TIL, AT ØKINI Í HAVNARDALI VERÐA SKIPAÐ, OG AT NÝGGJ TILTØK VERÐA SETT Í VERK, SUM EITT NÚ STYÐJA UPP UNDIR VERANDI VIÐARLUND, SUM VÍÐKA UM GØTUKERVIÐ OG SKAPA ATGONGD TIL STÖRRI PART AV ØKINUM.

Spælipláss og bóltvöllir

Eitt eyðkenni fyri teir flestu býarpartarnar eru spæliplássini og bóltvöllirnir, sum liggja í ella nær ymisku bústaðaøkjunum. Í einstøku býarpartunum eru fleiri størri fríøki, sum venda sær til alt grannalagið.

Í teimum nýggjaru býarpartunum er krav, at spælipláss er partur av arbeiðinum at stykkja út. Lokalu spæliplássini hava í flestu førum gøtur til høvuðsgøturnar, sum allar føra til størri fríøki. Íbúgvarnir hava á nógvum støðum lagað spæliplássini til og plantað ymiskt fyri at skapa lívd og trivnað.

Fríleendisætlan fyri Havnardal

Tórshavnar kommuna gjørdi í 2018 uppskot til eina yvirskipaða ætlan fyri, hvussu økini í Havnardali í framtíðini kunnu mennast og skipast. Her verður greitt frá høvuðsmálunum við fríleendisætlanini fyri Havnardal.

Serligur dentur verður í fyrstu atløgu lagdur á eitt øki, ið hevur eina samlaða vídd á umleið 2,5 milliónir fermetrar (ein kilometur breitt og tveir kilometrar langt). Ein partur av økinum, umleið 283.000 fermetrar, er skógfriðað øki við viðarlund, mosa- og mýrulendi, og ber hesin

parturin av økinum brá av at vera náttúrulund. Lendið er serstakt við bleytum morenu-heyggjum, opnum vátlendisfløtum, mosa og mýrulendi. Sandá rennur mitt gjøgnum dalin, og góðar gøtur eru í hesum økinum. Økið verður mettt at hava nógvar dygdir og góðar menningarmøguleikar sum eitt fríleendisøki til heilsubót.

Nógvar dygdir eru í økinum í dag, og mælt verður tí til, at hóvliga verður farið fram, tá tiltøk verða framd. Økið kring verandi viðarlund, leigutraðirnar og rossagøturnar verður nóg nýtt í dag til ymisk endamál, serliga av traðar- og rossafólki, men eisini av dagstovnum og skúlum, ið nýta økini fram við ánni til spæl, ítriv og uppihald. Seinnu árinu eru fólk farin at tjalda í økinum, og súkklukappingar verða hildnar á eyrgøtunum.

Fríleendisætlanaruppskotið leggur upp til, at økini í Havnardali verða skipað, og at nýggj tiltøk verða sett í verk, sum eitt nú styðja upp undir verandi viðarlund, sum víðka um gøtukervið og skapa atgongd til størri part av økinum. Samstundis verður skotið upp at gera fleiri benkur fram við gøtunum og at lætta um atgongd tvørtur um ánnu á ávísam støðum við at gera smáar timburbrýr.

Eisini verður skotið upp at gera útsýnisstøð frá hægstu heyggjunum, og at smá skýli verða gjørd, ið kunnu nýtast til uppihald, lívd og at gista í.

Eisini verður mælt til at gera skipaði vesi- og vatnviðurskipti í økinum.

Eisini vera leigutradirnar mettar at hava eitt ávíst virði og móguleikar fyri at vísa børnum og øðrum áhugaðum vanligt djórahald. Umhugsast kann, um partar av tradunum kunnu leggjast undir skipaði viðurskipti, har dagstovnar og skúlar kunnu koma at vitja í sambandi við lembing, fletting, gásaroyting og annað.

Endamálið er, at tað í størri mun verður stuðlað undir ymisku nýtsluna av økinum, so sum tjalding, útferðir av ymsum slag, til gongutúrar, sílaveiðu og annað, við at gera hesi smáu tiltøk, ið gera økið meira atkomuligt og nýtiligt.

Øll tiltøkini skulu tó fremjast soleiðis, at fyrirlit verður sýnt lendum og teimum dygdum, sum eru har í dag.

Frílendisætlan fyri Boðanes – Hoydalar

Á vári í 2017 varð frílendisætlanin fyri økið Boðanes – Hoydalar liðug og almannakunngjörd. Ætlanin hevur verið leingi á vegis. Upprunaliga varð arbeiðið sett í gongd í juni 2006, tá Føroya Landsstýri gjørdi av at leggja hetta stóra økið í niðastu Hoydølum, sum Føroya Landsstýri eigur, til frílendi til gagns fyri almenningin.

Eftir at Umhvørvisstovan var skipað, varð tað lítið stovninum upp í hendi at varða av lendum, og á heysti í 2009 varð ein arbeiðsbólkur settur at gera uppskot til eina dispositiónsætlan fyri økið. Í 2017 varð ætlanin liðug. Her verður greitt frá høvuðsmálunum í frílendisætlanini fyri Boðanes – Hoydalar.

Við grundarlagi í útgreiningum av teimum ymsu viðurskiptunum í økinum við atliti at lendum, náttúru, síðsøgu og tekniskum virðum og bindingum v.m. er gjørd ein brúksætlan, har dentur verður lagdur á móguleikarnar fyri náttúru- og frílendisupplivingum í økinum.

Frílendisætlanin leggur upp til, at gøtuskipanin í Hoydølum og yvir á Boðanes verður bygd út við

fleiri samanhangandi gøtum. Samstundis verður lagt upp til, at økið verður skipað við ymiskum virknisplássum fram við gøtunum, umframt at økið undir Óðinshædd verður sett av til fríøki at lufta húsdjórum í.

Eisini mælir ætlanin til, at farið verður undir gróðurseting í Hoydølum, fyri at skapa betri lívd og skjól, eins og verju móti høvuðsvegnum. Somuleiðis er eitt av málunum at skapa framsýningarmóguleikar fyri ymiskum gróðri, eisini føroyskum upprunavøkstri. Mælt verður til, at skipað verður eitt sonevnt “in situ” savn, at verja og vísa uppruna føroyskan viðarvøkstur, umframt at skipa ein villblómugard at sýna fram ymiskan villan føroyskan gróður.

Frílendisætlanin vísir á eina brúkskipan, har tey yvirskipaðu atlitini eru umrødd og lýst, soleiðis at hesi kunnu verða tikin við sum partur av teimum ítøkiligum menningar- og røktarætlanunum fyri økið.

Í 2018 fóru Tórshavnar kommuna og Umhvørvisstovan undir at gera tær fyrstu gøturnar sambært ætlanini. Aðrir partar av verkætlanini bíða eftir at formligu viðurskiptini kring verkætlanina falla endaliga upp á pláss.

Útferðarstøð nær býnum

Kring býin eru fleiri støð, sum fólk leita til, tí útsýnið er serliga gott ella náttúran serliga vøkur. Hesi eru tilhaldsstøð, støð at iðka eitt hvørt og at njóta útsýnið. Dømini eru fleiri, eitt nú við Kongavarða, á Hvítasandi, í Havnardali og Likkudali.

Økini skulu gerast alment atkomulig við neyðugum hentleikum, og leiðin til støðini verður sjónlig. Hetta er eisini liður í arbeiðinum at skipa samanhangandi lendisgøtur í allari kommununi og í frílendisætlanunum fyri Boðanes-Hoydalar og fyri Havnardal.

5.3.4 BLÁ FRÍTÍÐARØKI

Fritíðarvirksemi í fjøruni og á fjørðinum er týðningarmikil partur av Tórshavnar Kommunu. Tórshavnar Kommuna vil leggja dent á, at borgarin í Tórshavnar kommunu er tilvitaður um at vatn í sær sjálvum er karmur um at skapa trivnað og somuleiðis eitt gott og spennandi umhvørvi.

Tá býarskipað verður fram við sjóvarmálanum og áunum, hevur tað við sær, at menniskjuni flyta seg burtur frá asfalteraðu vegunum og fáa ágóðan av náttúruni. Hjá børnunum er hetta ein ókeypis lærubók, meðan tey eldru kunnu njóta náttúruna og eina løtu leita sær burtur frá strongd og gerandisdegnum. Hetta økir um trivnaðin og lívskorini hjá øllum borgarunum.

Nógv virksemi er í teimum bláu fritíðarøkjunum í Tórshavnar kommunu. Sjósvimjing er vorðin alsamt vanligari, og dagliga eru fólk at síggja, sum svimja í sjónum í Hoyvík, í Sandagerði, í Kollafirði og á Gomlurætt.

Kajakkrógving er á firðunum kring Havnina og í Hestfirði, og alsamt fleiri veitarar og feløg bjóða seg fram á hesum øki. Fritíðarkaving hevur drúgvu søgu her, og Tórshavnar Froskmannafelag er hitt næstelsta í danska kongaríkinum. Bátafeløg eru eisini í Kollafirði og í Havn.

Undir Bakka í Havn hava Tórshavnar Froskmannafelag og Havnar Kajakfelag leigusáttmálar við Tórshavnar kommunu um nýtslu av tveimum neystum. Eisini er nógv

bátavirksemi undir Bryggjubakka, har Tórshavnar kommuna hevur lagt eina nýggja bátabrúgv, soleiðis at Tórshavnar Froskmannafelag, Havnar Kajakfelag og Tórshavnar Bátafelag hava fingið betri umstøður til atløgu og at flota smábátar sum kajakkir og smáar seglbátar.

Á Eystaru og Vestaru Bryggju er nógv vinnuvirksemi, umframt at bæði undirvísing og fritíðarvirksemi eru í Sjóvinnuhúsinum og Bacalao-bygninginum. Samstundis eru eisini góðir móguleikar fyri býarmenning og meira av bláum fritíðarvirksemi á bæði Eystaru Bryggju og Vestaru Bryggju.

Hetta má tó verða neyvt skipað fyri at tryggja neyðugu fyrilitini, soleiðis at vinna og ídnaður kunnu fara fram, har bústaðir, skrivstovur og skúlavirksemi eru staðsett. Havnarøkið og virksemi knýtt at sjónum skulu áhaldandi mennast, meðan bíðað verður eftir einari nágreiniligari ætlan fyri havnina.

TÆNASTUØKIÐ

6.00

TÆNASTUØKIÐ

6.1	LEIÐREGLUR	162
6.1.1	Börn og ung	163
6.1.2	Heilsa- og umsorgan	163
6.2	KARMAR	164
6.2.1	Lógir á økinum	165
6.2.2	Politikkir	165
6.2.3	Tilmæli og frágreiðingar	165
6.3	GRUNDARLAG	166
6.3.1	Börn og ung	168
	Barnaansing og frítíðarskúli	168
	Framtíðar tørvur á dagstovnum	170
	Fólkaskúlaekið	171
	Framtíðar tørvur á skúlaøkinum	173
	Samstarv millum skúla og frítíðarskúla	174
	Ungdómstilboð	174
	Barnaverndartænastan	176
	Barnatannrøktin	176
6.3.2	Heilsa og umsorgan	177
	Framtíðar tørvur á eldrarøkt	178
	Útbyggingar á eldraøkinum	180
	Dagtilboð og samdøgursendurvenjing	183
	Eldraíbúðir	183
	Átøk á eldraøkinum	184
	Kommunulæknaskipanin	185
	Heilsufrøðiskipanin	185
	Sosial tilboð	185
	Serflutningsskipanin	185

- TÆNASTUØKIÐ FEVNIR UM KJARNUTÆNASTUR Í KOMMUNALA VIRKSEMINUM, SUM ER VENT BEINLEIÐIS MÓTI BORGARUM Í ØLLUM ALDRI. GÓÐIR OG NÚTÍÐARHÓSKANDI KARMAR RUNDAN UM KOMMUNALA VIRKSEMIÐ ERU VIÐ TIL AT LYFTA TÆNASTUSTIGIÐ, OG TÍ HEVUR TAÐ HØGA RAÐFESTING AT TRYGGJA GÓÐAR KARMAR RUNDAN UM ALLAR HESAR TÆNASTURNAR.

Evnið Tænastuøkið er býtt í tvey undirevni, ið eru knýtt at tí kommunalu tænastruni: 'Børn og ung' og 'Heilsa og umsorgan'. Evnið Børn og ung snýr seg um fólkaskúlaøkið og dagstovnaøkið. Heilsa og umsorgan snýr seg um eldraøkið og kommunalar tænastrur innan heilsu, sosial mál og til fólk við serligum tørv. Her verður tænastruøkið lýst, hvussu Tórshavnar kommuna arbeiðir og raðfestir á tænastruøkinum, og hvussu kommunan arbeiðir fyri at tryggja teir neyðugu karmarnar.

VIT VIRKA FYRI:

BØRN OG UNG

- > At geva børnum og ungum ein tryggan og mennandi gerandisdag
- > At veita góð tilboð og nútímans karmar á dagstovna- og skúlaøkinum
- > At geva dagstovnunum betri rúmd til námsfrøðiligt innihald, trivnað og menning
- > At skapa tryggar og góðar karmar um familjuráðgevingina
- > At nøkta hølistørvin á dagstovna-, fólkaskúla- og musikkskúlaøkinum
- > At stuðla undir nýhugsan á skúlaøkinum, eitt nú so at skúlarnir kunnu styrkja kreativu lærugreinarnar
- > At tryggja nøktandi barnatannrøkt
- > At tryggja nøktandi barnaverndartilboð

HEILSA- OG UMSORGAN

- > At tryggja ein góðan aldurdom við virðiligum loysnum
- > At dagføra ellisheim, bústovnar og sambýli, at nøkta tørvin á búplássum og at styrkja heimataenastuna
- > At útvega fleiri umlættingarpláss til sjúklingar, ið eru liðugt viðgjørdir á sjúkrahúsi
- > At kanna tørvin á og finna hóskandi loysnir til, at eldraíbúðir kunnu byggjast, og sostatt gera bústaðarmarknaðin meira fjøltáttaðan. Valið skal ikki standa millum at búgva í sethúsi ella á røktarheimi
- > At hugsa nýtt og leggja upp fyri broyttari fólkasamanseting í framtíðini
- > At veita góða og tíðarhóskandi eldratænastu, við høgari dygd og trygd og í samsvari við tað, ið okkara eldru ynskja
- > At endurskoða og nýhugsa eldraekið í tøttum samstarvi við Eldraráðið, nærumhvørvið, avvarðandi, brúkarar, starvsfólk og fakfólk
- > At veita nøktandi og nútímans tilboð um fyribyrging, soleiðis at okkara eldru varðveita likamligar og sálarligar førleikar sum longst og harvið fáa betri lívsdygd
- > At fáa til vega hóskandi vælferðartækni innan eldraekið
- > At stuðla undir virksemligum sum venjing, dagtilhald v.m. og samstarv við privat og sjálvboðin um at taka stig til fleiri átøk fyri eldri
- > At veita tíðarhóskandi høli til kommunulæknar og heilsufrøðiligu tænaasturnar til børn
- > At skipa eina nøktandi serflutningstænastu

6.1 LEIÐ- REGLUR >

TÆNASTUØKIÐ FEVNIR UM TÝDNINGARMIKLAR OG BORGARAVENDAR KOMMUNALAR KJARNUTÆNASTUR. TAÐ ER EIN GRUNDEGGJANDI TÆNASTA TIL BORGARAR, SUM KREVUR LUTFALSLIGA NÓGVAN PENING TIL GÓÐAR KARMAR OG STARVSFÓLK. FLESTU BORGARAR ERU Í SAMBANDI VIÐ TÆNASTUØKIÐ HVØNN DAG, SO ELLA SO, ANTIN SUM FORELDUR ELLA AVVARÐANDI. TÓRSHAVNAR KOMMUNA ARBEIÐIR VIÐ HESUM LEIÐREGLUM, TÁ TÆNASTUØKIÐ VERÐUR SKIPAÐ.

6.1.1 BØRN OG UNG

Í Tórshavnar kommunu er tað Barna- og ungdómsdeildin, ið tekur sær av umsitingini og átøkum innan dagstovnaðkið, undir hesum vøggustovur, barnagarðar, ungdómsklubbar og frítíðarskúlar, og mentamáladeildin, sum tekur sær av fólkskúlaøkinum. Barnatannrøktin er skipað undir trivnaðarstjóranum. Sosiala deild umsitur barnaverndartænastuna.

Út frá depilsbygnaðinum í kommununi, sum lýst undir Fólki og bústaðir, verða øki sett av til almannagagnlig endamál, so sum dagstovnar, skúlar, frítíðartilboð, ellis- og røktarheim, eldraíbúðir og annars til sosial endamál.

6.1.2 HEILSA- OG UMSORGAN

Í Tórshavnar kommunu er tað heilsu og umsorganartænastan, ið skipar og veitir tænastr og øll tilboð innan eldraðkið. Harumframt umsitur Heilsu- og umsorganartænastan kommunulæknaskipanina, serflutningsskipanina, stuðulsskipan til tiltøk innan almanna- og heilsu- og umsorganartænastan. Mentamáladeildin umsitur ávísar tænastr til heilsufrøðingar á skúlum og børn undir skúlaaldur. Sosiala deild umsitur sosialar íbúðir, harundir samskiptið við leigararnar, umframt onnur sosial mál.

Heilsu- og umsorganartænastan er skipað í triggjar eindir við hvør sínum eindarleiðara sum hava tilvísing til Heilsu- og umsorganarstjóran.

Út frá depilsbygnaðinum í kommununi, sum lýst undir Fólki og bústaðir, verða øki sett av til almannagagnlig endamál, so sum dagstovnar, skúlar, frítíðartilboð, ellis- og røktarheim, eldraíbúðir og annars til sosial endamál.

6.2 KARMAR >

FYRI EVNIÐ TÆNASTUØKIÐ ERU TAÐ SERLIGA HESAR LÓGIR, ÆTLANIR OG POLITIKKIR, IÐ ATLIT SKULU TAKAST TIL Í SAMBANDI VIÐ ARBEIÐIÐ VIÐ TÆNASTUØKINUM Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU.

6.2.1 LÓGIR Á ØKINUM

- Løgtingslóg um býarskipanir og byggisamtyktir
- Løgtingslóg um at byggja bygningar o.a.
- Løgtingslóg um dagstovnar og dagrøkt
- Løgtingslóg um fólkhúslan
- Løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m.
- Løgtingslóg um fyrirbyggjandi heilsutænastur til børn og ung
- Løgtingslóg um kommunulæknaskipan
- Løgtingslóg um barna- og ungdómstannrøkt
- Løgtingslóg um barnavernd

6.2.2 POLITIKKIR

- Eldrapolitikur hjá Tórshavnar kommunu
- Barna- og ungdómspolitikur fyri námsfrøðiliga økið

6.2.3 TILMÆLI OG FRÁGREIÐINGAR

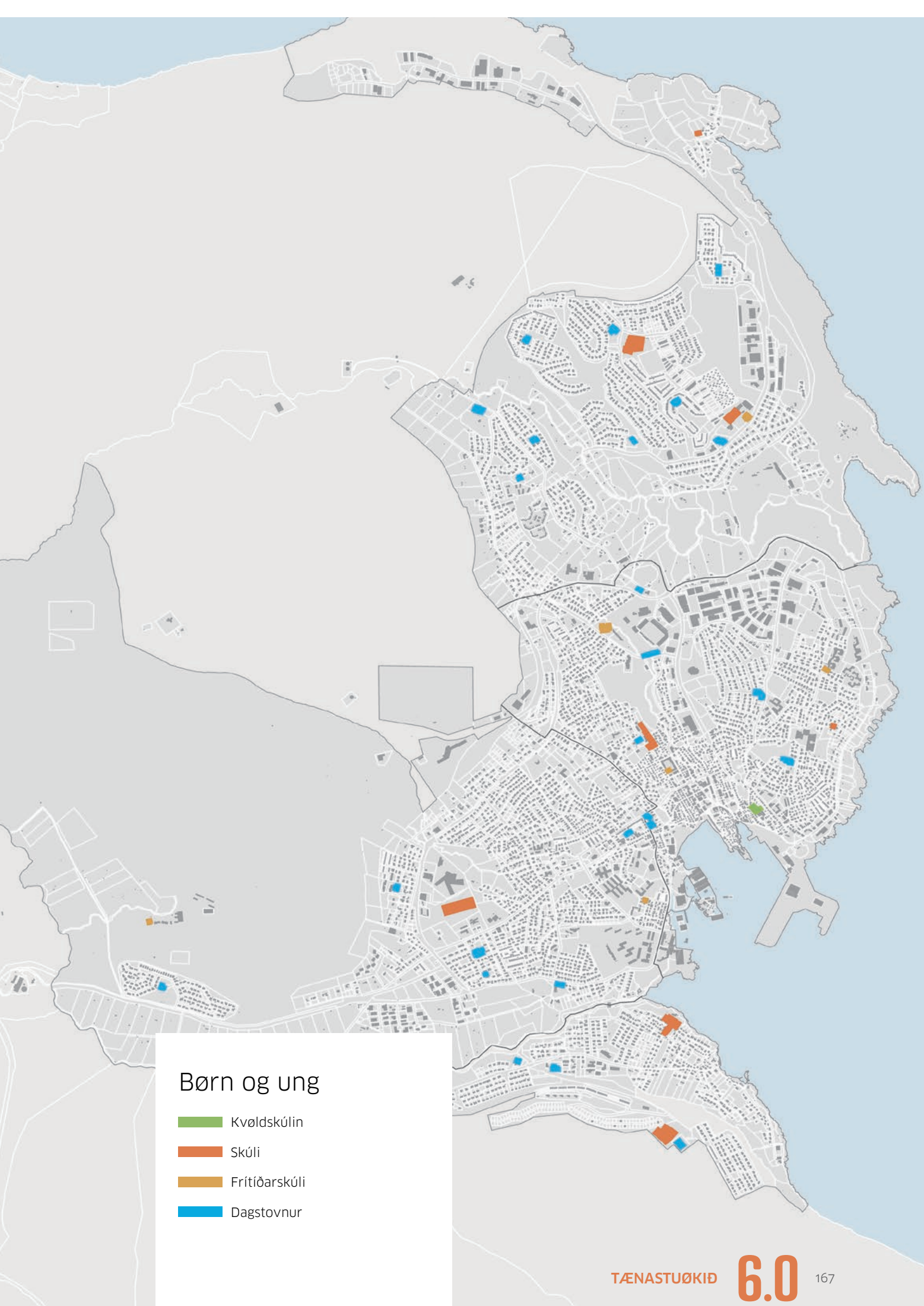
- Tilmæli um skúlabygnað og skúlabygging í Tórshavnar kommunu 2017-2021
- Frágreiðing um framtíðartørvin á búplássum til eldri í Tórshavnar Kommununi, 2016.

6.3 GRUNNDAR- LAG

TÆNASTUØKIÐ FEVNIR UM TÝDNINGARMIKLAR OG BORGARAVENDAR KOMMUNALAR KJARNUTÆNASTUR. FLESTU BORGARAR ERU Í SAMBANDI VIÐ TÆNASTUØKIÐ HVØNN DAG SUM FORELDUR, BARN, NÆMINGUR, BRÚKARI ELLA SUM AVVARÐANDI.

Ein stórir partur av øllum rakstrarútreiðslum hjá kommununi verður nýttur til almanna- og heilsumál og til barnaansing. Samstundis verða stórar íløgur gjørdar í bygningar á útbúgvingarøkinum, har kommunan varðar av skúlabygningunum. Meginparturin av øllum starvsfólkunum í Tórshavnar kommunu starvast á tænaðuøkinum.

Her lýsa vit grundarlagið undir evninum Tænaðuøkið.

Børn og ung

- Kvøldskúlin
- Skúli
- Fritíðarskúli
- Dagstovnur

6.3.1 BØRN OG UNG

Barna- og ungdómsøkið er eitt tað størsta í allari kommunalu fyrisingini. Økið fevnir um alt frá vøggustovu og barnagarði, frítíðarskúla, fólkaskúla, ungdómstilboð, barnavernd og barnatannrøkt.

Tórshavnar kommuna vil á hesum økinum veita bestu karmar, soleiðis at øll børn fáa eina tryggja og mennandi byrjan upp á lívið, bestu karmar til frálæru í skúlaaldri og frítíðartilboð, sum eru við til at skapa trivnað millum børn og ung í kommununi.

Barnaansing og frítíðarskúli

Ein stórur partur av virkseminum hjá Tórshavnar kommunu er at bjóða dagtilboð til børn og ung í kommununi. Størsti parturin av hesum er barnaansingin, sum fevnir um øll børnini undir skúlaaldur, og um frítíðarskúla til børn til og við 3. flokki.

Í Tórshavnar kommunu eru íalt 29 dagstovnar, sum eru skipaðir við barnagarði og/ella vøggustovu. Harafturat eru 9 frítíðarskúlar til børn til og við 3. flokki. 38 stovnar við børnum frá 0 árum til og við 3. flokki. Í Skúlanum á Argjahamri, Sankta Frans skúla, Skúlanum á Fløtum og Skúlanum við Løgmannabreyt eru frítíðarskúlar í skúlabygningunum.

Á hesum stovnum eru tilsamans:

- 616 vøggustovupláss
- 1152 barnagarðspláss
- Umleið 1000 børn í frítíðarskúla

Dagstovnaøkið hevur verið í stórari menning síðan aldarskiftið, og eru dagstovnarnir í kommununi vorðnir nógv fleiri í tali. Málið fyrri framhaldandi at menna dagstovnaøkið er, at øll børn í Tórshavnar kommunu fáa eitt gott og mennandi námsfrøðiligt tilboð.

Tá nýggj øki verða skipaði til býarvøkstur, eiga hóskaði øki at verða lögð av til almannagagnlig endamál, eitt nú til dagstovnar. Miðað eigur at verða eftir, at tørvin á barnaansing kann verða nøktaður í nærøkinum, í samsvari við deplabygnaðin í kommununi (sí Deplabygnaður undir evninum Fólki og bústaðir).

Talið av børnum í Tórshavnar kommunu er grundarlagið undir ráðleggingini og menningini av kommunalu tilboðunum fyrri børn og ung tey komandi árin. Tí eigur áhaldandi at verða mett um tørvin á ansingarplássum frameftir (sí eisini næsta brot um framtíðar tørv á dagstovnum).

Her er eitt yvirlit yvir núverandi stovnar og stovnspláss í Tórshavnar kommunu:

YVIRLIT YVIR DAGSTOVNAR

Dagstovnar:

- Býlingshúsið á Norðasta Horni
- Býlingshúsið á Ternuryggi
- Býlingshúsið í Maritugötu
- Býlingshúsið Inni á Gøtu
- Býlingshúsið millum Gilja
- Býlingshúsið undir Brúnni
- Býlingshúsið undir Fjalli
- Býlingshúsið Vesturi á Flat
- Dagstovnurin á Argjum
- Dagstovnurin á Hamrinum
- Dagstovnurin á Velbastað
- Dagstovnurin Birkilund
- Dagstovnurin Flatnagarður
- Dagstovnurin í Hoyvík
- Dagstovnurin í Løkjatúni
- Dagstovnurin í Øksnagerði
- Dagstovnurin Kura
- Dagstovnurin Kurla
- Dagstovnurin Látrið
- Dagstovnurin Lítliskógur
- Dagstovnurin Sólareygað

- Dagstovnurin við Landavegin
- Dagstovnurin við Løgmannabreyt
- Dagstovnurin við Velbastaðvegin
- Dr. Ingridar Meinigheitsbarnagarður
- Fríðriksgarður
- Lonirnar í Hoydølum (fyríbils)
- Miðstovnurin í Gundadali
- Sankta Josef's Barnagarður

Frítíðarskúlar

- Frítíðarskúlin á Argjahamri
- Frítíðarskúlin í Badmintonhøllini
- Frítíðarskúlin í Hoyvík
- Frítíðarskúlin Sankta Frans
- Frítíðarskúlin Smílibýlið
- Frítíðarskúlin Spírín
- Frítíðarskúlin við Botnáanna
- Frítíðarskúlin við Løgmannabreyt
- Frítíðarskúlin í Kongagötu / Skúlin á Fløtum

Framtíðar tørvur á dagstovnum

Talið av børnum í Tórshavnar kommunu er grundarlagið undir ráðleggingini og menningini av kommunalu tilboðunum fyri børn og ung tey komandi árin. Tí eigur áhaldandi at verða mettt um tørvin á ansingarplássum frameftir.

Í árunum 2016 og 2018 eru serliga nógv børn komin afturat yngsta aldursbólkinum frá 0-6 ár. Frá at vera 1.900 børn í aldursbólkinum tann 1. januar 2016 øktist talið til 2.142 børn 1. januar 2019. Hetta sæst eisini aftur á dagstovnunum, har flestu stovnarnir í Tórshavnar kommunu eingi tøk pláss hava í 2019, og bíðitíðirnar kunnu vera langar.

Útbyggingar eru tí settar í verk til tess at nøkta tørvin á ansingarplássum frameftir. Útbyggingarnar fevna bæði um víðkan av verandi dagstovnum og um bygging av nýggjum dagstovnum. Harumframt eru fyríbilsloysnir funnar við eitt nú Lonunum í Høydølum, ið geva neyðugu ansingarplássini, meðan arbeitt verður við at víðka verandi stovnar.

Við teimum útbyggingum á dagstovnaøkinum, ið eru settar út í kortið í 2019 og 2020, verður mettt, at tørvurin á ansingarplássum verður nøktaður í nøkur ár framyvir. Tó er áhaldandi neyðugt at tryggja, at nóg mikið av plássum eru til at kunna bjóða øllum foreldrum í kommununi barnaansing.

Til tess at meta um framtíðar tørvin á dagstovnum í Tórshavnar kommunu er neyðugt at hyggja at burðatølum og fólkaflýtingum. Stórir fólkaøkstur hevur verið í Tórshavnar kommunu seinastu árin. Eins og lýst er undir Fólk og bústaðir, verður eisini roknað við lutfalsliga stórum fólkaøkstri í Tórshavnar kommunu komandi árin. Hetta sæst og fer væntandi at síggjast í burðatølunum tey komandi árin.

Stór sveiggi eru í burðatølunum fyri Tórshavnar kommunu, men síðani 2011, tá burðatalið í Tórshavnar kommunu var lægst, sær út til, at burðatølini eru vaksandi.

Føðitøl fyri Tórshavnar kommunu		
Ár	Livandi fødd í Tórshavnar kommunu	Livandi fødd í Tórshavnar kommunu / mánað
2015	251	20,9
2016	304	25,3
2017	265	22,1
2018	295	24,6
2019	298	24,8

Kelda: Hagstova Føroya

Hartil kemur, at stór tilflyting eisini er til kommununa, og at hetta eisini merkist í minstu árgangunum, har í miðal millum 5 og 13 børn eru lögst afturat hvørjum árgangi millum 0 og 6 ár í árunum 2013-2019. Sostatt hava fleiri árgangir síðani 2015 talt oman fyri 300 børn, og tað legst afturat á hvørjum ári.

Við einari varligari framrokning av hagtølunum, har mettt verður um talið á føddum, og har mettt somuleiðis verður um tilflytingina, verður roknað við, at tørvurin á ansingarplássum verður støðugur, men nøkulunda javnt vaksandi tey komandi árin.

Tí verður roknað við, at tær útbyggingar, sum eru settar út í kortið í 2019 og 2020, kunnu nøkta tørvin í nøkur ár frameftir, men at neyðugt kann eisini verða við fleiri dagstovnum og/ella útbyggingum av teimum stovnum, ið longu eru.

- ROKNAÐ VERÐUR EISINI VIÐ LUTFALSLIGA STÓRUM FÓLKAVØKSTRI Í TÓRSHAVNAR KOMMUNU KOMANDI ÁRINI. HETTA SÆST OG FER VÆNTANDI AT SÍGGJAST Í BURÐATØLUNUM TEY KOMANDI ÁRINI.

Fólkaskúlaekið

Í Tórshavnar kommunu eru í dag 10 kommunalir fólkaskúlar og tveir frískúlar. Hesir rúma øllum skúlabørnum í kommununi, og seinastu 10 árin hava í miðal verið 2.975 børn í fólk- og frískúlunum í Tórshavnar kommunu.

Roknað verður við, at í mesta lagi kunnu útivið 3.500 næmingar rúmast í fólkaskúlunum í Tórshavnar kommunu. Tó er talan tá meira um eitt hugsað ovara mark, heldur enn hvussu nógvir næmingar í roynd og veru rúmast. Tann praktiska avmarkingin liggur í, hvussu nógvir næmingar í mesta lagi rúmast í hvørjum árgangi. Har verður roknað við, at í mesta lagi 351 næmingar rúmast í hvørjum árgangi, áðrenn tørvur verður á meira plássi til fleiri flokkar.

Fólkaskúlarnir í kommununi eru bæði av eldri og av nýggjari slagi. Seinastu árin hevur Tórshavnar kommuna gjørt stórar íløgur í byggingina av Skúlanum á Fløtum. Hetta er ein nýggjur og framkomin fólkaskúli, sum fer at hýsa børnum, sum í fleiri ár hava verið spjadd í ymsar bygningar í kommununi. Undan hesum eru nýggir stórir skúlar bygdir á Argjahamri og við Løgmannabreyt. Eisini eru onkrir av skúlunum

útbygdir og dagførdir, eitt nú Eysturskúlin og Skúlin í Kollafirði. Fleiri dagføringar og neyðugar umvælingar standa eisini fyri framman.

Til tess at skipa bestu karmarnar til frálæru og trivnað í fólkaskúlanum, er neyðugt áhaldandi at meta um plásstørvin á fólkaskúlaekinum, eins og hugt verður eftir skúlabygnaðinum í kommununi.

Kring nakrar av skúlunum í kommununi eru ferðslu-, atkomu- og parkeringsviðurskiftini ónøktandi, eins og skúlagarðarnir eru tað. Skúlagarðarnir verða so við og við dagførdir, so uttandura økini verða meira kveikjandi og stimbrandi fyri næmingarnar og verða góðir karmar um spæl og rørslu umframt at vera eitt uttandura læringarrúm.

Tá nýggj øki verða skipaði til býarvøkstur, eiga hóskandi øki at verða lögð av til almannagagnlig endamál, eitt nú til skúlar. Miðað eigur at verða eftir, at fólkaskúlatilboð eru í nærøkinum, í samsvari við deplabygnaðin í kommununi (sí Deplabygnaður undir evninum Fólk og bústaðir).

Her er eitt yvirlit yvir fólkaskúlar og frískúlar í Tórshavnar kommunu, sum eisini vísir, hvussu nógvir næmingar í mesta lagi rúmast í hvørjum árgangi og í hvørjum skúla:

Mesta næmingatal í fólkaskúlum og frískúlum í Tórshavnar kommunu

Næmingatal	Forskúli	1. árg.	2. árg.	3. árg.	4. árg.	5. árg.	6. árg.	7. árg.	8. árg.	9. árg.	10. árg og Serfl.	Tils.
Eysturskúlin		48	48	48	48	48	48	48	72	72	220	700
Hoyvíkar skúli		48	48	48	48	48	48	48	48	48		432
Kollafjarðar skúli		20	20	20	20	20	20	20	20	20		180
Sankta Frans skúli	48	48	48	48	48	48	48	48				336
Skúlin á Argjahamri		48	48	48	48	48	48	48	48	48		432
Skúlin á Fløtum	72	72	72	72	72	72	72	72	120	120	120	744
Skúlin við Løgmannabreyt		48	48	48	48	48	48	48	48	48		432
Frískúlin Lítliskúli	18	18	18	18	18	18	18					108

Næmingatal	Forskúli	Yngsti bólkur	Mið bólkur	Elsti bólkur	Tils.
Kaldbaks skúli		20	10	20	50
Nólsoyar skúli	6	16	18		40
Velbastaðar skúli		20	20	20	60
Frískúlin í Havn					

Framtíðar tørvur á skúlaøkinum

Á skúlaøkinum merkist eisini, at fólkatalið í Tórshavnar kommunu hevur verið støðugt vaksandi í fleiri ár. Sambært tølum frá Hagstovu Føroya var talið á børnum í skúlaaldri í kommununi stórt sæð óbroytt millum 2009 og 2015. Frá 2016 og fram til 2019 eru børnini í skúlaaldri vorðin eitt vet fleiri. Væntast kann eisini, at skúlabarnatalið fer at vaksa eitt vet komandi árin, so hvørt sum stóru árgangirnir, sum í dag eru á dagstovnaøkinum, gerast eldri og røkka skúlaaldri.

Samstundis síggja vit, at burðatalið í Tórshavnar kommunu er kvinkað spakuliga uppeftir seinastu árin eftir fleiri ár í minking, og at árgangirnir tí kunnu væntast at vera um somu stødd ella størri komandi árin, alt eftir hvussu til- og fráflytingin í kommununi er. Tískil er áhaldandi neyðugt at tryggja, at nóg mikið av pláss er til at hýsa øllum skúlanæmingum í Tórshavnar kommunu.

Vaksandi næmingatal í fólkaskúlunum í Tórshavnar kommunu kann hava avbjóðingar við sær á skúlaøkinum. Við støði í framrokning av skúlabarnatalinum komandi 12 árin ber til at síggja, at avbjóðingar kunnu vera við pláss í skúlunum longu í 2021.

Í grunddeildini (1.- 3.fl.) og miðdeildini (4. – 7.fl) er í mesta lagi pláss til 312 næmingar í hvørjum árgangi í Havn, á Argjum og í Hoyvík. Tá er roknað við 13 sporum í skúlunum í hesum øki. Haraftrat koma skúlarin í bygdunum og báðir frískúlarin, sum hava árgangir til og við 6. flokki.

Frá 2021 verður roknað við, at næmingatalið í nøkrum árgangum frá 1.- 7. fl. verður so mikið høgt, at tað verður neyðugt at útvega fleiri høli. Hetta tí at fleiri stórir árgangir koma í skúlaaldur, umframt at næmingar leggjast afturat í verandi stóru árgangum. Tí kann verða neyðugt at útvega fleiri høli. Hetta kann vera við fyribilshølum, um

talan er um óvanliga stórar árgangir. Verður talan um varandi vøkstur, verður hinvegin neyðugt at meta, um neyðugt eisini verður at byggja skúlar út.

Í hádeildini (7. – 9. fl.) er í mesta lagi pláss til 351 næmingar í hvørjum árgangi. Tá er roknað við 15 næmingum í Kollafjarðar skúla og 24 næmingum í 14 sporum í øllum hinum flokkunum.

Í hádeildini kunnu avbjóðingar vísa seg frá 2022 og fram. Er talan um nakrar fáar stórar árgangir, kann hetta loysast við at hava fyribilshøli, sum verða brúkt til skúla eitt tíðarskeið, meðan trýstið er størst. Verður talan um varandi vøkstur, kann gerast neyðugt við útbyggingum av verandi skúlum.

Til tess at kunna nøkta framtíðar tørvin á skúlaøkinum er hóskandi at leggja eitt sindur av eyka øki av kring nakrar av verandi skúla-bygningum. Hetta er neyðugt fyri í framtíðini at kunna víðka útiðki, betra atkomu-, ferðslu- og parkeringsviðurskipti og til at byggja út til skúla-, frítíðarskúla- ella frítíðarendamál.

Ítøkiliga er støðan kring nakrar av skúlunum henda:

Skúlin á Argjahamri

Tørvur er á at leggja uppfyri til møguliga víðkan av skúlagarðinum ella annan tørv niðan í hagan.

Skúlin við Løgmannaeyri

Tørvur er á at leggja eitt øki eystanfyrir parkeringsøkið av til framtíðar endamál, so sum at víðka útiðkið, størri parkeringsøki ella framtíðar útbyggingar av skúlanum.

Hoyvíkar skúli

Arbeitt verður við at gera byggiskrá fyri høvuðsumvæling og útbygging av skúlanum. Møguleiki er ikki fyri at útvega meira lendi til skúlan, og tí er neyðugt at kanna aðrar møguleikar í økinum, t.d. flyting av parkeringsøki v.m.

➤ UNGDÓMSTILBOÐ ERU FYRI BØRN FRÁ 4. FLOKKI UPP TIL 18 ÁR. HESI BJÓÐA BØRNUM OG UNGUM YMISKT SKIPAÐ VIRKSEMI, SO SUM AKTIVITETIR, ÚTFERÐIR, FYRILESTRAR, UMFAMT EITT TILHALDSSTAÐ

Eysturskúlin

Møguligar útbyggingar í framtíðini, sum kunnu avloysa fyribilsloysnir, kunnu gerast í økjum nærhendis Eysturskúlanum. Øll Lützenstrøð er ognartikin til Eysturskúlan, og kunnu framtíðar útbyggingar tískil gerast trøðni. Hetta krevur tó at Eysturvøllur verður fluttur.

Sankta Frans skúli

Innan nøkur ár verður væntandi farið undir høvuðsumvæling og útbygging av skúlanum. Tørvur er á betri parkeringsviðurskiptum.

Velbastaðar skúli

Við støði í komandi viðgerðini av skúla-bygnaðinum í kommununi er hóskandi at leggja eina framtíðar ætlan fyri skúlan. Eitt nú húsast skúlin lutvíst í barakkum, eins og parkeringsviðurskiptini ikki eru nøktandi.

Nólsoyar skúli

Lendið kring skúlan er nøktandi, men ynski eru frammi um eina høll eystanfyrir skúlan, har kommunan eigur nakað av lendi.

Kaldbaks skúli

Tórshavnar kommuna hevur keypt lendi vestanfyrir skúlan til bygging av eini fimleikahøll til skúlan.

Samstarv millum skúla og frítíðarskúla

Mentamáladeildin í Tórshavnar kommunu hevur ábyrgdina av skúlaøkinum, og Barna- og ungdómsdeildin hevur ábyrgdina av dagstovnaøkinum. Hesar deildirnar fylgja tveimum ymsum lógum, Fólkaskúlalógini og Dagstovnalógini.

Barna- og Ungdómsdeildin samstarvar við Mentamáladeildina um at kunna gagnnýta bygningar betur, eitt nú við at fáa frítíðarskúlar og klubbtilboð inn í skúlar, har tað ber til.

Samstarvið er í samsvari við ætlanina um at tætta í býnum og við burðardyggja býarmenning, har móguleikar eru at savna felagsvirksemi og samstundis leysgeva bygningar, sum kunnu fáa annað virksemi.

Sum heild eru móguleikar í at gagnnýta skúla-bygningarnar meiri enn í verandi støðu. Til ber at fáa størri kapasitetsnýtslu, og umsitingin fer at leggja seg eftir at betra um støðuna, soleiðis at tørvurin á øðrum bygningum minskar og samlaði fermetratørvurin kann minka.

Grundað á hetta hevur Tórshavnar kommuna sett í verk tvær leiðreglur um samstarvsskipan millum skúla og frítíðarskúla, sum ávikavist húsast í sama bygningi og sum ikki húsast í sama bygningi.

Ungdómstilboð

Sjey ungdómstilboð eru fyri børn frá 4. flokki upp til 18 ár. Hesi ungdómstilboðini bjóða børnum og ungum ymiskt skipað virkseml, so sum aktivitetir, útferðir, fyrilestrar, umframt eitt tilhaldsstað, har møguleiki er fyri at spæla borðspøl, telduspøl, playstation, at síggja film o.a.

Í umbúna er at skipa ungdómstilboð á Velbastað. Ungdómstilboðini eru hesi:

- Margarinfabrikin
- Barna- og Ungdómshúsið í Nólsoy
- Klubb 188
- Ungdómshúsið í Vesturbýnum
- Ungdómshúsið Flatnkrókur
- Úthangið
- Argjaskotið

Margarinfabrikin

Margarinfabrikin bjóðar børnum og ungum í Tórshavnar kommunu ymiskt skipað virkseml, so sum seiðaberg, matgerð, drama, yoga, hip hop, útferðir, fyrilestrar, húsakonsertir, kafekvøld v.m. Eisini eru borðspøl, telduspøl, playstation, filmur o.a., sum børnini og tey ungu tíma sera væl.

Margarinfabrikin er seinnu árin vörðin karmur um alt fleiri átøk fyri ung. Nevnt kunnu kór og samrøðubólkar. Barnafestivalur, Talent, Sement, Barnamentanardagurin um jóltíðir og Summarnám eru árlig afturvendandi tiltøk. Heilafabrikin er ein verkætlan, sum byrjaði í september 2014. Hendan verkætlanin er ætlað børnum, sum hava trupult við at læra støddfrøði.

Barna- og Ungdómshús í Nólsoy

Ungdómshúsið í Nólsoy er eitt savningarstað fyri børn og ung í Nólsoy og er við til at styrkja samanhaldið í bygdini. Húsið hevur á leið somu tilboð sum hini ungdómshúsini í kommununi. Húsið er opið fyri teimum yngri seinnapartar kl. 13-18, og tey eldru eru í húsinum um kvøldarnar.

Klubb 188

Klubb 188 er tilboð ætlað ungdómi í Hoyvík. Opið er trý kvøld um vikuna. Klubb 188 húsast í hølunum hjá Frítíðarskúlanum í Hoyvík.

Ungdómshúsið í Vesturbýnum

Ungdómshúsið heldur til í Býlingshúsinum á Norðasta Horni og hevur opið trýggjar ferðir um vikuna. Tey flestu, sum ganga á kaféini, búa á Norðasta horni.

Ungdómshúsið Flatnkrókur

Flatnkrókur í Kaldbak læt upp 1. februar 2013. Virkseml er býtt upp, soleiðis at børn og ung í 4. - 8. flokki hittast mánakvøld og hóskvøld, meðan tey eldru hittast týskvøld og fríggjakvøld. Flatnkrókur húsast í dagstovninum Flatnagarði.

Úthangið

Úthangið er tilboðið til tey ungu í Kollafirði. Latið varð upp í 2016 fyrribils tvey kvøld um vikuna, aldursbólkurin er frá fjórða flokki til 16-18 ár.

Argjaskotið

Ungdómstilboðið á Argjum byrjaði í juni 2018 undir navninum Argjaskotið. Opið er trý kvøld um vikuna. Ungdómshús á Argjum er tilboð til tey ungu á Argjum. Argjaskotið heldur til í skúlabygginginum á Argjahamri.

➤ HØLISVIÐURSKIFTINI HJÁ BARNATANNRØKTINI ERU IKKI NØKTANDI. BETRI KARMAR MUGU TIL FYRI AT FRAMHALDANDI ARBEIÐIÐ Á BARNATANNLÆKNASTOVUNI KANN VERA NØKTANDI.

Barnaverndartænastan

Sosiala deild umsitur Barnaverndartænastuna. Størsti parturin av starvsfólkunum starvast við barnavernd burturav. Á Sosialu deild starvast sálarfrøðingar, familjuráðgevar og sosialráðgevar, umframt skrivstovufólk og ein deildarleiðara.

Barnaverndartænastan arbeiðir sambært lóg um Barnavernd. Barnaverndartænastan húsast á Sosialu deild hjá Tórshavnar kommunu.

Endamálið hjá Barnaverndartænastuni er at tryggja, at børn, sum liva undir viðurskiftum, ið kunnu skaða teirra heilsu og menning, fáa neyðuga hjálp og umsorgan í rättari tíð, og at hjálpa teimum at fáa ein tryggan uppvøkstur.

Harumframt fevnir barnaverndartænastan um eina familjustovu, ið burturav hevur til uppgávu at ráðgeva foreldrum, sum á ein ella annan hátt hava trupulleikar við børnunum ella sjálv hava tílíkar trupulleikar.

Barnaverndarstova Føroya er ein felags-kommunalur stovnur, sum Tórshavnar kommuna eisini er ein partur av. Uppgávan hjá Barnaverndarstovuni er m.a. at ráðgeva barnaverndartænastunum kring landið og ráðgeva landsstýrismanninum í almannamálum í stevnumiðum á økinum. Barnaverndarstovan umsitur eisini fosturforeldraskipanina og savnar inn og umsitur hagtøl viðvíkjandi barnavernd. Harumframt umsitur Barnaverndarstovan Barnahúsið.

Barnatannrøktin

Barnatannrøktin arbeiðir sambært lóg um Barna- og ungdómstannrøkt. Barnatannrøktin hevur egnan leiðara við tilvísing til trivnaðarstjóran. Barnatannrøktin bjóðar øllum børnum og ungum frá 0 til 18 ár í Tórshavnar kommunu alla neyðuga tannrøkt. Tilboðið fatar bæði um vanligt eftirlit og viðgerð - og um tannrætting og skaðar. Kommunan rindar rakstur og lønir

Hølisviðurskiftini hjá barnatannrøktini eru ikki nøktandi. Eitt álit varð skrivað í 2008, har hølisviðurskifti v.m. verða lýst. Í álitinum stendur, at betri karmar mugu til fyri at framhaldandi arbeiðið á barnatannlæknastovuni kann vera nøktandi. Í álitinum verður mælt til, at alt virkseimið innan barnatannrøktina verður skipað sum ein megintannlæknastova, har allar eindir í barnatannrøktini eru savnaðar.

Tannlæknastovan heldur til í Tórsgøtu umframt í fýra øðrum støðum. Sertannlæknastovan er í Skúlanum við Løgmannabreyt. Sambært avtalu røkir tannlæknastovan eisini barnatannrøktina í Sandoyinni, har tannlæknastovan er í Meginskúlanum á Sandi.

Tískil mugu nýggj høli til barnatannrøktina setast á skrá. Uppskot er at staðseta nýggja tannlæknastovu á einum øki hjá kommununi úti á Fløtum, oman fyri Musikkiskúlan. Ein fyrimunur við hesum er, at tannlæknastovan fer at vera tætt við fleiri skúlar umframt Glasir, har eisini stórt tal av næmingum undir 18 ár ganga.

6.3.2 HEILSA OG UMSORGAN

Í Tórshavnar kommunu er tað heilsu- og umsorganarfyrisingin, ið umsitur alt eldraekið og heimatænastu til allar borgarar í kommununi.

Sambært løgtingslóg um heimatænastu, eldra-røkt v.m. er málsøkið eldrarøkt kommunalt ábyrgdarøki frá 1. januar 2015.

Lógin ásetur, at kommunan skal veita borgarum við tørvi á hjálp eina samskipaða heildartænastu. Endamálið við tænastruni er:

- a) At fyribyrgja sjúku
- b) At stimbra sálarligu og likamligu heilsu og trivna borgarans
- c) At endurmenna mistan førleika
- d) At stimbra møguleika hins einstaka at klára seg sjálfvan
- e) At veita røkt og umsorgan

Lógin ásetur krøv til kommunurnar um at veita tænastru, skipanir og tilboð. Umframt innihaldsligu ábyrgdina hevur kommunan yvirtikið øll starvsfólk á økinum, bygningsviðlíkahald v.m. Kommunan yvirtók eisini sjálvsognarstovnin Lágargarð, sum nú er kommunalur stovnur.

Heilsu- og umsorganartænastran er, umframt yvirskipaða umsiting við heilsu- og umsorganarstjóra, skipað í triggjar eindir við hvør sínum leiðara, Heilsuhúsið og tvær røktareindir.

Røktareindirnar eru búeindir við á leið 220 plássum tilsamans. Talan er um:

- 202 røktarbúpláss
- 11 umlættingarpláss
- 5 pláss til samdøgursrehabilitering

Tá talan er um hjún, eru til tíðir tvey fólk á sama rúmi.

Triðja eindin er Heilsuhúsið. Í Heilsuhúsinum eru allar tvørgangandi funktiónir skipaðar, fysio-terapeutar, ergoterapeutar, visitatiún, heima-vitjanartænastran, dagtilhald fyri røktarkrevjandi og fyri fólk við demenssjúku umframt tilhald fyri fólkapensjónistar.

Heimatænastran og heimasjúkrarøktin eru eisini skipað í Heilsuhúsinum. Í Heilsuhúsinum er viðgerðarstova, sum heimasjúkrarøktarfrøðingarnir taka sær av.

Heilsu- og umsorganartænastran skal røkja tær uppgávur, sum álagdar eru kommununi sambært lógini um heimatænastru, eldraøkt v.m. og sam-svarandi politisku málsetningum býráðsins í "Virkin og vakin alt lívið".

Virkið er í ávísan mun uppgávustýrt og skipað í toymi, har kjarnuuppgávnar eru røkt, viðgerð, heilsustimbran, fyribyrging og endurvenjing. Endamálið er at samskapa og samskipa tvørgangandi og tvørfakligar tænastru og tilboð innan allan bygnaðin.

Heimini og sambýlini í Tórshavnar kommunu eru hesi:

Boðanesheimið

Boðanesheimið hevur pláss fyri 64 fólkom. Hesi eru í løtuni býtt soleiðis, at 16 pláss eru til fólk við demenssjúkum, 41 pláss eru til røktarkrevjandi, og sjei pláss verða nýtt sum stuttíðarpláss, fimm til samdøgursrehabilitering og tvey til umlætting. Tá nýggi Umlættingar- og Rehabiliteringsdepilin (URD) verður liðugur í 2020 (sí brot um útbyggingar á eldraøkinum), verða tvey sjei stuttíðarplássini á Boðanesheiminum gjørd til fäst búpláss til fólk við røktartørv.

Lágargarður

Lágargarður hevur 48 búpláss. Harav eru 16 demenspláss og 32 pláss til fólk, ið eru røktarkrevjandi.

Tjarnargarður

Tjarnargarður hevur 34 búpláss, harav 10 búpláss eru til fólk við demenssjúku. Tann ovari parturin av Tjarnargarði verður í løtuni um- og útbygður, soleiðis at sjei umlættingarpláss afturat verða til fólk við demenssjúku. Ovari parturin av Tjarnargarði verður tá skipaður sum demensdepil (sí brot um útbyggingar á eldraøkinum).

Ellisheimið hevur 25 búpláss

Heimið við Vallalið hevur 16 búpláss. Heimið við Vallalið er burturav heim til fólk við demenssjúku.

Sambýlið í Kollafirði hevur 7 búpláss

Sambýlið oman Hoydalar hevur 10 búpláss

Sambýlið í Mattalág hevur 8 búpláss

Umlættingarheimið hevur 7 umlættingarpláss

Framtíðar tørvur á eldrarøkt

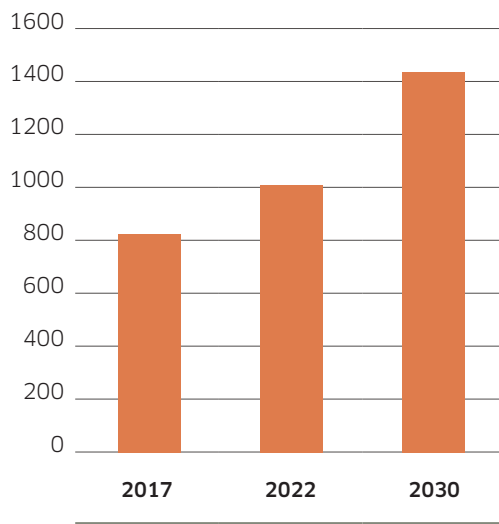
Ein av størstu avbjóðingunum fyri framman hjá Tórshavnar kommunu er økt trýst á eldrarøktina.

Tað eru fleiri avgerandi tættir, ið ávirka tørvin á búplássum til eldri. Eitt er fólkfrøðiliga broytingarnar, sum vísa, at vit verða lutfalsliga nógv fleiri eldri í mun til yngri í komandi árum. Mett verður, at talið á fólkom 80 ár og eldri fer næstan at tvífoldast næstu 10 árin, samstundis sum færri fólk eru í arbeiðsførum aldri. Í 2015 vóru 5 fólk í arbeiðsførum aldri fyri hvørt fólk í pensjónsaltri, í 2030 verða væntandi 3 fólk í arbeiðsførum aldri fyri hvønn borgara í pensjónsaltri.

Grundað á fólkfrøðiliga menningina verður arbeitt miðvíst við at tillaga eldraekið eftir tørv. Sum liður í tí lutfalsliga vaksandi talinum av eldri í Tórshavnar Kommununi hevur kommunan lýst tørv og móguleikar sum grundarlag fyri at gera langtíðarstrategi til tess at útvega hóskaði íbúðir og røktarbúpláss til eldri komandi 30 árin, sí eisini "Frágreiðing um framtíðartørvin á búplássum til eldri í Tórshavnar Kommununi, 2016."

Sambært fólkaframskrivingum hjá Hagstovu Føroya fyri Tórshavnar kommunu fer talið á borgarum, sum eru 80 ár ella eldri, nærur at tvífoldast. Í 2017 vóru tað beint oman fyri 800 fólk í Tórshavnar kommunu, sum vóru 80 ár ella eldri. Í 2022 væntast hetta talið at fara upp um 1000 fólk, og tá hugt verður fram til ár 2030, væntast vit at vera oman fyri 1400 fólk, sum eru 80 ár ella eldri.

Framskriving av fólki, ið eru 80 ár ella eldri

Kelda: "Frágreiðing um framtíðartørvin á búplássum til eldri í Tórshavnar kommunu, 2016"

Vitandi at vit gerast fleiri eldri og færri yngri borgarar, er neyðugt at finna nýggjar hættir at arbeiða á og skipa eldraðkið eftir. Tað er neyðugt at ganga nýggjar leiðir, so tað tilfeingi, sum er til eldraðkið, verður brúkt mest nøktandi fíggarliga, bygnaðarliga og starvsfólkaliga.

Annar avgerandi tåttur er heilsustøðan hjá okkara eldru, og um vit verða frískari ella verri fyri. Aldurin er í sær sjálvum ikki avgerandi fyri, um tørvur er á røktarbúplássi, men hinvegin hvussu røktarkrevjandi ein borgari er. Tórshavnar kommuna arbeiðir tí miðvíst við at betra um heilsuna hjá borgarum.

Endamálið er at hjálpa borgarum, soleiðis at tað ber til at vera virkin sum longst og hava sum minst tørv á hjálp. Tað verður gjørt við fyrirbyggingandi venjingum, samdøgursendurvenjing, gerandisendurvenjing og viðlíkahaldsvenjingum. Slík átøk eru fyrirbyggingandi móti heilsutrupulleikum, betra lívsgóðskuna hjá borgarum og minka um trústið á eldraðkið.

Bústaðarmøguleikar hjá eldri eru eisini ein avgerandi tåttur. Tørvur er á øðrvísi bústaðarbygging í mun til tørv hjá teimum, sum í dag fáa tænastru frá Heilsu- og umsorganartænastru. Umframt at fleiri eldri ynskja sær ein minni bústað enn sethús, sær Heilsu- og umsorganartænastru eisini ein stóran tørv á íbúðum, sum liggja í tilknýti til bústovnar ella hava tænastru til eldri knýttar afturat. Eitt nú kunnu eldraíbúðir geva fólki móguleika at búgva longur í egnum heimi. Eisini kunnu vanligar íbúðir vera eitt gott og minni krevjandi alternativ til sethús.

Ein annar avgerandi tåttur fyri framtíðar tørvinn á eldrarøkt eru verkætlanir, ið snúgva seg um vælferðartøkni. Ymsar verkætlanir eru í gongd hesum viðvíkjandi, og úti í heimi er vælferðartøkni eitt skjótt vaksandi øki. Tí kunnu nýbrot innan vælferðartøkni eisini hjálpa okkara eldru at megna at vera heima sum longst, og kann tað vera við til at minka um tørvinn á røktarbúplássum.

Tað skerst tó ikki burtur, at tað er trúst á eldraðkið, og at fólkafreðiligu broytingarnar í samfelagnum tala fyri, at tørvurin á eldrarøkt fer at økjast.

Útbyggingar á eldraðkinum

Meðan arbeiðt verður við at minka um trústið á eldraðkið við fyriryrgjandi átökum, tilboðum til eldri og øðrvísi bústaðarbygging, verður eisini tørvur á útbyggingum á eldraðkinum. Tí arbeiðir Tórshavnar kommuna støðugt við at útbyggja og menna eldraðkið.

Tá nýggi umlættingar- og rehabiliteringsdepilin URD verður tikin í nýtslu, verða nýggju pláss, tvey á Lágargarði og sjev á Boðanesheiminum, sum verða lögð um frá stuttíðarplássum til fóst búpláss, soleiðis at samlaða nøgdin av búplássum økist til 212 og umlættingar- og rehabiliteringsplássini økjast til 35.

Tá URD letur upp, verður Umlættingarheimið, sum í dag ikki er tíðarhóskandi og er sera kostnaðartungt í rakstri, latið aftur, og plássini flyta niðan í nýggja umlættingar- og rehabiliteringsdepilin.

Við útbyggingini av Tjarnargarði verður harafturat rúm fyri sjev nýggjum umlættingarplássum.

Samanlagt fer økta talið av umlættingarplássum at lætta um stóra trústið á skipanina við búplássum.

Niðanfyrri verða lýstar nakrar av teimum útbyggingum, sum í lètuni verða framdar á eldraðkinum.

URD - Umlættingar- og rehabiliteringsdepilin í Hoyvík

Tórshavnar kommuna hevur samtykt at byggja ein umlættingar- og rehabiliteringsdepil í Hoyvík, nevndur URD. Á umlættingar- og rehabiliteringsdeplinum verða 27 pláss, sum skulu nýtast til umlætting og samdøgursrehabiliteringspláss, alt eftir tørvinum. Á deplinum verða eisini umstøður til fysioterapi og ergoterapi, umframt køkur.

Samdøgursrehabiliteringspláss eru stuttíðarpláss til eldri fólk, sum við tilboði um endurmenning í styttri tíðarskeið kunnu fara heim aftur til sín sjálvs at búgva, møguliga stuðlað við heimahjálp. Til samdøgursrehabilitering verður dentur lagdur á at endurmenna búfólkini og geva hjálptil sjálvhjálptil gjøgnum venjing og annað.

Rehabiliteringstíðarskeiðið kann vera ymiskt alt eftir støðuni hjá einstaka borgaranum.

Umlættingarpláss eru eisini stuttíðarpláss til eldri fólk, sum búgva heima, men eru illa fyri. Tey koma til umlætting fyri at lætta um hjá avvarðandi, sum eru við til at taka sær av teimum í heiminum. Til ber at fáa afturvendandi umlætting, um mett verður, at tørvur er á tí. Tað er rættilliga vanligt, at fólk, sum fær tillutað fast røktarbúpláss, fyrst hevur verið til umlætting. Umlættingartíðarskeiðið kann vera ymiskt alt eftir tørvi.

➤ UMLÆTTINGARPLÁSS ERU EISINI STUTTTÍÐARPLÁSS TIL ELÐRI FÓLK, SUM BÚGVA HEIMA, MEN ERU ILLA FYRI. TEY KOMA TIL UMLÆTTING FYRI AT LÆTTA UM HJÁ AVVARÐANDI.

Umframt at vera týðandi tilboð til borgararnar hava enn fleiri stutttíðarpláss til umlætting og rehabilitering stóran skipanarlígan týðning fyri skipan av samlaðu heimatænastuni, harundir starvsfólkatørv, og tað ber betur til at tálma tørvin á nýggjum røktarheimsplássum. Tað ber eisini betur til at taka ímóti bráðfeingissjúklingum, liðugt viðgjørdum sjúklingum v.m., og somuleiðis kunnu fleiri stutttíðarpláss tryggja betri visitatión.

Nýggi umlættingar- og rehabiliteringsdepilin er hugsaður sum ein deild, har mestsum øll umlætting og samdøgursrehabilitering í Heilsu- og umsorganartænastuni fer fram. Samstundis verður møguligt at flyta verandi umlættingar- og samdøgursrehabiliteringspláss, av Lágargarði og Boðanesheiminum og sostatt leggja hesi plássini um til føst búpláss.

Umlættingar- og rehabiliteringsdepilin URD er staðsettur í Hoyvík og verður væntandi liðugur á heysti 2020.

Út- og umbygging av Tjarnargarði

Býráðið hevur samtykt eina út- og umbygging av eldra partinum av Tjarnargarði.

Ætlanin er at gera Tjarnargarð til ein demensdepil, og at Tjarnarlón, sum í dag er dagtilhald, verður umbygd til 7 umlættingarpláss ætlað borgarum við demenssjúku.

Hugsanin við at gera ein demensdepil er, at borgarar við demenssjúku, sum verða knýttir til depilin, fáa nøktandi tilboð til teirra tørv á einum stað. Tað vil siga, at tann demenssjúki kann fáa dagtilhald, kvøldtilhald, vikuskiftistilboð, umlætting, venjingar og búpláss á sama stað. Hetta er ein fyrimunur fyri borgarar við demensi, tí umhvørvandi og starvsfólkini eru kend, og tað skapar tryggleika fyri tann demensrakta.

Demensdepilin hevur tann fyrimun, at tilboðið til tann demenssjúka kann skipast munandi smidligari og alt eftir sjúkugongdini, har byrjast kann við tilboði um dagtilhald, fyri síðan at seta hetta saman við tilboði um umlætting í styttri og longri tíðarskeið og síðan seinni fáa fast búpláss, og alt hetta er í sama bygningi.

Umframt at eldri parturin av Tjarnargarði verður umvældur, fer nýggi demensdepilin at hava 10 búpláss, 7 nýggi umlættingarpláss, nýtt stórt dagtilhald og venjingarhøli til bæði fysioterapi og ergoterapi. Eisini verður nýggjur køkur gjørdur.

Út- og umbygging av Tjarnargarði væntast at vera liðug á sumri 2020.

Eldratænastan

- Heilsuhús
- Eldrasambýli
- Ellis- og røktarheim
- Tilhald
- Umlættingarheim
- Dagtilboð

Heilsuhúsið

Eldrasambýlið
oman Hoydalar

Lágargarður

Boðanesheimið

Tjarnargarður

Heimið við Vallalið

Tilhaldið í Tórsgötu

Eldrasambýlið
oman Mattalág

Umlættingarheimið

Stjörnulon

Ellisheimið

Dagtilboð og samdøgursendurvenjing

Fýra skipað dagtilboð eru undir Heilsuhúsinum. Tilboðini verða veitt eldri borgarum, ið hava tørv á einum skipaðum tilboði.

Endamálið við dagtilboðunum er at varðveita og stuðla førleikan hjá brúkarinum. Í tilboðunum er samveran tað týðningarmesta. Dentur verður lagdur á heilsustimbran og fyrirbygging, og at allir borgarar skulu kenna seg sum part av felagsskapinum. Í dagtilboðunum verður dentur lagdur á rørslu, kost og virkseimi.

Stjørnulon og Tjarnarløn eru tilhald fyri eldri fólk við demens. Tilhaldini eru ætlað at skapa trivnað og lívsgleði, eisini hóast minnið er viknað. Á Stjørnulon er pláss fyri 16 fólkum og á Tjarnarløn er pláss fyri 10 fólkum.

Tværvirkis- og venjingarstovur eru. Hetta er tilhald fyri eldri fólk, ið taka ein virknan lut í teimum tilboðum, virkisstovurnar bjóða.

Ein virkis- og venjingarstova er á Lágargarði. Her vitja 60 fólk um vikuna.

Ein virkis- og venjingarstova er á Boðanesheiminum. Her vitja 10 fólk um vikuna.

Samdøgursendurvenjing er eisini á Boðanesheiminum. Henda venjing er fyri borgarar í Tórshavnar kommunu, sum eru eldri enn 67 ár, og sum hava áhuga í at vinna aftur mistar førleikar og hava tørv á stuðli og vegleiðing frá einum tvørfakligum starvsliði. Hetta tilboð verður flutt til umlættingar- og rehabiliteringsdepilin URD tá bygningurin er liðugur.

Eldraíbúðir

Tó at tey flestu ynskja at liva í egnum húsum sum longst, ynskja fleiri eldri borgarar eisini aðrar og smærri bústaðarmøguleikar, t.d. leigu- ella eigaraíbúðir. Tí arbeiðir Tórshavnar kommuna eisini í býarskipanarligum høpi við at gera ein meira fjølbroyttan bústaðarmarknað, har ynskiligt er, at eitt størri lutfall av bústöðunum í kommununi eru íbúðir.

Hetta kann eisini vera eldraíbúðir, ið eru knýttir at eini eldraeind, haðani móguleiki er at fáa ávísar tænastr. Sambært løgtingslóg um heimatænastu, eldrarøkt v.m. eru móguleikar nú eisini fyri, at kommunurnar kunnu seta á stovn eldraíbúðir at leiga út til borgarar, ið eru 60 ár og eldri.

Tórshavnar kommuna sær ein fjølbroyttan bústaðarmarknað og eldraíbúðir sum ein týðningarmiklan lið í at tryggja øllum borgarum góð og virðilig eldraár. Ynskiligt er, at valmóguleikin hjá eldri borgarum ikki einans er millum at búleikast í sethúsum ella á røktarheimi.

Átøk á eldraðkinum

Tórshavnar kommuna arbeiðir støðugt við at menna tilboðini og tænastráttar á eldraðkinum. Hetta fevnir eisini um at finna nýggjar hættir og nýggja tøkni, ið kunnu betra um tænastráttar. Hetta er samstundis neyðugt til tess at tryggja øllum nøktandi tænastráttar og tryggjeika, samstundis sum tað kann taka broddin av tørvinum eftir røktar búplássum.

Vælfærdartøkni

Eitt átaksøki hjá kommununi er vælfærdartøkni. Vælfærdartøkni skal nýtast soleiðis, at hon kemur øllum til góða, bæði brúkararum og starvsfólkinum. Við tekniskum hjálpartólum ber til at lætta um arbeiðsuppgávurnar hjá starvsfólkinum, samstundis sum borgarin gerst meira sjálvbjargin og minni tengdur at hjálpa frá tí almenna. Tað er vandi í hvørjari vælfærd, og tí er eisini umráðandi alla tíðina at samskipta og endurskoða etisku áskoðanina í at nýta vælfærdartøkni. Ein strategiskur lestur skal gerast fyri vælfærdartøkni á eldraðkinum.

Tá kommunan setur miðvíst inn við vælfærdartøkni, er neyðugt at hava hjálpartólagoymslu eins væl og vælvirkandi skipanir til eitt nú skráseting og viðlíkahald av hjálpartólum. Hetta arbeiðið fer fram í Heilsuhúsinum, sum umsitur hjálpartól og hevur hjálpartólagoymslu.

Individuella tænastráttar

Tórshavnar kommuna leggur seg eftir at veita so individuella tænastráttar sum gjørligt. At skipa eldraðkið í eindir er ein vegur at rækka hesum máli.

Tey stóru røktarheimini verða gjørd um til eindir, har eitt ávíst tal av brúkarum verða knýttir at. Hvør eind hevur øll tilboð, soleiðis at brúkarin ikki skal flyta millum stovnar og eindir. Tað merkir, at búpláss, umlætting, dagtilhald, kvøldtilhald, náttartilhald, venjing og so framvegis verða øll knýtt at somu eind. Hetta ger, at borgarin kennir seg aftur.

Ofta byrjar tilgongdin við tilboði um dagtilhald. Borgarin kann tá fáa tilboð um umlætting í sama umhvøvi, sum dagtilhaldið er. Fær borgarin tørv á búpláss, kemur hann á búpláss í somu eind, sum viðkomandi er vorðin kendur við.

Heimatænastráttar er somuleiðis integrerað við eindirnar. Til hesar eindir kunnu byggjast eldraíbúðir, sum kunnu fáa tænastráttar frá eindunum. Ein eind skal byggjast í Kollafirði, sum rúmar øllum funktiónum, sum nevnt omanfyri. Samstundis verður sambýlið í Kollafirði niðurlagt.

At skipa eldraðkið í Tórshavnar kommunu í eindir gevur størri smidleika til at veita rætta tilboðið, og tað gevur eina betri heildartænastráttar. Avbjóðingin er at skipa og byggja soleiðis, at kommunan hevur smáar eindir, sum tó eru nógv stórar til at geva rakstrarligar fyrimunir. Hetta er ásannandi, at tað eru smáu eindirnar, ið hava tyngsta rakstur.

Búpláss til yngri borgarar við t.d. Alzheimer

Í desember í 2016 avgjórði Markamótsnevndin, sum er nevnd, ið er sett niður at greina markamót og ábyrgdarbýti millum land og kommunur innan eldrarøkt og forsoyrg, at tað eru kommunurnar, sum eiga at veita búpláss til yngri borgarar við t.d. Alzheimer.

At hava búpláss til yngri borgarar við demensi krevur aðrar færleikar og aðrar skipanir enn at veita búpláss til eldri borgarar við demensi. Tórshavnar kommuna ger eina búeind fyri yngri borgarar við demensi. Hendan eindin má vera knýtt at aðrari demenseind ella/og dagtilhaldi.

Endurnýggjan av verandi búplássum

Stóru tørvur er at endurnýggja nøkur av verandi búplássum í kommununi. Ellisheimið er ikki longur tíðarhóskandi, eins og Umlættingarheimið heldur ikki er tíðarhóskandi. Hesi krevja stórar ábøtur, um tey aftur skulu kunna virka eftir ætlan. Umframt at Umlættingarheimið ikki er egnað, so er tað eisini sera kostnaðartungt, tí tað er ov lítið til at kunna rekast rationelt. Tað sama er galdandi við sambýlunum. Tey eru sera dýr í rakstri, tí tey

bert kunnu hýsa so fáum fólkum. Í Tórshavn eru tvey sambýli, og eitt sambýli er í Kollafirði.

Tórshavnar kommuna fer at endurnýggja búplássini á Ellisheiminum, Umlættingarheiminum og sambýlunum. Býráðið hevur samtykt, at byggjast skal eitt nýtt røktarheim. Talan verður um eina nýggja eind, sum hevur millum 10 og 20 pláss fleiri enn tey núverandi plássini. Tá røktarheimið verður liðugt, verða plássini á Ellisheiminum og sambýlunum endurnýggjað. Umlættingarheimið verður niðurlagt, tá nýggi umlættingar- og rehabiliteringsdepilin URD í Hoyvík verður liðugur.

Kommunulæknaskipanin

Kommunulæknaskipanin virkar sambært lóg um kommunulæknaskipan. 12 kommunulæknar eru í Tórshavnar kommunu, 11 teirra hava viðtaluhøli í Havn og ein í Kollafirði.

Sambært lóg bera kommunurnar útreiðslurnar til viðtaluhøli hjá kommunulæknum og heilsufrøðingum. Tað eru tí kommunurnar, ið útvega viðtaluhølini og rinda raksturin. Landskassin og Heilsutrygd rinda kommunulæknum og heilsustarvsfólki løn og samsýning.

Seinastu árin er álagt kommunulæknum og heilsustarvsfólki alsamt fleiri uppgávur, sum fyrr hava ligið í sjúkrahúsverkinum. Hetta setur størri krøv til viðtaluhølini hjá kommunulæknum. Í 2019 vórðu nýggj kommunulæknaheili tikin í nýttslu í Hoyvík.

Heilsufrøðiskipanin

Heilsufrøðiskipanin virkar sambært lóg um fyribyrgjandi heilsutænastur fyri børn og ung. Sambært lógini bera kommunurnar allar útreiðslurnar til viðtaluhøli hjá kommunulæknum og heilsufrøðingum í sambandi við veitingina av hesum tænastrum til børn og ung.

Sosial tilboð

Sosiala deild umsitur, umframt barnavernd, eisini sosialar íbúðir og varðar av samskiftinum við leigararnar. Talan er um 30 íbúðir, ið Tórshavnar kommuna varðar av, og sum verða leigaðar út sum sosialar íbúðir.

Harumframt hevur Tórshavnar kommuna eisini tikið stig til at stuðla undir eina hitastova fyri heimleys í dagtímunum. Hitastovan er eitt tilboð, sum tey heimleysu frítt kunnu brúka, og har tey kunnu fáa nærveru og umsorgan undir skipaðum viðurskiptum. Gjörd er avtala við hjálparfelagsskap um at standa fyri hitastovuni, og Tórshavnar kommuna játtar pening til rakstur av hesum.

Serflutningsskipanin

Serflutningsskipanin verður veitt sum tænasta sambært reglugerð. Tey, sum hava ávís brek, kunnu brúka eina serliga busskipan hjá kommununi. Tað er ókeypiss at koyra við bussinum gerandisdagar, men um kvøldið og um vikuskiftið er møguleiki at nýta bussin sum hýruvogn. Bussurin hevur støð á brandstøðini, haðani hann kann bíleggjast.

